

וועד העולמי לקיום

מצות סת"ם

מודעה רבה דאורייתא!

שובו שובו בית ישראל!

חודש אדר ב' שנת תשד"ם לפ"ק
פה פלעטבוש יצ"ן

הצילו נא

בעוד מועד!

בס"ד. כ"ד אדר ב' תשד"ם

בט"ז אדר ב' תשד"ם נתקבל אצל אליעזר צבי זאב צירקינד שמועה מאינו יהודי להבדיל שבבית הבורסקי. Twein cities leather, Glovrksville N.Y. נתעבד עורות לקלף בשביל ר' אשר יאקאב מירושלים.

תיכף שאל הנ"ל אצל המו"צ דביהמ"ד ליובאוויטץ מוה"ר ז"ש דווארקין נ"י אם לברר הדברים. התשובה לברר ואם אמת! להכריז לרבים!

ביום ד' צלצל צ.ז.צ. הנ"ל להבורסקי הנ"ל ודבר עם ערל אחד בשם John Woldon שבשעה ההוא הי' הממלא מקום של הבעל הבית דבורסקי הנ"ל.

תמצית תשובתו על שאלות שונים !

א. אשר יאקב במשך הג' שנים האחרונים בא מזמן לזמן לשם, ושם עורות שליל במים וסיד, ואחר כך הבורסקי הנ"ל הסיר הדוכסוסטוס, והשער, ויבשם ושלח העורות לירושלים.

ב. אין שום סימנים בהעורות בשום זמן !

מיוסד על זה סדר א.צ.ז.צ. הנ"ל חברים לנסוע להבורסקי לבדוק ולשאול על הכל. וכל זה הי' ברשות בעל הבית דבורסקי הנ"ל Marvin Langdom, שצלצל א.צ.ז.צ. הנ"ל.

החברה שנסע היו :

הרב בן ציון וואסנער ממאנסי ניו יארק

הסופר שמואל בודענהיים מוואשינגטון הייטס

הסופר יצחק כ"ץ מוויליאמסבורג

הסופר זאלדאן

הסופר משה דוד טייטלבוים מוויליאמסבורג

הסופר יהודה משה קלאפמאן מקראון הייטס

הסופר יעקב מענדל צירקינד מקראון הייטס

הסופר יהודה מיכאל צירקינד מקראון הייטס

היודע, וגם עשה קלפים

ותורף מסקנת הביקור שלהם :

א. אשר יעקב עשה קלפים על ידי אינם יהודים במשך לכל הפחות שנה וחצי (לפי הבה"ב).

ב. אשר יעקב נותן כל העורות במים וסיד בכבודו ובעצמו.

ג. פעמים שאשר יעקב מסתכל בשעת העברת הדוכסוסטוס שנעשה על ידי אינו יהודי ובמאשין

ד. שאין שום סימנים על העורות עד שבא ר' בערל העכט לשם לסמן הקאנטיינער שבו נוסעים הקלפים (העורות) לארץ הקודש.

ה. אפשר לומר שהמאשין (הגלגל) שמגלגל לערב תמיד המים והסיד, יוציא עורות אחדים ואחר כך יחזירם להסיד.

ו. אחר סתירת דברים של הבעל הבית אם עושים זאת (שפעם א' אמר שעושים זאת בתמידות, ופעם ב' אמר שלא בכל פעם, ופעם ג' אמר שאין שייך לגמרי) אפשר לומר שבמשך הב' שבועות שהעורות הם בסיד, אומנים מוציאים כמה עורות לראות מצבם, וחוזרים הם את העורות לסיד.

ז. כל העורות שאין בשבע רצון לאשר יאקב לעיבוד הוא נותן במתנה להבעל הבית הנ"ל וכיון שהוא מעבד 10,000 עורות בבת אחת, והוא צריך לקנות מהסוחר העורות רביע מן החשבון עורות מנוקבים שאי אפשר לאשר יאקב להשתמש בהם והוא נותן אותם להבעל הבית, אם כן בכל פעם יש תחת יד הבעל הבית 2500 עורות. ואם הוא רוצה להוציא ממה שאשר יאקב נתן בסיד, ולהחליף בשלו אין מי שימחה.

אחר הביקור בעש"ק דבר א.צ.ז.צ. הנ"ל אם בערעל העכט הנ"ל, והוא הסכים לכל הנ"ל.

על פי הנ"ל צוה מוה"ר ז"ש דווארקין נ"י לפרסם הנ"ל

פה קראון הייטס נ.י.

אליעזר צבי זאב צירקינד

וועד העולמי לקיום מצות סת"ם

לסמן הקאנטינער שבו יושבים הקלנים (הזרות) לארץ הקודש.
אנשי לאמר שהמאסין (הקלנים) לארץ לארץ הארץ והסיד, יוציא עזוב
מאזים ואח"כ יוציאם לרסיו.

1. לאמר סתירת בדרים של הכהן אר עושים זאת. (שנים א' אחר עושים זאת
באמצעות, ונצח ל' אחר של כל נצח, ונצח ל' אחר שכן ש"ך ונצח) אנשי
לאמר שמהר כל שזכות שזכות הם כסיד, אומרים מוציאם כח עזוב
לכאור מלגס, ומוצרים כח את הזויות. לסיב.

2. כל הזויות שאין שדך רצון לאמר יאקד לעיבוד הוא נותן דמיון לכהן
הנ"ל ובין שהוא מדבר בסנס, עזוב דמיון, והוא ענין לקצת מנסות
הזויות כדיל מן הסנסן עזוב מן וקדושים ש"ך אחר לאמר יאקד לכהן דבר
והוא נותן אדם לכהן הבית, א"כ דבר נצח יס אחר יד ה"ה 2500 עזוב
ואם הוא רוצה להוציא מזה שאמר יאקד נותן דסיד, ולהחליף דבר אן מ' שמהר.
אמר הביקור דצ"ק דבר א.צ.צ.צ. ה"ל אר דמיון דצ"ק ה"ל, והוא
הסניס ל' ה"ל.

דל נ' ה"ל ש"ך מ"ה צ"ס דוארין נ' ל' כסס ה"ל
נ' קראן ה"ס נ'.

אומרים ש"ך צ"ק צ"ק

עצי היער

שאלו כשם האמ"ש שהנריך תנאי קודם למעשה וע"ע ת"ש
באות שאלו

פג והנראה לענ"ד היותר המוכרח שיאמר כל' הזה אני
מתנה בפירוש מעבשיו דכל עור מעורות לו או חתוכה
ממס שאם ארלה לסורידם אחר עיבודם לשם קדושה לרבר
חול או למנילם או למוזה או לתפילין סרשות כירי וכעת
אני נותן עורות לו לתוך הסיר ומעבדן לשם קדושת ס"ת
עיון אחרונים ז' דבעינן תנאי קודם למעשה אמ"ש
כלל ג אות כ : וזה לך ל' עיבור כל' ערכי של מדינתנו
אנא קאשר אשרט מן הל סאצ אלרי כל גלר מן הל גלור
יא ונלה וחדס מנהוס (ואן כאן קאשר יעבד פיר גלר
יקול גלר סחדס אס וללה מנהו) כל וקת אלרי אירר אנא
יא אל יני מן בערי נשתגל פיני ולוו שגל לס לאייק ואס
למנהו ואס למוזות ואס לתפילין מן בעד מה ארכב"ס
לאסס קדושת ס"ת מרכיזין והל סאצ קאשר אכלי הל גלור
(אס גלר) כל נורה לאסס קדושת ס"ת משה וישראל :

פר כל שכתב על וריעה של ס"ת איוס שורות אף אס
נפסל כשם אסור לכתוב על נותר תו"מ דהוי כמו
זר בים ואומינים לבוש ס' ח א"ר סקטו ועור אחרונים ז' :
פה סעיף ט אס עיבדו נכרי להרמב"ס פסול אפי' וכו'
ולה"ראש כשר וכו' וסוייעו וכו' ואפי' להר"א
ה"ד שאין להם עבדים ישראל כן מכואר מדבריו כאשר
העתיקו דבריו הטור וכו' כאן ויור ס' רעא וכו' בני יונה
אות ד וכו' פמ"א ח"א ס' מה וסוייס וכל בעל נפש יחמיר
בסתו"ס שיעבדס ישרא דווקא או לפחות שיסייע מתחילה
ועד סופו כפשט דעת הרב אשר זכרנו וכו' ע"ש ועיון
להמחירי פ"ק רמנלה כשם אחרונים שפוסלים מעשה הגוי
כלל וכלל ע"ש ופה עירינו כגדאד זעא שיש עבדנים
ישרא ועור כבר נהנו מקדס קדמתא ליקח דווקא מישראל
לנורך סתו"ס וכודאי חלילה עוד לפרוץ גדר אפי' עי' סויע
והוא פשוט לפ"ד כל הפוסקים עיון מח"ס סק"א וכו' קס"ה
ס"ב כשם בני יונה דאפי' שהישרא אינו מעבדו כיופי כנכרי ע"ש :

עצי היער

קיר

פו שם וסוייעו וכו' ואינו מועיל מה שמסוייעו להשחיר
הרלועות והעורות או מלאכה אחרת אלא דווקא כעיבוד
עלמנו טז מ"א וכל האחרונים :

פז סעיף יא עור שעיבדו ש"ל אס יש תיקון וכו' ושם
איתא אס יש להם יכולת להחזירו וכו'
מהני טז וש"ך שם : ויא ה"ר אס נזיך הקלף לכך אכל
אס הקלף נגמר בתכלית הויפי או אדרכא הסיר מוסיק לו
ואיך יקרא לשמה אמ"ש כלל ג אות ג :

פח עיון בתשו' פרח מטה אהרן ח"ב סי' קא שכתב נוילים
שהביאוס מהשכיה ויש ספק אס מעובדים לשם ס"ת
וכתבו ס"ת על לו הגויליכ כשר בדיעבד רכיון דהוי פלוגתא
דרכותא אי בעינן כלל עיבור לשמה והכא איכא עור ספק
שמה סס עבדנים לשמה הוי ס"ס ועור דאפילו לסני
דמחמירים וס"ל דבעינן עיבור לשמה מורו דכשעת דחוק
יכולים לכתוב על שאינו מעובד לשמו וכיון דכשעת דחוק
מסני לכתחילה בדיעבד לעולם מהני לקרות כו בליכור ע"ש
ועיון בתשו' פני אריה סי' כב שחולק עליו וכאכ שכבר בא
מעשה לידו בק"ק רחטוראס ולזה לסלק היריעות שלא נעבדו
לשמן ולנוזן ע"ש פת"ח שם סק"ו וכ"כ מק מ שם אות ו
וכאכ דלא הוי ס"ס ע"ש :

פט סעיף יב יהיה סק"ף מעור כסמה וכו' טהורים
וכו' נראה דאחרון אחרון חביב א"ר סק"ט
ושב"כ הרמ"ע סי' לו דעוף משובח לתפילין יותר מנור
בסמה לפי שירות קדושות נוסכות בעוף הטמור כי על כן
דמו טעין כיסוי מטעם זה עור חיה משובח משל בסמה
אעפ"י שעוף משובח ויניר עליו קלות הצופפת פרמ"ג
באש"א אות יד קה"ס סי' ב אות א מלא"ש כלל ב אות ב
ורלא כס' משנת אברהם הכיא דבריו פת"ע :

צ ושל שליל משובח מכולן משום שלא נהנס מעולם סוס
ואין ברם יולא לחזיר העולם שאינה מקבלת דין ששפא
נכרא כסס והשליל פטור מן סרין שלא ילא לאחר העולם
מדרכי כשם ס' המלות סי' יג עו"ת סק"ך א"ר שם פרמ"ג

יקח מצע' נסעו לבדם עם הקמח והביאו לעיר קדם אור היום והשקיס היו מטפרי' היטב מצפנים וגם חתומים בתוכם א' כשר בקמח רק למטת מלוא יקח אחרת (רש"מ י"ט): אלק רב עמדו הבצ"ג בביהם עם הקמח ש"פ בלי שומר אם הקמח יפה מאוד ומקושרים כהדוק בחזק והמשקל היה בדקדוק דאיכא טורח הרבה אין לחוש לחילוף אף דליכא אף חומס א' (רש"מ י"ט): אלק רבא טחט חטים שמורים ובליל ש"ק היו ב' יהודים שימרים וישנו שניהם בתרדמה של שניה בהרמיים ונעמן הכל ע"י פכרים וגם עמדו שם שקיס לרורים וקשורים ונחטרו כולן ולא היה שום חמץ באותה רמיים כלל מותרים כל הקמח גם למלא שמורה (רש"מ י"ט) אבל אכור לכתחלה לטחון חטים לפסח בש"ק ואין לזה שום נד היתר בשום אופן (אשל בעד"ק רי"ב ואור"ח י"ט כאן): (ב"ע"ף ח) אלק רבב (ט) **בתרתי** בדרך השונה

סקרנו בענין סתימת גומות אבן של רחיים באלאחין ע"ש וע' ספר טרונוח הבושם על י"ד ס"ט בשם חסד לאברהם במלח כשר עם אלאחין והשו' שר"ח ח"א קמ"ב שכתבו שאינו מין מלח ומ"מ במחרנס על ש"ס ע"ז דף ל"ג ב' על רש"י מחופרות של לרוף כתב דהוא מין מלח ויש להחמיר ודו"ק וע"ל אלק ע"ר ורע"א וער"ב:

אלק רבג בימינו אלה שנחמדשו כמה מוכנות לרחיים אלא הנקי בהם לרד לשמור כל המקומות שמהם יוכל לבא חימוץ אם מפאת הבזק המחבל שם או מפאת הליחות או מלך המזימות וישמע חכם ויוסף לקח וכ"ז לרד השגחת ח"ח וירא אלקים לא ע"ה ואנשי מעשה רגילים גם לילך בעלמם אל מקום הרמיים באפשר דמלוא ט' יותר מבשלותו ורואים בעלמם בטחינת קמחיהם (פמ"ג וע"ה"ס כ"ח) וכמ"ס בחקיה"פ סקס"ז: אלק רבד (סא) בחקיה"פ כתבתי בצטעה"ד לטחון בלא ניקור באופה קו"פ י"ו יוס' אבל עיקר עכ"פ לרד לקד הקמח

שחא נחטרו איזה פירור יבש בחזק הקמח (מ"ב סקל"ט ליון ס"ז) ואפ"ה גם בזה יש להחמיר. וכ"ס בורא' למלח מלוא יקח אחרים (שאלה יעב"ץ ובי"ח מאיר ומחש"ס סק"ח ושר"ח י' א' ומאורי אור מובא באור"ח כ"א ורש"מ בשם ש"מ בשם שא"מ וסמא דח"י אופרים וע' ש"ע"ל סקס"ז) ובעל סמא דח"י כתב בעלמו לי וי"ל ונלע"ד דעתה דנודע שיש חמץ ממש סביב הרחים ונטחון קמח חמץ ויש גם עיסה ופרורים ונפרט בקמח וואללן שיש בליוואטארין כמה זעפה ובלק מקמח הכללות ונרחץ דעתה רוחלץ החטים ומי יודע אם אין הבזק כשאר לחמט העיסה כמג"א חס"ז ע"ו ונפרט: הטוחן כדי למכור לאחרים אית ביה משום אונאה נמי דפורש אין להם שנעמון כך אילו ידעו היו פורשים חמנו ולא היו קונים וכה"ג כתב הח"ס וגם בש"מ ועש"ה ג' בשם מהר"ם ש"ק באות י"ז ד' ט"ז ט"א שכתב דהלוקמים ייקצר לפסח משלמים ביוקר כדי שיה' מבעמיהם משום חשש חמץ ולא החמיר מטעם בזה הלוקמים מלבד האיסור האמור למעלה עוד נגד דעה הבריות וגניבת ממון ע"ש בן ה"ג ברין זה בפרט: שיש יולאין זה גם ירי אכילת מלח והרבה יש להאריך בזה ולהרע בשופר על הרבנים המגנים בזה ואונסים הם מחמת ממון ס' ירחם: אלק רבד דמ"ש בסוף ס"ק ר"ט ז"ל אין ללאת זה בלילות הראשונות של פסח: אלק רבו טחטו בטעות ברחים חטים שחלין מלומחים ואח"כ טחטו שם חטים כשרים יש להחיר החטים האחרים דהקמח של המלומחים שנשאר מעט בהאבנים נחבטל בם' בהקמח הכשר דלא בלא בטל ואין ח"י (כ"ס) ולפ"ז אם החטים הכשרים היו בחזק ג"כ מלומחים אלא שהגשרו בביוול בם' יש לאסור בה"ג (רש"מ כ"א): אלק רבו כתב הלבוש דיוסר במקומות שכל השנה טוחנין בהרחים שעורים חמוצים שקורין מאלץ ועודם לחים קלח וגדבקיין ברחים דלרד לנקר ברחים היטב: אדומס

אלק רבח (ס) אורות לטחון ברחים של קיטור עם וואללמן יש אוסרין ויש מחירין ועכ"פ א"א ליתן כלל להכשיר רק מוטל על המורה בעת שיכשיר רחים של קיטור לפסח להשגיח היטב על כל פרטי אופני מאשינמן ומחבולות כי עניי המאשין משתנים בכל עת וע"י מחבולה קלה חדשה ישמור פן ילכד ח"ו באיסור חמץ בפסח והחכם שינוי בראשו (ועש"ה"ח בחזק ד"ח ק"ב זכתערכת מומ"ל י' ג' ואור"ח כ"א בשם רש"מ וע"פ ובשם מנחת משה ע"ו ט' וע' עין ינחק חל"ח ע"ז מובא לקמן הס"ז סע"ף ג'): אלק רבט טחטו חטים ברחים על כים יש רק שנקרו היטב את הרחים כדינא"ע ב"ח חל"ב: אלק ר"ה הגשוח מהבזראדטן של רחים אלו מחמירין להלרד דיקא חדשים לא ע"י ניקור ושפשוף היטב בבארשט חזק אבל השעפירעם עם הנעגדער סני ע"י ניקור ושפשוף (בשו"ח אבן יקרה חל"ח כ"ד מחיר אף נפשות יבנות ע"י ניקור ושפשוף ולטחון ל"י קופ' אבל חשו' שאילה שלום מהר"ה רי"ב פוסק כמ"ס בפנים) ובאם יש רחים שרולים לעשות הכג מחדש גם תשובת אבן יקרה הנ"ל כ"ה כתב שלא להקל לטחון בכיבין הישנים: (ב"ע"ף ט) אלק רלא (סא) **הר"ש** בפסח העיסה

במ"ס א' לרד להמחין יוס' או יומים אחר העיסה או בלש במ"ס דהיינו בשמן חס' לרד להמחין יוס' או יומים אחר שבעט השמן או בשדור רוח לנש' עש"ה חומ"ל י"ג ו' וע' השו' לב חיים ח"ג ק"ג ועקד"ט חל"ח בשם פחד ינחק ואור"ח כ"ב: אלק רלא (ט) חטים ש"פ שנטחטו ברחים של י"ד ואח"כ טרע שלפני כמה שנים טחטו שם מלח יש ללד להחיר הקמח כיון דהבא הוא רק טעם מלח הנבלט לא מלח בעין (רש"מ כ"א): אלק רלא (עג) בחקיה"פ הכשרתי בדיעבד בלש חיבף אחר העיסה וע' מחוב"י שכתב דבבב"ד גם לכתחלה יש להחיר בה"ג במשמד היטב מחמירין: אלק רלא דפ

חית

דמדברי הבוסקים משמע להדיא לחימוס בלא חים אינו מביא לרד חימוץ (סה"ש כ"ט ע"ס ח"ס בכוונת הירושלמי ס"ג סף הלכה א' ע"ס):

סימן תנר

(ב"ע"ף א) אלק רלא (א) **ב"ש** ברח"ש א' למנין קמח ראדואוט על פסח ע"ל אלק קפ"ב לרד לרקד יפה שלא ישאר שום סובין ומ"ס ברח"ש למנין וואללן ע"ל אלק רכ"ח מזה: אלק רלא (ד) בחקיה"פ סק"ד כתבתי להסתפק אם מלרד לבית בטל מורסא מחוכה וחור לחוכה ולש עמה אבל משמעות ר' מנחם והגר"א ושע"ס ומ"י ומ"ב ג' ליון ג' וע"ה"ס ו' פוסקים דאין מלרפין וכ"כ ד"ק מובא ברח"ש סק"ד וע"ס ברח"ש באריכות מזה וכתב המשבנות דאם יש כוית קמ"ח כא"פ יולא זה (פח"ע א'): אלק רלא יולאין בפח שנעשה מחבואה שאכלו החולעים (ר"ן ומ"י מ"ב ד'): אלק רלא לכ"ע יש לחוש מאוד להסיר העלואות המדובקים בנפוח ע"י בלק מחמץ ורוע שא"ל לנפוח שלא יהיה עם טלואות אם ילך ב' וג"י שמד נעשו נקובות וכ"ז שיש לזהר אם נעשה נקב בעת טחינת קמח פסח לרובק עכ"פ בנייוראבעק"א לא ע"י בלק וגם לרובק הפחקאות על הקמח בנייוראביקט וגם למה לא תהיה כמות כפידקית ועל הארעין ביופים כל מוכר מודיע לרבים על הפחקאות טוב הקמח ויפיו ואיזה סאדט ולא יעשה כן בעוב הכשיר הקמח ולמה לא יעשו כן הרבנים לבאור בעדותם אופן הכשירם אם חלפו הגשות לעיסות מדשות או לא. ואם ניקו היטב הליוואטארין וכ"כ הרב"ש בובא בב"י חר"ג שכל משכיל בודר לנפשו דרך היותר בטוח על אכיר"כ שיש לו לעשות בדרך המורה ע"ס ואח"כ טובדים באמנים לאלקים לא יעברו בכסף מעט לקחת היותר מוכשר והיותר משומר וע' משבנות חס"ז י"ח ואור לשאריו בהגהות

חילוקים שונים המהגרים רבים. ואין בקונטרסיו הארכתי בענין זה ממקורות רבים והערותי שם מהא דלוחא בגמ' (פסחים י"א.) כי אחא רבנאיה אכל דלוחא וכו' א"ל רבנאיה לברי בני וכו' אני שראיתי את ר' יוחנן שאכל כדי הוא ר"ל לסמוך עליו בפניו ושלל בפניו אחר לא ראהו אחוה לא חאלל בין בפניו בין שלא בפניו וכו' ע"ש. מפורא כי רבנאיה אס כי אחר לבנו להחמיר שלא לאכול איברו גופי אכל ולא הי' רשאי להחמיר על עצמו לפי שראוהו את ר"ל אכל. עוד הערותי מהא דלוחא (חזון ק"ג.) רבא אכל ר"ס לא אכל אקריב לר"ס בהנחה מערה בגד וגו' אחא לקחי דר' יוסף א"ל דלוחא משום דעברי אשמעיה דמר אקריין הכי וכו' ופשיט' (דריה משום דעברי) שלא סמכתי על שמועתך שאמרת דמחר לזרעא מרגנן לקבלה וכו' ע"ל. גם הבאיה ממשיכ' במעטו יו"ט על הרא"ש (ברכות פ"ד סי' י"ח) הוא ר' וחקתי כחמא אנפין ולינחי גם למשיכ' בשו"ע משני נדקא (סי' י') ובשו"ע שלחא חיים (ח"א סי' כ"ט) חשו' הגאון מהר"ם זאנענפעלד ז"ל ולמשיכ' בהערות וביאורים שבראש הספר הי"ל (מדף כ' עד דף כ"ד.) ואין עמי מספקה כפה לבאר ועוד חזון למועד בס"ד נעובה. — ועיי' גם דרכי חסודה (סי' י"ז הקמ"ז).

(ג) מה שחושש כי אולי החיר הרב דבר משום הפסד מרובה, — ידועים דברי מנן בה"ס ז"ל בשו"ע ח"ב (הלוחא סי' ס"ה) ציין שלא הותר אלא משום הפסד מרובה. כי לא הותר אז אלא לנצל כיון ובני ציוו משום הפסד אכל לאחרים למה יקנו ממנו להחליה וקריב ידלי' שחייב להודיעם ואם לא הודיעם ומכר סתם אפשר דהוי מיס במקא וחומר. אך בשלא נמא' שום יין אחר וא"א לנכור בלא יין ע"כ הותר לכל דך לנעני נפש המחמירים על עצמם, ומי"מ נראה דלאו כל כמיוניהו להחמיר במקום מזה ע"כ ע"ש. ולא נראה לענין טעם דעה מר ברי' מן הגאון בשו"ע כ"ס (חלוחא סוסי ק"ב) שהסכים למה שהשואל הורה לאסור להשועט לשמוע ליל מלשיק שהוא ליל חשטה באז נדחה וכו' שם, ועוד קאמריא אס לידיו להסור ש"כ לו זכות השחיתות מזה הקבלה שרי לשמוע משום פסידא דידה, להשועט מי גאמר חטא ושחוט משום פסידא דשוכר ע"ש. גם בשו"ע שאל ומשיב (חלוחא ח"ב סי' ק"פ) כו', והביא דמחזירין שניה דשבת במקום פסידא, א"ן להחיר רק לא שניע לו הפסד ולא ליחדי אחר שא"ן לו לפשות דבר איסור כדי להאיל חנייה מהפסד ע"ש, והוא ג"כ בסברה ח"ב הי"ל.

(ג) וראיתי נפיה (יו"ד סי' י"א קמ"ב) מביא דברי הח"ס אלו ומשיב עליהם, כי מהשי' בהרשק"א סוסי מ"ב מבורר כי גם לנכר המוכר לאחרים מהירין בהפסד' דוחק לומר דמירא בלא נמא' בשר אחר דא"כ פשיטא שיש להקל משום אורז הלאור ע"ש. — לענין בס"ד ח"ן סחירה מהשי' דעק"א לדברי הח"ס הי"ל כי צננה המוכר לאחרים גם הח"ס מודה שיכול למכור לאחרים גם בשר שאינו כשר רק משום הפסיד' והיינו עממא, דרשותות שאין מתכשרות רק בהפסד' שכיחא טובא ואי אפשר להעביר להדבר מה כי אי אפשר לו לדעת אחר יכשר שיחזור בו. לכן אס נאמר כי צננה שאינה כשרה רק במקום הפסד' אינה מותרת רק להעביר בעל הבהמה ואסור לו למכור ממנה לאחרים, אי"כ לא חמא' בן אדם שירצה להיות עבד כלל שברי כאמור רשותות שאין להכשירן רק במקום הפסד'.

מפסיק בינתיים וישי במחלוקת שם. וא"כ בנד"ד צלמנ' בהכרח ודאי דהילוך וכן כל מעשה אחרת ל"ה הפסק.

(ה) גם משיכ' בשו"ע יגל יעקב שם, דכמו דהילוך הוי הפסק ה"ה מעשה אחרת ע"ש. הנה לבד ממה שכתבתי בסמוך דצלמנ' מזה או ברכה לכו"ע הילוך לא השיבא הפסק עוד זאת, גם בין ברכה למזה וכו' רבו החלוקים בזה ועיי' מ"ב (סי' ח' סק"ג) שם, האחרונים הסכימו דע"כ ההליכה לא השיבא הפסק. ועיי' גם בס' מאסף לכל המחנות (שם סק"ז) שכתב דע"כ הרכה פוסקים דס"ל דהליכה לא השיבא הפסק. — יתר על כך גם הפוסקים דס"ל דהליכה השיבא הפסק רבים מהם דע"כ לא משום דע"כ ההליכה הוי הפסק אלא משום שינוי מקום, מ"י מ"ב ומאסף לכל המחנות הי"ל, ולדעה גם אס הליכה הוי הפסק, עושה מעשה והוא עומד במקומו ככתבתי צלמנ' ברכה ק"ש בנד"ד בודאי לא השיבא הפסק.

אם כי יודע אני מן ערכי וכו', הורה הוא וראויה ברורות הי"ל יתנו עדיהן, על כן לענני' מה שכתבתי נכון דנמקום הפסד מותר להפסיק ככתבתי צלמנ' ברכה ק"ש ומשיכ' בין ברכה לברכה וכמשיכ'.

העולה להלכה: (א) במקום הפסד וכו' מותר נכחצו צלמנ' ברכה ק"ש ומשיכ' בין הפסקים

(אוח א' ג'). — (ב) הילוך וכן מעשה אינם השונים הפסק צלמנ' ברכה או מזה (אוח ג' ד'). — (ג) נראה בהכרח דרב האחרונים דהליכה לא השיבא הפסק בע"כ, ודעה קה"ס דהוי הפסק משום שינוי מקום, וממילא שאר מעשה ששוכר איתו במקומו גם לדעתם לא השיבא הפסק כלל (אוח ה').

וינא י"ש, מ"ז בשנע ה' השליח.

סימן פט

רין איך לסמוך על הכשר רב מוסמך וירא ה' — המותר בהפסד מרובה אם מותר לכל אדם — רבד המותר רק שומר נפשו או בעל נפש ויחמירו. — איסור שנתערב ביד עוב"ם אם נתבטל ומותר לקנותו. — ערכו איסור במדבר חנפמר בהכשר אם צריך לפרסמו ברכים.

אחדש"ט ושח"ב פניהו מעסקי נטיין כמיסא הפנאי בדרך שאלחו בטונע למיני אוכל המיוארים בהשגחה רב מוסמך ומסורסם ובהכשרו, אס אדם המדקדק בלחמ' צמח שהוא אוכל יכול לסמוך על הכשר ההוא ולאכול אותו מולר בלי פקדון או שעליו לשאל את פי הרב המכשר על אופני האור, כי במילויים כאלה הרכה פעמים בומך עצמו הרב על ביעול ברוי, הפסד מרובה, מבטל איסור להחליה וכדומה והיינו בזה להשיבו בקלרה כמיסא הפנאי וכו' ינחי במע"ל עדכ"ש שלא אכלא ח"י בהלכה.

(א) אשר כותב מעכ"ת שליט"א כי אולי הומך עצמו הרב על ביעול ברוי, — יעיי' פיה (יו"ד סי' קע"ז סק"י) אס רשאי בעל נפש להחמיר על עצמו צמח שלא מלינו שבהמירי בו אמוראי כגון ביעול בסי' או כלי שני או דהוי ח"י אפיקורסות וינא שכרו בהפסדו. ועיי' דרכי חסודה שם (סי' ק"ט)

דמי' נכון שהמכור יודיע מהלוקח מלד מזה חסידות
 יכרהקח מאיסור לאו דלא חוץ ע"ש. ועיי' בשו"ת פסקי חסידות
 (סי' ר"ח) שמתחיל דבריו.

(ז) ובשרית ביה שלמה (חידו' ח"ל סוסי קפ"ה) מביא
 דברי דמ"ק בי"ל (אוח ב') ומחמה עליו שז'
 מביק וכו', וזמן מה קשה ביי"א במקום שמחירין בהפס"מ,
 האמר שאסור למכור לאחרים רק לשחוחו בעלמו וזה מן החומה
 והכופר מנואר בתרבי"ד סי' ר"ד, ח"י דהולכין אחר בעל השאלה
 דאם יש לו הפס"מ מותר בין לו בין לכל העולם ע"כ ע"ש. —

ולפמ"ש (אוח ג') לחלק בין בשר ליו"ן לקי"מ. וגם מדברי
 החוב"ד לא מוכה להפ"ק, כי בחוב"ד לא קאמר רק דמקום
 שחבירו בהפס"מ לא הותר משום דוחקא דנצורא, אבל כלא
 דוחקא בלבד חייב אלא שלא ידע אחרו דבר לצור כלל שפיר יש
 להחזיר כל מה שמותר במקום הפס"מ. וכן מוכה להדיא בפ"ח
 (יו"ד סי' ג'א סק"ג) שהעסקתו לעיל (אוח ג') ע"ש. עכ"ס
 גם דעה הנית שלמה הי"ק דעה הח"ס וס"ל דכל דהוי הפס"מ
 לבעלים והותר לבעלים הותר לכל העולם כולו כמפורש בדבריו.

(ח) יתר על כן גם במלאכת דבר האבד שהחזיר בחוב"מ
 ובאכל מנואר בסי' ארצות חיים (פסקינא סי' תקל"ז)

אוח ג') בשם כמה אחרונים שלא רק לבע"כ שיש לו אחרו דבר
 אבד החזיר לעשוה מלאכה אלא גם לאחרים מותרים לעשוה לו
 בשכר, דכשם שהחזיר לבע"כ ליתן מלאכה לפועל שאין לו מה
 לאכול כך החזיר לפועל שיעשה בשביל בע"כ בדבר האבד
 ימציין לסי' חיי"א כלל ק"ו סי' ע' בשם הגר"א ז"ל, מתהבשק
 סי' תקל"ז סק"ז, שו"ת מהר"ם שיק חלח"ה סי' רפ"ח ושד"ח
 משרי חוב"מ אוח י'. וכן מותר לאכל לעשוה מלאכה דבר אבד
 של אחרים כמנואר בפ"ח יו"ד סי' ש"פ סק"א ע"ש שבי' שלל אלה
 חולקים כל שו"ת כ"ס שהצרכי (אוח ג'). ועיי' גם הגה"ר
 מהרש"ם הגדול בסי' ארצות חיים בי"ל (סי' תקל"ד אוח כ"ג)
 שחולק ג"כ על חס"ד כ"ס בי"ל וכן עוד שם (סי' חקני"ט
 אוח ע"ו).

(ט) והנה בכל אלה לא שייך לומר כי מדינת היתר גמור הוא
 רק שהחמירין בפועל שיש לו לאכול וכן החמירו
 באי"ו דבר האבד כעין שכתבו השערי דעה והמהר"ם לענין
 הפס"מ. דודאי בפועל שיש לו מה לאכול איסור גמור הוא
 בחוב"מ ואפ"כ בפועל שאין לו מה יאכל מותר לכל אדם להח
 מלאכה וכן בדבר שאינו אבד איסור גמור הוא לעשוה מלאכה
 בין בחוב"מ ובין באכל ואפ"כ בדבר האבד מותר לכל לעשוה
 מלאכה בע"כ בחוב"מ וכן מותר האכל לעשוה מלאכה לאחרים.
 אי"כ מכ"כ בדבר החומר משום הפס"מ מותר לזדוה ולכל
 העולם כולו, מהגר ושם בלחם היתר גמור הוא מדינת וכמ"כ
 בשערי דעה ומהר"ם בי"ל (אוח ר').

עוד הבאחי בקונטרסי בזה משרית דברי מלכאל (ח"צ סי' ז'
 ד"כ ובמקום) ומשרית מתח ירו (חידו' סי' כ"ג)
 שחולקים על הח"ס בזה, אלא שמא דנפס"מ ליקוטי הערוה
 חלח"ה על שו"ת ח"ס ורואיני בהערוה לסי' ס"ב שמצינאם
 וע"ש מ"כ עוד בזה.

(י) עכ"פ נד"ד נראה שגם להח"ס מותר לקנות דדוקא בדבר
 שיועד לו שלא הותר רק משום הפס"מ אמרין שלא
 יקנו אחרים ממנו אבל באי"ו יודע למה לו להחזיק רישוה

בבית כיצא שג' באשמה הענה ושג' בפשיעוה שהרי ח"א
 לו להוציא מהם ואם נכ"כ יעקב כל פעם למכור רוב רובו
 של כל בתיה לעכו"ם — והיינו הכל חוץ מחלק קטן שבו
 חובל בעלמו — ויהי לו מה הפס"מ שלא ידע אפשר לו
 נעמוד בזה וכן הוא בכל ענה וענה, נמצא לא ידע בשר כשר
 כלל. או שיעקב הענה לחשב שגרו נגד הפס"מ וכאשר יודמן לו
 בהמה כשרה שיכול למכור בשרה גם לאחרים יוסף על מחירה
 כל מה שהפס"מ בבהמות שהכרן לעכו"ם וגם להשכר כדי
 פרנסתו, ינמאל יגו"ה הפס"מ לכל הקונים, וכו"ל הפס"מ
 לכולו ומותר.

ורק ביין כאשר ע"י אחר כיצד חזמן בו אחר לז' מנע עכו"ם
 או ע"י יו"י וכו' באופן שאין להחזיר היין רק במקום
 הפס"מ, בזה ס"ל להח"ס שאין לאחרים ליקח ממנו לכהחילה,
 כיון שאין זה מהרש"ה בבהמה וקרה רק כן בפשיעוה בעל היין או
 עכ"פ על ידי אי אחרותו, לכן גם אם נאמר שזכרון דא אין
 לאחרים לקנות ממנו, לא ימנע שגמו משפ"ח יין כשר ומלסחור
 בו. וגם אם החרש אלא כותר אחד לא יחרש אלא האחרים,
 על כן לא ילמח מהם שגה דחוק או הפס"מ אלא הקונים משא"כ
 בטעם ובשר כשר וכמ"כ.

(ד) הוכחה נזכר מנצורת ממה שראיתי בשו"ת שאלה יעקב
 (סי' פ"ג אוח א') שזן בבהמה של שני שחפין
 אחד עשיר ואחד עני ומחירין בבהמה לשני משום הפס"מ אם
 מחירין אורה גם נשיר מה"כ גופא ח"פ דנצ"ה ל"ה הפס"מ,
 ומסיק דכל מותר אפי' לעשיר וס"ס ע"ה, כי שאל אם חותמו
 ז"ל הוא מן הגלון בעל מהר"ם שיק ז"ל והשיב לו בשם רבו
 הח"ס ז"ל דלקב הוא הפס"מ ואין אכלתו ל"ה היינו העשיר
 שאין לו הפס"מ אוכלו הרי שבעשיר נגרר אחר העני ומותר ע"כ
 ע"ש. הרי להדיא כי הח"ס בעלמו מחזיר שהקבד ימכור לכל אדם
 בהמה הכשירה רק משום הפס"מ, ובהכרח דוק ביין כזה הח"ס
 שאין לאחרים לקנות ממנו, ובפס"מ שכתבתי שם: נכון לחלק
 נתיבם. נמצא אין מחלוקת בדבר זה בין הח"ס והגרעקא
 כפי ש"ה הפ"ח שהצרכי (אוח ג').

(ה) אחר זמן מאלה בסי' גי' דעה (פתיחה ל"ה עריפות אוח
 י"ה) שביא בשם סי' ד"ק שחקר בזה, אור מחירין
 לענה למכור לאחרים משום הפס"מ שלו הא לגבי הקונים לוכא
 הפס"מ וכי דע"ה שאם ערפי' לענה והייך השער ויהי דוחק
 להקונים וגם שהענה הוא כשהלחם והגלון בעל סי' גי' דעה
 כי עליו דבריו י"ע דמה פתמים אין דוחק עיי"ו כלל ע"ש,
 ולפמ"ש בסי' (אוח ג') יחא מלד.

(ו) ועיי' עוד בסי' גי' דעה (שם) שחולק על הח"ס בי"ל
 (אוח ג') דכיון שכל מקום שמחירין בהפס"מ
 העיקר בהמחירין אלא דכלל הפס"מ מחמירין לחומרה בעלמא
 (עיי' גי' דעה שם אוח י"ז) שביא זה מהקדמה ספר חו"ת)
 לכן נכ"כ דאוכא הפס"מ כותר לכל אדם וא"ל להודיע לקונים
 האוכלים מנצר סירכא גם אם אינר שאלה אחרת והותר משום
 הפס"מ אבל על החומה להחזיר שלא ימכרו מה שכותר רק משום
 הפס"מ לתקפידים על בשר בלא סירכא ע"כ ע"ש. ועיי' עוד לו
 נספחו שו"ת מהרש"ם (ח"צ סי' ק"ד ד"ה ותי"ש) מש"כ בזה.
 — ובאמת כבר קדמו בעיקר דבריו הראשון בשו"ת שערי דעה
 (ח"א סי' ק"י) והגלון המשיב הסכים לדבריו ומסיק ג"כ

ומשכיל לכהולקים הרי נחמה הוחר גם לאחרים. — ועיי' עוד לקמן (אות) מה.

(יא) וביון דגם להשערי דעה ומכרשים החולקים על החיים וס"ל דכל המוחר משום הפס"מ מוחר לכל מי"מ מודים הם שכל המוחר או על הנותן להודיע להקובל או המקבל על כך ועכ"פ נמי שיוצאים בו שהוא מדקדק לאכול בשר בלא סירכא (עיי' אות ו') וגם בניה שלמה לא נמלא שחלוק ב"ו (עיי' אות ז'), ובכך דמלאכה מוחרת ואכל (עיי' אות ח' ט') בהכרח שהעושה המלאכה יודע שהעופל אין לו מה יאכל או שהוא דבר האכיל דל"כ אדרבה חסור לו לעושה מלאכה. נמלא אין חולק על החיים במה שמצריך עדים להודיע להקובל, לכן לענין נס"ד שאם נטעה בהכשר בחור. "כשר למחזיקין מן המהדרין" או לשון דומה המורה כי המוחר נעשה בחכמה הכשרה ללא פקפוק, אז על הרב המכשיר לדקדק שיהי אחרו מוחר כשר נחמה גם למדקדקים המקפידים שיהי אוכלם כשר בחכמה הכשרה ולא רק משום הפס"מ, ניעול ברוב ובה"ב. וזה טעם נוסף להחיר לקנות בלא שאלה.

(יב) עוד חמינה להעיר שכל כ"כ שנוטה בהכשר מוחר כי המוחר כשר בחכמה הכשרה וההידור, אז על הרב המכשיר לדקדק שלא יהיו אלה דברים שגויהם נאמר, "בעל נפש יחוש לעצמו" או "שומר נפשו ירחק ממנו". עיי' דרכי השוכה (ס' קצ"ז ס"ק ק"א) שכל הדברים שנספק בהם דבעל נפש יחמיר לעצמו, מחוייב המורה לכבוד חת זה להשוואל ולא יחיר לו הדבר סתם כי אולי ראהו השואל להיות בעל נפש ע"ש. ופשוט דכן הוא ומשכיל שכן הוא במקום שאמר, שומר נפשו ירחיק ממנו. ולא יסמוך הרב המכשיר עצמו כי מי שהוא בעל נפש או מי שהוא שומר נפשו בלא"ה לא יאכל מיני אוכל המיוחסים בס' עטותא נבחי חרושה, כי מדקדקים רבים משתמשים בהם ועכ"פ נעת דוחק קלה.

(יג) ואשר חשש מעכ"פ שלט"פ עוד בזה משום מבעל איסור לכהחילה, אינו יודע מה עולה על דעתו לחשוב לזה בדבר הנעשה בהשגחה רב מוסמך ירא וחרד, שאם הרב הנותן בהכשר אינו ירא וחרד בלא"ה איסור לסמוך עליו ועל הכשריו. — והכרחי כי אולי טווחו לחז' בזה לשיטת הרד"ב (ח"ג ס' חקק"ט) (חקק"ז) שכל, בדבר ידוע שאסור לקח מן העכ"פ דבר שנחבטל ב"ו דנשעב שוקתו מן העכ"פ כאלו מבעל לכהחילה ובדבר שיש לו עיקר מכה"א ח"ט"ג דהשגחה ב"ו הפסד ממנו אכל לקחתו מן העכ"פ לכהחילה הוא ואסור ע"כ ע"ש. ולכן אם בעל בית החרושה הוא עכ"פ ומחבטל שם איסור גר"ב או ב"ס, אז נשעב שישאל קונה אח"כ מן העכ"פ החרושה שהוא מיל' הרי הוא כמבעל האיסור לכהחילה. ואפי' כשבעל בית החרושה הוא ישראל אלא שליט' סחורתו הוא זקוק לחומרים שקובע אותם מנחי חרושה אחרים, ואם קונה חומר שנחבטל בו איסור וכו' קונה מן העכ"פ ה"ל כמבעל איסור לכהחילה.

(יד) אמנם הרי רובם המכריע של האחרונים חולקים על הרד"ב בזה ועיי' דרכי השוכה (ס' ק"ה סק"ב) אריכות דברים מתמזרים רבים. ואני מתפלל עליו אך לא הביא בזה דברי הטובי' (חמינה חור"ד סוסי' י"ז) ש"ל לענין יין שרף

שנעטייתו טחנין לחוך היורה נעת הבישול בשר נבילה וכו' וז"ל, וי"ש של נכרי אם ידוע שיש בו ששים אפי' לבסוף כל מה שנעשה אלא נכרי ידענו הוא ובעל ב"ס וכו' עכ"ל. ועיי' פ"ה (יו"ד ס' ק"ה סק"ה) שמעתיק דבריו, ומבאר דעתו להדיח שאם נחבטל בידו עכ"פ קב"ה ממנו חשיבה ידענו ומינה. — והר"י מוסיף לז"ן שכן מבאר גם בש"ה ביה ילחם (חור"ד ה"א ס' קמ"ב אות ח') שדברי הרד"ב הם נגד כל הפוסקים. ועיי' עוד לו (שם ח"ב בקונט"א ס' ל"א אות ב') דאפי' ניעול ברוב ביד עכ"פ מוחר לקנות ממנו ומשכיל ניעול ב"ס דאיסורא כמאן דליחא דמי ודלא כהרד"ב ע"ש. גם בש"ה הא"ף לך שלמה (בסופו בהשמועה לחלק א"ח ס' ל"א) כי בפשיטות דבניה עכ"פ בעל ב"ס ע"ש נדונתו. וכן מוכח בש"ה ל"ה החדושה (חור"ה ס' ס'). ועיי' גם ס' ערך שי (חור"ד ס' ל"ט סעי' ו' ד"ה כתב ועוד שם ס' ק"ה סעי' י"ב ד"ה א"ך). ובש"ה ביה שלמה (חאכ"ע ס' ח') כי, דדוקא בישראל המבעל דענין איסורא שייך קום לאסור למי שנחבטל בשבילי, אכל נכרי כזרק איסור לחוך היחר של א"ף ששעב בשביל ישראל למכור או ליתן לו במחנה ל"ש קום ומוחר א"ף למי שנחבטל בשבילי ע"ש. הרי שאפי' מחכיון העכ"פ לבעל בשביל ישראל אפי"ה מוחר א"ף למי שנחבטל בשבילי, והיינו שמוחר לכהחילה לקטחו או לקבלו במחנה כמבאר שם.

(טו) נמצא נגד"ד לדעת החולקים על הרד"ב בודאי שמוחר לקטח מוצרים אלה ואין כאן משום מבעל איסור לכהחילה, אלא שגם להרד"ב כיון שאין כאן איסור ודאי לא שייך דינא דאין מבעלן איסור לכהחילה במבואר בש"ך (יו"ד ס' פ"ד סק"מ) ועיי' דרכי השוכה (ס' ל"ט סק"י). ובפרט כי כנראה גם הרד"ב אינו חוסר רק משום חשש דשמיא יאמר לעכ"פ לבעל ע"ש (ד"ה ש"ב). ומש"כ בניה ילחם ה"ל (אות י"ד) דעמנו של הרד"ב הוא משום דנכרי לא שייך ניעול דאחרי רבים לכתוב בישראל כה"י ע"ש ל"ט.

(טז) ואשר שאל עוד נדונת להרב המכשיר כי הפועלים עירבו דבר איסור באוכל שנעשה בהשגחתו וכבר נמנה לרבים, אם לר"ב הרב לפרסם ברבים כי מוצרי אוכל הם אסורים, בודאי היכא שיש בדבר איסורא מדינא פשיטא שהוא מחוייב להודיע וכעין דליחא (בחוברה ס' ועיי' ע"ה) רעט בהרי' חלה פרסי וכו'. ועיי' נדב (ו') בחוסי' (ד"ה נשעת) ש"י ועוד י"ל שעת הדחק שהשואל ה"ל לו והי' עורה גדול לדרוך אחריו וכו' ע"ש. דבזה סמך רבי שלא להודיעו, משום שעת הדחק.

(יז) ובמידה דמוחר משום הפס"מ א"ף שפעה אין כאן הפסד כלל נראה דא"ל להודיע, עיי' ש"ה פטרת חכמים (חור"ד ס' ב') מעתיק גם בדרכי השוכה (ס' י"ז סק"ד) וז"ל, וא"ף אם כי המורה מחיר שלא בהפס"מ כי יפס השחיקה לכבוד התורה ולומדיה ומדוע חוקטן בענינו כבוד למדן מהפסד מה שנשפך ע"כ. ועיי' ס' גילוי דעת (פתיחה לכל ערופות אות מ"א) שמז"ן ג"כ להשי' בט"ח ה"ל ומניא רחוק לדבריו ע"ש. וי"ש ממש"כ הוא בעצמו בש"ה מהרש"ם (ח"ג ס' ש"ג) ואכ"מ להאריך. ובודאי דלאו כל אנפין שוין בזה. ועוד יש כמה פרטים בזה ואיני לבאר כולם. — ודי' יעזרני עדי"ש שלא חלה ח"י הקלה מתח"י מעשה ועד שולס אכ"כ.

יכתוב, וא"כ גם מעבדים אסור ללוות שמה יכתוב הלוה הלוואה, והצירו דנקט ע"כ לאו דוקא עיי' הוס' (שנה ק"ג. ד"ה אומר) דלפי' דקאמר אומר אדם למצורו וכו', מצירו לאו דוקא, דל"ש עבדים ול"ש ישראל. ומצורו אין זה מוכרח בדעת הרמב"ם שהרי גם במצויי קהני, שאל אדם מצורו וכו' ובלבד שלא יאמר לו הלוני, הרי דנקט איסורא דהלויני לגבי הלוה, אף שאין איסורו לפרשיו ור"ת אלא שמה יכתוב המלוה כדוכחתי לעיל (אוח א'). וע"כ שאסור על הלוה להציר לשון הלוואה כדי שלא יגרום מכשול למלוה שפ"י שהלוה יזכיר לשון הלוואה ים לחוש שיבוא המלוה לכתוב, וכן אפשריל גם כפונת הרמב"ם שז', ואסור ללוות ולהלוות, ור"ל שאסור ללוה להציר לשון הלוואה וגם אם עבר והציר אסור למלוה להלוות לו, ולא שפיר מסיים הרמב"ם שז', שאל אדם "מצורו" כדי יין ושמן ובלבד שלא יאמר לו הלוני ע"כ, וי"ל דנקט מצורו דוקא, אבל שאל מעבדים שפיר אומר לו גם הלוני, גם העור (ס"ז) כ"י, לא יאמר לו הלוני וכו' שמה יכתוב "הלוני לפלוני" כך וכן, הרי דכל החששא רק שהמלוה יכתוב.

(ג) ועיי' שו"ע כ"ס (חלו"ה ס"ז) מספק"ל אם גם ביו"ע אסור לומר הלוני, ומסקנתו דשנת ויר"ט שז"ן דזה לאיסורא ע"ש, וכ"כ גם המשגיב (ס"י חק"כ סק"ג) ע"ש, ועיי' שו"ע זכרון יהודה (חלו"ה ס"ז). ולפמשי"כ (אוח א') דלא אסור לומר הלוני אלא כדי שהמלוה לא יבא לכתוב אלא להלוה בלא"ה אין לחוש שיכתוב לעצמו, דכן חו"ל באר"י אף שדעתו לחזור שכל דיני בני חו"ל עליו ואסור לו ביו"ע לומר הלוני לכן חו"ל הנמצא אחר באר"י ודעתו לחזור, מימ מתור לו לומר הלוני לכן אר"י ביו"ע ב' ש"ג, דאף אם יבא המלוה לכתוב הרי בן אר"י הוא ביו"ע ב' ש"ג חול הוא לגבי ומוחר לו לכתוב, ושהלוה בן חו"ל יכתוב אין לחוש וכמשי"כ.

(ד) כן נראה שאסור לכן אר"י לומר הלוני לכן חו"ל הנמצא באר"י ביו"ע ב' ש"ג ודעתו לחזור, דאף דלכאן אר"י חז' גמור הוא, יש לחוש שהמלוה בן חו"ל יבא לכתוב, ולדודי הרי ביו"ע ב' ש"ג נכתב הוא, וכמו שאסור ללוה לומר בשבט הלוני כדי שלא יבא המלוה וכמשי"כ (אוח ב') ה"ה דזה.

(ד) שני בני אר"י הנמצאים בחו"ל על דעת לחזור, י"ע אם מותר אחד לומר למצורו הלוני ביו"ע ב' ש"ג, ד"ל דוקא לכן חו"ל אסור לומר הלוני ביו"ע ב' ש"ג גזירה שמה יכתוב ונמצא חילול אח הוי"ע, משא"כ בן א"י בחו"ל ודעתו לחזור והי' שאסור לו לכתוב ביו"ע ב' ש"ג אפי' בלינעא, מימ אם עבר וכזה לא חילול יו"ע שברי יו"ע ב' ש"ג חול גמור הוא לגבי, וכו' שמימ אסור לו הכתיבה משום שינוי המתלוקה, אלא שא"כ י"ל דדוקא כתיבה גופא אסור משום שהיא בעלמא מלאכה ואסורה לגבי חו"ל, לא כן דבר שאינו מלאכה בעלמא אלא שעשיו יוכל לגרום שיבא לעשות גם מלאכה גמורה, ובכך לומר הלוני שבו גופא אינה אסורה אלא גזירה שמה יכתוב, דזה י"ל דלא נזר בכן א"י בחו"ל דשמה לא יבא לכתוב ואח"ל יכתוב שמה לא יבא לידו המתלוקה, ול"ע. — ועיי' כעין זה בספרי שו"ע בלל החכמה (ח"א ס"י ל"ט אוח ז') לענין פירות שגשרו ביו"ע ב', מש"כ שם.

(ה) בעמדי דזה אמרתי לנאר דברי המג"א (ס"י ש"ז סק"ד) שז', במקום שנהגין שפחם הלוואה רשאי לחנכו

העולה להלכה: (א) דעת רובם המכריע של הפוסקים כי המותר משום הפסיד, מותר בין לבעלים ובין לכל העולם כולו (אוח ב'—ט). — (ג) מוכר או טוחן דבר שהותר משום הפסיד יודיע זאת להקונה או להמקבל (אוח ב' י"א). — (ג) אם כתוב נטום הכשר "כשר למכירה" מן המכדרי"ן, אז על הרב המכשיר לדקוק שיבא המוצר כשר בלא הפסיד ובלא ביעול ברוב וכדומה (אוח י"א). — (ד) דעת רובם המכריע של האחרונים כי איסור שנהבטל ברוב ומכש"כ צ"ל ביד עכרים ומכש"כ נעשה נטילג ביד עכרים, מותר לישראל לקנותו מידו (אוח י"ב י"ג). — (ה) נודע להרב המכשיר שנתפצץ איסור נמוץ שנטעם בהשגחתו וכבר נמחר לרבים, אם המוצר נאסר ע"י מדינה מחוייב הרב לפרסם בדבר ברבים (אוח ט"ז). — (ו) בהג"ל והוא מותר משום הפסיד אינו מחוייב לפרסם הדבר (אוח י"ז).

סימן צ

דין לומר לעכו"ם בשבת הלויני, וכן חו"ל בא"י ודעתו לחזור לומר הלויני לבן א"י ביו"ע ב' של גלויות. — ודין השואליני במקום שאין חיבר.

(א) בשו"ע א"י (סימן ש"ז סעיף י"א), כתוב, השואל: דבר מצורו לא יאמר לו הלוני וכו' שמה יכתוב. נראה לפי עניות דעתי צ"ל דנדקדוק נקט "מצורו" וכן איחא גם במצויי שנה (דף קמ"ח). שאל אדם "מצורו" כדי יין וכו' ובלבד שלא יאמר לו הלוני, ומפרש בגמ' טעמא, הלוני אחי למכתב, ופרש"י (ד"ה גם הלוני) ואחי מלוה זה לכתוב על פנקסו כך וכך הלוני כדי שלא ישכח ע"ש. וכן פי' הר"ן והרע"ב שם, משמע שאין חשש שהלוה ירשע לעצמו כמה לוח רק שהמלוה יכתוב על פנקסו כך וכך הלוני. וכן מוכח גם בחוס' שם (ד"ה שאל) שז' לפרש"י דלכן בשאלה לא חיישין לשמה יכתוב, דאי מחבט ל"י לדינא חייב ה' להחזיר אלא דעבידי דמשאלי פחות מל' יום אבל עפי' לא משאלי ע"ש. ואחתי יחוש כיון שהלוה אינו יודע מהי ותבענו ואולי לא יתבענו עד ל' יום אחי למכתב כדי שלא ישכח, איך דלכתובה הלוה גם בהלוואה לא חיישין, שאין דרך הלוה לרשום הלוואתו. — גם לשיטת ר"ת כ' שם הכתוב, מחוץ שמכיר "לו" לשון שאלה זכור הוא, ובח"י הרשב"א (שם ד"ה אחר) כ', שאלה כיון שהיא חוזרת בפניו, ואינו רואה אותה" לא חייש לשכחה משא"כ בהלוואה וכו' עכ"ל, הרי קאי על המלוה וקשה אחתי יחוש שהלוה דלא שייך גבי האי טעמא יבא לכתוב, איך לכתובה הלוה בלא"ה לא חיישין וכמשי"כ.

ולכן דוקא בשאל "מצורו" ישראל צריך לדקוק שלא יאמר לו הלוני שלא יבא המלוה לכתוב, אבל בל' ללוות מעבדים שפיר מלי לומר לו הלוני, שגם אם יבא העבדים המלוה לכתוב על פנקסו לזכרו כך וכך הלוני, מאי איכפת לן, ולכתובה הלוה הרי אין לחוש כמנזכר.

(ג) אמנם הרמב"ם (פ"ב מה' שנה ק"ב) כ', ואסור "ללוות ולהלוות" גזירה שמה יכתוב וכן אסור לקנות ולמכור ולשכור ולהשכיר גזירה שמה יכתוב וכו' עכ"ל. משמע ק"ה דבין לגבי הלוה ובין לגבי המלוה שייבא גזירה דשמה

ס' וכן אסור לאכול ולשתות בכלים העצאיים שנפשו שר אדם קצה בהם כנף כלים של בית הבטא (קא) וכלי (קב) וכוזית (קג) ששקידים בהם וכוזא. בהם וכן לא יאכל בידים מוזהבות (קד) וע"נ כלים מליכלוכים (ט) (קה) שכל אלו בכלל (קו) אל (ה) השקצו את נפשתיכם: ז (קז) מסוכנת אע"פ שניתרת בשחיטה (קח) המדקדקים (י) מתמירים (קט) על עצמם

באר היטב

[illegible]

מן שכן של נגד שניליך למוח נזה ותיי חרדי וחייה טעם יקרה חרם

דרכי תשובה

[illegible]

מעיקר ד (קן) מסוכנת. מי מה נזרים נלכ' סי יי (קן פה)
 פה מסוכנת דפ: (קן) רבדיקום מסוכנת.
 מי נק פנח פה מסוכנת דפמי מסוכנת רכסו פ' דל
 נק' זה אחר סוף דלדד ללל מלכס ופוקס מסוכנת על ארס
 קא נסס פנח דג פה מסוכנת על ללל מסוכנת פה פנח
 מלס ובי ופסח מלס ופסח מלס ופסח מלס ופסח מלס ופסח
 מסוכנת על לל דקדק נזרים ארס כן דקדק מלס ופסח
 ארס כן כן פ' דלל מלס ופסח ופסח מסוכנת על ללל
 ופסח ארס כן ופסח נקד דלל כן נזרים: (קן)
 על פנח מסוכנת פה נזרים ארס מסוכנת נזרים

יורה דעה חמ"ז הלכות מאכלי עוברי כוכבים

(ק) שלא לאבדה: הגם כן יהיה חסרם על הכח (פ) ונאמר ולא נמנו דין בעדות פטול שישם
 (קרב) לו יוכל נמנם (בעדל פ' טיט):

ק"ץ שלא לעשות סחורה מדבר איסור. וכו' סעיף א':

א. ט. א. (א) כל (ב) דבר (ג) (ד) (ה) שאמר

באר היסב

[illegible]

דרכי תשובה

[illegible][illegible]

בכתיבה צריך שיאמר בתחילת כתיבתו שלשם כך הוא כותבה אלא שבאזכרה צריך כונה מיוחדת בכל א'.

ויש (מפרשין 100) שהכל נעשה דרך כלל שיאמר בתחילת הכתיבה שהוא מכיון לכתוב הספר לשם תורת ישראל והאזכרות לשם קדושת השם המיוחד ואח"כ כותב סתם אלא שאם טעה במחשבתו באזכרה כגון שנתכוין לכתוב יתורה וכתב שם שפסול ולרענתו אף אנו מורים שכל שעבדן גוי פסול. ושאף הוא צריך אמירה ודבור. אלא שרענתו כל שהגוי עושה וישראל מסייע ריו שמאחר שנתן הוא לתוך המשרה או סידר כך כשר. אעפ"י שהגוי הוציא מהפך בה. אלא שקצת רבני צופת (נ) מצריכין לעשות בו סימן ושלם לסמך על הגוי לומר שזה הוא שנתנו הישראל או סידר ליתנו לתוך המשרה וכן בטוית ציצית (ו' א') צריך שתאמר האשה בתחילה מלאכתה שהיא טויה לשם ציצית וכן בצביעת התכלת. זו היא שיטתו והיא הנכונה.

ויש מקילין (עא) שאין צריך אמירה ודבור וריו במחשבתו. וממה שאמרו בראשון של זבחים (עב) כל הזבחים שנוכחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם הובה תוך מן הפסה והחטאת. — ושאלו בגמרא (עג) טעמא רזנבוהו שלא לשמן הא סתמן כלשמן. ומאי שנא גסט רתנו כל הגט שנכתב שלא לשמה פסול וטמא נמי פסול. ויתירך זבחים סתמא לשמו הם עומדים אשה סתמא לאו לגירושין עומדת. והילכך האיל וצורות לכתובה קימי אעפ"י שאפשר שלא לכתוב ס"ת עומדים. מ"מ ריו במחשבתו. ויש מקילין אף בל"מ ואין קורין שלא לשמה אלא כשעברו במחשבת ר"א. וכענין מה שהוזכר בהיה כותב את השם ונתכוין לכתוב יתורה. ואף הם מתרצים בדרך

זה מה שהקשו מאותה של פרק הנזקין רמב"ם דבעינן עבוד לשמה. אהיה רנגמר הדין בלוגאח ררשב"ר ורבנן דלרבנו לא בעינן עבוד לשמה. והם צוסקים כרבנן ומתרצים בה רהה"ר רנגמר הדין בעבוד לשמה בהריא אם ברבור אם במחשבתו. והיה הדין הנזקין בסתם עבוד שהיה קרוי לשמה. ומתוך כך כל עבוד גוי כשר בלא יייע ישראל הואיל ובמצותו הוא מעבדם. ואין צריך לומר לו כלום אלא שיעבדם לו. ואין אימרים נכרי ארעתא רנפשיה קעביר אלא ברבור שיש בו סרך ע"ז. אלא שבגט אשה החמורה וכן יש אימרים שמאחר שנתעבד לשמה לומר כדאית ליה ולומר כדאית אינו צריך כתיבה לשמה אף במחשבתו. ואין נראה כן רהא אמרינן בפרק השולח (עב) עבד ישראל בעי כתיבה מביעא. אלא אעפ"י שנתעבד לשמה צריך כתיבה לשמה. ומ"מ אחר שנתעבד לשמה אין תקון הבא אחר כך צריך לשמה. ואחר שכן תקון הקלפים בחתוכין וכשאר תיקונים שבו וכן בשרטוט שבו אין צריך לשמה כלל. ועל זה אמרו הומנה לא מלתא הוא על הדרך שפירשנו במחלוקת של אביו דרבא. ובהשחרת רצונות של תפילין מיהא חללה ואמר בשני של שבת (עג) רצונות שחורות חללה למשה מסיני. ודאי צריך לשמה ואמר בני (עד) אעפ"י שיש חלוקין בזה נמצא העולה ביריעו לפי שחתנו בעבד לשמה. שס"ת והפילין צריכין עבוד לשמה ושם לא נתעבד לשמה פסול. וכן כתיבת לשמה כל התורה לשם תורת ישראל. והאזכרות לשם קדושת השם. ובמזוה אעפ"י שהרברך נאה ויטאוי לעשות כן כהתהילה. ובטוית ציצית וצביעת הכלת מ"מ בריעבר לא פסול. אלא שהכל נוהגים להחמיר בכך. ומ"מ נ"ל שכל שנתעבד לשם ס"ת כשר לתפילין ומזוזה. וכן נוהגים הסופרים כשנשאר להם מן הקלף א'

(100) וכבר כתב כי רבנו לעיל ריש החלק השני ופיראש הל' ס"ת סימן ד.
(101) הגה' מ"י פ"א ותפילין אות ו' ופ"ג ממאכלית אסורה בשם ר"י.
(102) ע"י מרדכי בהלקיט סימן הקקמ"ט.
(עב) ב' א'.
(עג) מ"ה ב'.
(עד) רבנו ברוך בספר ההרמה סימן קצא. ופיראש סימן ל"ג.

שלשם כך הוא נותנו ואח"כ הגוי משלים עיבורו וריו. וצריך שיהא לו עליו סביעות עינא או איות סימן ואח"כ מתקנו ומכשירו לכתיבה הן בחתוך הקלפים והתפילין ושרטוטם ע"י מי שירצה ואח"כ כותב או מכתוב לשמה על הדרך שביארנו. וכן למדת ממה שהוזכר בברייתא שבפרק השולח (עו) שס"ת ותר"מ שכתבן מין ישרפי מפני שחתמא לע"ז. אבל אם כתבה גוי או ישראל כשומד או כבוד או עבר או אשה או קטן וכתי יגנו. נמצא ביד מין ד"ל שלא נודע שהוא כתבם יגנו ואם נמצא ביד גוי כשרים. וכן למדת שצריך שיכין בתחילת הכתיבה בכתובת התורה לשם תורת משה. ובכתיבת האזכרות לשם קדושת השם. על הדרך שכתבנו חתו מה שרצינו לבאר.

החלק השלישי

לנגבו ולא נתנו שם ערין קמא ועצמים הצריכין להשלמת עבודו ואף זה אינו ראוי לכתובה כ"כ אלא שבעלי קציעין היו רגילים הרבה להשתמש במין זה. ומתוך כך נתנו שיעור חיוב הוצאתו לשבת כדי לעשות בו קמיע. ודפחא הוא רמליה וקמיה ולא עפיק. שהיה דרכם ליתן העור אחר שנתנגב ע"י המלח לתוך המשרה שבו מים וקמח כדי לעבות העור ואח"כ נותנין במשדה העפצים שיבוצץ העור ויתחוק. וכל שהוא כן ד"ל מליח וקמיה ולא עפיק אף היא עדיין אינו ראוי לכתובה כ"כ מפני שאין הכתב מתקיים בו כ"כ. עד שיהא מליח וקמיה ועפיק. אלא שבגט התירו לכתוב על הדפחא שהרי התירו אף בעלה של נתנו שיעורו בהוצאה בשבת בכרי המתקיים הואיל ועדי מסירה כרתי (עט). ושהרבר מצוי שהיא (ו' א') הילכתא לבית רין להתירה

מן הגייל בתיבין בו תפילין או מזוזה כל אחד כרינו. וכן ראהו אצלי ממש"הו תפילין שבלו או ס"ת שבלה אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה. אלא רבס"ת שבלה חותכין ממנה (ו' ב') פרשיות שבתפילין לעשות מהן תפילין אעפ"י שנתעבד לשם ס"ת הלכך בעור שנתעבד מיהא ולא נכתב כתיבין בו אף מזוזה. שכל שאין שם כתיבה ואיתיות הקדש אין בו דין הדרה מחמורה קלה. ובתפילין לפי שחתנו צריך לשמה הן בעור הרציעות הן בעור הקציצה הן בקלף שכתבנו בו הפרשיות שבתנא. ומ"מ תקון הקלף והגויל שאחר העיבור וכן השרטוט אינו צריך לשמה כלל. וענין לשמה שאמרנו פירושו לדעתנו שהוא ישראל מסייע לגוי בשעת נתינת העור למשרה

החלק השלישי, בתכונות העבוד וחילוק המינים בגייל ובקלף ובדוכסוסטוס ודין כל אחד מהם. ומקום הכתיבה בכל אחד מהם. וענין צורך שרטוט העור. ובמה הוא נעשה ועל ידי מי.
שנינו במסכת שבת פרק המוציא (עו) שלשה עורות הן מצה וחיפא ודפחא. מצה כמשמעה כלומר שאין בה שום תיקון אלא שאחר שהפשיטו את העור והעבירו שער שלו נתנוהו לתוך המשרה בלא קמח ובלא מלח ואינו ראוי לכתובה אלא שהיו רגילים לצור בה משקולות. שהיה דרכם לכרוך המשקל בעור כדי שלא יפחה. והיה עור זה מספיק להם בכך ומתוך כך נתנו שיעורו בהוצאה בשבת בכרי לצור בה משקולות קטנה. חיפה רמלית ולא קמיה ולא עפיק. כלומר שנתנו בו מלח כדי

(עו) מנחה ל"ב א'.
(עז) נישין ר"ט א'.
(עח) מנחה ל"ב ב'.
(עט) נישין ר"ט א'.
(עפ) מ"ה ב'.
(עז) מ"ה ב'.
(עח) נישין ר"ט א'.
(עט) נישין ר"ט א'.

ספצנד יהי' לשם ומהשגתו לחוד לא סכני, וזכר חפ' נדענד הדבור מענד (רס"ע סי' ז' ופרט"ג ח"א ז' ס"ק י"א). (ד) ונס לסכ. עיין ספר בני יונה בזה ולפי מה שזכרנו לעיל דהעיקור הוא שיעשה מחלה בעצמו לשם ולו כנסר נסנד נחריה וז"ל אם ספועלים חיוס שומעים נחלה בעצמו חיה' לשם חיוס עיין לומר שסוף מלחמה יגדר נמר כמחלה לשם לכן וז"ל מן הבורך הוא שנס ספועלים יכיוו שם נחלה בעצמו ושנס חיוס יוסג הדבור סנלך לעצמו מענד לשם.

תבן למי הדור וסיד אחר שאמר לו בן יתן הישראלי הערות למי הדור, או אם לא יוכל לחנס בעצמו לשם לסחות יסייע נתינתן להם סיד הנוכרים. וסוכ אם יאמר בן יסייע גם כשעת הנחן למס כלל סיד (הנוכר נכלל ב) וכשעת הוצאתן סדמים שיש בהם סיד ובסתחן וגדירן ומחית סדמים סחן (נ"ס וענ"ק סי' ל"ב) וסכל מקום אם אפי' נתינתן למי הדור לא סייג כלל אלא שאמר לו סמוך לנתינתן להם סיד שיעבדו לשם כסבאר לעיל בכלל זה סעיף א' וסעיף ב' וגם ראה שאמר אמירה זו נחנס חכך להם סיד לשמה בשרין (סני"א סי' ל"ב ס"ק ח').

אם יש להאמן מעלים העומקם כמלאכת העבד לא די שיאמר הישראלי העומק נתינתן הערות להם סיד להאמן לבדו שיעבד עורות אלו לשם ס"ח [כנוכר לעיל בסמוך] אלא גם הסועלים יעמדו אצלו כשעת נתינתן הערות להם סיד וכשעת הדבור הנ"ל וגם להם (ו) יהיה הדבור שיעבדו העורות הם לשם ספר חררה, יעשה הכל כנוכר בסעיף ה' (ועיין פרט"ג ח"א סי' ל"ב ס"ק י"א ומהס"ק סס ס"ק י"א).

י. יסמן הערות שנתן להם סיד, והיינו שיעשה בהם נקבים כסדעז כעין אותיות או יכתוב אותיות כסם על עור הראשים כפנים (ס' נ"ס) ויבדוק אחר כך אחר הסימן כדי שלא יתחלפו עורות העבדיו לשם כשאין עבדיו לשם, וכן יהיה המוסר קודם התחלת השרשים לבדוק הדריעה לעין השמש כדי לדאוג אם אין ססליית רביקין על נקי הדריעה כדרך עשושין האומנים לסעמים שהססליות הם קרוב לידאי שלא נתעבדו לשמה ובקשרי הם יראים אחר העבד כי אם כבדיקה לאיר השמש (בני יונה וענ"ק ל"ב ס"ק י"א) ומה סוכ ומה נעים אם יכסיר המוסר עצמו מלאכת העבד (הוא דני נקל ללמוד) כדי שיעשה הכל על ידו לשמה כרין תחתיו הקדושה ואפילו אם לא יהיה הקלף יפה וסדור כל כך סכל מקום זה עריך ספי שיהיה הכל ככרה לשמה ובסונת הלכ הראיה (עיין ח"פס"ח ח"א ס' ע"ס כסמטרי והסיד בזה סח"ד).

(א) סכולה. שטע הוא וכן סוכה סרטנס ב"ז סכ"ט שנסה נריס שחור ככרול לכנסיו וסחור כדיו לכסול חלסת דים שחור שחינו שחור כדיו עיין ערוך ערך כחל ונסה ד' (ב) הקלף. בן נחלה סני ססנרל דכל שחינו שחור לאו דיו סקרי וכסוכה סלסון סרטנס ב"ח סס"ח וכיון דכל"ס סכסכנין דדיו סססע סססע כחינה נני יהי דיו וז"ל לשון סססון וז"ל כונס על סססר דדיו ועכ"פ חיו לנו חיוס להקל בזה ועיין ידועלטי ס"ב דנעין נכל

א. הלכה לשמה ססני שס"ח ספירין וסחיות אינס נכתבים אלא כדי שחורה, וכל סראה אחרת ססולה מן הדריעה, ולא סכעני סראה שאין לה שחיכות כלל עם השחורה כסדום ורודקססולה אלא אפילו נראה כשחורה אלא שאינה שחורה לגמרי, כנון שחור כסחור או סכדה סרסית, אפילו הכי ססולה (א) על כן יהיה המספרים סאר שלא לכתוב כדיו ססרסית נטה לסראה דנקעל-כלור וסדוסה או שסחוריה ריהא אלא יכתבי דקא כדיו שחורה סאר כתכלית הישחור. גם יהיה לנער הדיו ססיד בשעת הכתיבה ססני שחלקים העבים של הדיו שגדמים השחורות יורדים לססיה אל שול רכלי ואם אין סספרים איהם סכבה סראה הדיו שכותבים בה אינה שחורה כראוי, ואפי' אם למי שעה שחורה היא סתלכנה סדי כיון שלא קלש לי הדיו סססות השחור כראוי, וסחורה שחורה סיד כשעת כתיבה לא שחשה שחורה אחר היותה על הקלף (ב).

ב. כיצד מעשה הדיו, סקכנין העשן של סססני או של וסל שעה וכיוצא בהן וסכלין איהן כשרף האילן וכסעס רכס ולוחחין אותו הדכה דכין אותו עד שיעשה ריקקין וסוכינין אותו וכשעת כתיבה שיהיה כס סססני וכיוצא בו וסוכת בו שאם חסחקו יהיה נסחק והיו סססיה מן הסוכר לכתוב בו סספרים ח"ס ואם כתב

כתב שלשון כס עפצים יקנקתום שהיא עימד ואיני נחחק כשרה (רסנ"ס ס"א ס"ח). יכתב כספר קסד סספר ס"ב ס"ק י"א וז"ל ששני, ואני סססר סדע לא נהנו המספרים עתה כדיו כיו' יאני בעצמי נסמ"ח ועשיתי איהם, שלקחת קינדרום ונכליתו היטב היטב עם סעס סיס ודכש, גם קצת נוסמ"י נחתי כתיבה, ועשיתי סכנה ריקקין, יתיכשו היטב, ואח"כ אני שורה עפצים כסססונ"כ עקקס נוסמ"י, וכשעת כתיבה אני שורה ריקקי הדיו כאלה ססי עפצים והוא דיו יפה סאר, ואני כוכב כה ס"ח שלי עכ"ל אמנס כספר וכו' לאכרדם [סני"א סי' רע"ח] כתב על עשיתי כדיו: סעשן סססני וזה לשוני, עתה המספרים אין כיתבים כואת הדיו ספני שוא סחלקלל וננחקת כסדורה עכ"ל [ועיין גם סני"א סי' ל"ב ס"ק ב'] וכדורא מי שאינו בקי לעשות דיו הנוכרת כסופן ססחקיסת היטב אל יעשנה אלא יעשה דיו כסשר נהנו המספרים עכשוו והיינו שלוקחים עפצים [גנאלאססעל] וקוסוס [גוסמ"י] ויקנקתום [קוספער-וואצער] ושורים אותן כססים, ויש מכשילין אותן [ונכ"כ יסנ"ג נענין] עד שחורה שחורה ככתלית השחור, אבל ס' עפצים לחוד, או קנקתום לחוד או קוסוס וקנקתום בין כל אחד מהן לכר כיון שניהם יחד ססולין [ספר"ס ננעט כסססיון לססדכ וסס"ח חיות לדנין] ואפילו כתב סחלה כדיו שחורה ואח"כ יסנן נשחנה מרסית ונוטה לסראה ארסוסית או שחובה סרסית עד שאינה שחורה עוד ססול וצריך להשנית על זה (ג) כי הוא סכיה הדכה, לא לכר ס"ח וי"מ צריכין להכתב כדיי אלא אפילו ססרי נביאים וכתובים, וי"א רבנביאים יכתובים לא בעיני דיו [ס"ע סי' רע"ח].

ג. דיו שיש בה דבר ממן האסור באכילה ססילה לספר חיה ססלין וסחיות (ד) על כן אין ליקח דיו מן השוק שסא יש בה דבר סמא, וגם מטעם אחר אין לעשות כן דלא כל הדברים הססחורים את הסיס נקריים דיו (ה) על כן יעשה המוסר את הדיו בעצמו כדי שידע סססכרים הראויים לעשות מהם דיו כשרה, ועשיתי, וגם יקח רק הדברים הנוכרים כסענין כ"ח שכבר נהנו בהם המספרים סאו וסספרשים כסססקס להכשרי, אבל אינה צריכה להעשות לשמה (ס' קס"ס נסס ס' נמר עקס).

ד. כימי חכמי הגמרא היו נוהגין לכתוב ססר חורה ססלין וסחיות כקנים הגדלים כססים, והיינו שחור סצוה מן הסוכר, אכן אצלנו שאין קנים כאלו הראויים לכתיבה סצויים, ואם נקח ססאותן השכחין לא יהיה רכתב ססוד על כן סוכ יותר שלא לכתוב בהן [בני יונה ס']

נכתב דוכתב וז"ל וספ"י. (ג) לססני ע' לענ"ד דכיון דחיה ססילה ססחורה וז' והסו"מ חיוס עוד כססונו עליו ססלל סססחלה היו ססחוריס עכ"ש וז' לססלין ססחלקלל ריוצוס דססולין סס היו מרונעיס [כס"ס נס"ע להדין] כן סחורס ססס יהי כל"ס וגם סססס"ג ל"ע נראה סכך פסוע סענינו. עיין גם והקדוקו כסוק ד"ל ולגדר לק"מ דלסנ"ס כסכול כס"ס נס"ק ח', ולסוס' כסליי סחור סלינס דיו, וכל"ה פסוע דליון לדינא, ועיין עוד סס כסליי ענין בזה בידו להקל כלל, ועיין עוד ס"ס בזה נכל מורה ססלין וסחיות, זה פסוע דליון כפיק ונזולס סוז כנס סרין ס"ב ד"ס חקפ"י דסופר ססססס ססלה פסול, דכס כסליי כסליי וז"ל נסליי סס"ס ועיין נכ"י ס"ק ס' ח' נענין סססרל ב"ח יחקך ערך דיון ונמסונת דנר ססולל כ כס"י כסנר וססלר כיעס ס"י ל"ב ס"ק סססמיקו רק ס"ס נס"י קס"ב וז"ל ס חוכך להססיר עי"ס וז"ל נס"י וכו' לו ס"י ע"ד נסס סס"י עורילל כיונל ג"י דיו נסס כססוה סס"ל נס"ל ס"ס כסנר כסליי על דכר כס"י קכ"ג וס"י קל כססנלות וז"ל ס"י ל"ב, ונכ"ס וס"י וזע סססס"ל כנס סעז לחקן כדיי אסנס גס סס"ל סוד דסעיקר כס"ס דיו סחורס וססקיסת וס"ס ע"י ססד מן סען לא יכול לעסוס עונד כ"כ מסלר דכרים כסרים סלינס מן סען סלנר ס"ס כססס נסס ססס"ס ננס כסססניס ססוס' וסס"ל סנענין סליין וז' ססיס נקלסיס דיו עיין סססנס סני כקלור כסליי ס"י ל"ב ס"ק ז', וסני סס ט"ס וז"ל ס"ס ג"ס וסיונו ע כס"ס סססס"ח ל"ג כ"ח ססס"י ד' נססלריס על ססס לו נססרז פסול

[illegible]

(וכעת לקול זה וכן נראה) ומכ"ס כהנס גנזמין
ע"י אחר רק שגירר והפליקן לשמה לא מהגי ופכוולן
לקרות בהן אלא חס איך שס ס"ס לקרות זה ויחזר
סוד לקרות זה נראה ואופן שנתנו העורות לגדן
לג"צ וס לג"צ אומנים תחפיו שגדן אופן והג"צ
אוינו מסייע עממן כדרך כל הארץ והג"צ האומן אינו
שודיע לפי עליו שהם קלפי' לס"ס נ"ע חס כשרים
הם דלא איך כאן חדע' דישראל קעניד שאינו יודע
כלל שהם לס"ס לכן יראה כשהסופרים נותנין עורותיהם
לעיצוד וסייע צמחית העיצוד שואמר לאותו אינו ישראל
שמתעסק בעבודתו שהם לס"ס חולי כשרואי הפועלים
ביחוד שנהן שסייע' לישראל יודעים שהם לס"ס כי
יודעים שאין בישראל נביאי' כי' לס"ס חולי' כי חדעתי
דך'צ הוא פוסס ור"ע דהכי אכן חזינו דלא סמכינו
בהם בערסה אינו חרדי חדע'ס דישראל צ"ח צפרים לי
בהוד' צפי כח'ס ואפי' עורה מעשנד לסס מצוה לאיקס
לספילך ואפי' מעשנד לספילך פסול לס"ס דקדושה
ס"ס חמורה מספילך : כהן לדקדק בקדושה כעיצוד
לשמה כל מקום שפסד ליתא ע"י ישראל ואפי'
הישראל אינה מעשדה צופי כמו אינו ישראל לחס
לדעת הרמז"ס : ולא לצד שהעצוד וה' לשמה אלא
בל' תיקון העורות וחלוקתן וזריגתן ושפס' סיהטור
יקוה ע"י ישראל לשמה וצריענד כשרה חף סס לא
נעשו אלו הותאכוס לשמה : ולי' להחמיר בעדושו
לשמה חף דיעבד : כשמענדן ע"י אחר כח"ס שפיל
אמתיאם שלא יחליפין אינו ישראל בשל' שנין מעשנדן
לשמה סמכין לסמן העורות ע"י ערע' מעשנדן קצו'
זה עין סוד ספד' אחר' אהעבן ע"י אפי' ופסל' עבד'
אינו יהודי' כלום אקום העובדן על' ער' אחר' וזקנין
במרע' צלוחן הנקבים וחיף בסימן דלסערין מעיר'
אינו ישראל חולי' עשה הספד' בסימן צהעור נקום
יקע' :
בה' מתיי' הספד' ליד' סהיד הקלבים מעשנדן
ד' בעשנדן קלפין איך בקיחן צעללנה הדין וסדוק'
לפסדן ליד' חסור כמו העיצוד ע"י העפסס מיון שפסדן
האיד' וסכסדן איהו עו פסול' אעפלים : ולס לא
כפסד' לס' אעפלים דלא כשר אינו נקד' קלף' פסול'
לכ"ס ספסד' אעפלים איהו סס לא כשר דאיד' שך'
האיד' איהו פסול' אעפלים עפלין ספסד' איהו חסד'
מעשנדן בה' נראה וקד'ס אעפלים איהו סס' :

[illegible]

ט אם עיבדו אי להרמבים פסול אפילו אל ישראל לעבד לשמו
 ולהראיש בשר אם ישראל עומד עיג וסייעו: (הנה קלח נעטוהם) ניי
 נסס הלאים וכן נוסבין ועיין לעיל (סימן י"א סעיף ז'): ו' כשמשמנין
 הנקבים במרצע בעין אותיות אע"פ שנקל לאי לזיוף (פ) אין
 תוששין משום דמרתת האי פן יכיר ישראל במביעות עין:
י א עור עיבדו שלא לשמו אם יש תיקון לחזור לשמו יתבאר
 במור יורה דעה סימן רע"א: **יב** יהי הקלף מעור בהמה וחיה
 ועוף המהורים אפילו מנבילה ומריפה שלהם אבל לא מעור בהמה
 וחיה ועוף הממאים דכתיב למען תהיה תורת ה' בפך ממין המתר
 לפך ולא מעור דג אפילו הוא מדור משום דנפיש זוהמיה:
יג יהיה הקלף שלם שלא יהא בו נקבים שאין הדיו עובר עליו
 דהיינו שלא תהא האות נראית בו חלוקה לשתיים: **יד** הסופרים
 הזרזים עושים שלשה מיני קלפים העב יותר לכתוב בו פרשת
 שמע שהיא קמנה והדק ממנו לפרשת ויהי אם שמוע שהיא יותר
 גדולה ולפרשת קדש ולפרשת ויהי כי יביאך שהם ארוכות עושים
 קלף דק מאד ובזה ימלאו הבתים בשוה וזה נוי לתפילין:

מלשנו שלא לרד רק כונה לקידוש השם ולא לציור ולפי הכי' ז"ל
 ראי' כלל דהא כל ענין הטובה וגם פינול נקדשים חנינן בכל מקום
 צדיק רק בלשון מחשבה או כונה בלבד ועבד' פי' רשאי יחוס' לכוונה
 לרצון שיוכל בשפתיו דוקא איך גם לפנך קים וחפילין כן ויהי יתן
 וזה יוסף ראינו לסקסס קופר שבי' מלשון דאמרו נחטין הלא י"ל
 גיב דהיינו דצור ר"ל דומיא דהסם בכל המקומות דחנינן לשון כונה
 ומחשבה דהיינו דצור כהי' ח"צ :

והגם שיש לחלק בן ציון ערות לקדושת האזכרות וכמו שחילק סם
הציון ציון וכן צאמרוכים זיל עכיו הרי יקוד גדול ככל דכל :
כונה ליל צדצור וכמו צקדעים ככו. שוב רלחתי צונן צברים לצאמרוכים
צצל עפיה ססלריו צזס :

(ו) א"ן חוששין משום דמירתת וכו'. עיי' מנחת (צביק יג) וס' שפסקה מידד (ק"י ק"ה) דנוקס סגולת מומרים וכו' ח"ן הכתב קימן חלף לוי שמכר הכתב ולא חומיין דמירתת עכ"ל וכו' ותי' חידו' הש"י דדברג מואלל סממיו טעי כוונת צ"ח ק"ל פייש וסג' מה שכתבתי וק"י ק"ל דשם מירי לענין יי"ט סטורל סתם יי"ט מדרבנן צומכט וכן אפי' חילו"ה ח"קור לאוריחא ח"י ידוע דמוטט חפילין לריבין להממיר יחד וזכ"ה דח"י אפי' חס כאלו דל"ה חומד מועטס כוונת

לאחר שנכתב ניקב בתוך ההיא או המים כשר אפילו
כל תוכו שהגב ממלא כל החלל אבל בירושלמי משמע
שגם בפנים צריך שיהא מוקף קלף. ניקב רגל פנימי של הא
אפילו לא נשאר ממנו אלא בל שהוא כשר להראיש: הנה חלל שאר
פסקים מליכין כחלל לוח קטנה והכי הלכתא (גמ' ניקב רגל הימני אם
נשתיר ממנו מלא אות קמנה כשר ואם לאו פסול: **נ** נפסק
אחת מהאבותיו. הנה הפסוקים כגון ויין או שנפסק תל (הטיו)
וכיוצא בה (מדכתי ה' ד' ל' א' אם תינוק שאינו לא חכם ולא ממש
יודע לקרותו כשר ואם לאו פסול ואין צריך לכסות לו שאר
אותיות כמו שנהגים: הנה מיהו אם חלל חללים שלא נשאר לוחם
בחקו פסול אפי' שפוטק קורא אותו כהלכתו (מדכתי ומהרי"ק טורס פ"ט
ור"י) הא דמבשרינו כשנפסק אות דווקא בשנכתב בבשרות
ואח"כ נפסק אבל אם מתחלה כשנכתב היה שם נקב ונפסק בו
או אם רגל הכף הפשיטה או כיוצא בה מגיע לסוף הקלף בלי
הקף קלף מתחלתו פסול: **י** א' אם נפלה שפת דיו לתוך האוח
ואינו ניכרת האות אין תקנה לגרור הדיו וע"י כך יהיה ניכר האות
דהוי חק תוכות ופסול משום דבעינן וכתב ולא וחקק ויהא אם
מעה וכתב דליית במקום ריש או בית במקום כ"ף אין תקנה
למחוק התג לתקן האות משום דהוי כחם תוכות: **י** א' מ"ם פתוחה
שנרבק פתיחתה ונסתמה אין מועיל לגרור הדבק ולפתוחה משום
דהוי כחם תוכות ומה תקנתה שיגרור כל החרטום ותשאר כצורת

גוין

אות היים

סמ"ג (נפתיחה לק"י ל"ז בזה צ"ה דע דסמ"ג וכו') שלכין להחמיר
מעט זה במקום יחד תשומת כי שם ללא דנצילם ויכאן נצנלן כל
ישראל עשם נבל יום ומצנלן נרכס לנצלה שכוף ללא דלא חשא
לסרבה פוקקים עיי' וס"כ לדעה דוב ספוקים דנצוד לשמה דלוריתא
ול"כ ס"י חשש צינול מלוח הפילין וגם נרכס לנצלה וסוס לית כחי
ולעם נקיל בזה ול"ע וגם לריכין לחסר נמה ס"כ השלמן גצוס (י"ד
ס"י ק"י) ומנצ' נדדחש (ס"י ק"י ס"י ק"י) לענין סקל"ס עכ"ס
שאלן לפעוד על הסיון נמה שרשעים חיצה כשרי יען כי האם שונאי
ישראל ודחם ע"כ דרכם לזיף נמחון כדי להכשיל את ישראל עיי' נצנלן
ומעמם גם בזה י"ל שערשי שונאים את ישראל ודחם וללחוק יחבב צריכס
לעשות שערדים לשום לקיים מלוח הפילין שכוף ללכריס צריכס
ע"כ חסדי לזיף נמחון. ואם לאו נמחון נמחון נמחון נמחון נמחון
צ"כ

גוין כפופה ואח"כ יכתוב מה שגרר וריש שעשאה כמין דלית
יש להחמיר ולומר דלא סגי בשיגרור הירך לבד או הגג לבד
ויהזור ויכתבנו כמין ריש משום דבין הגג ובין הירך נעשו בפיוסול
הילכך צריך לגרור שניהם ואם נדבקה אות לאות בין קודם
שתגמר בין אחר שנגמרה פסול ואם גרר והפרידה כשר ולא
מקרי חק תוכות נאחר שדאות עצמה היתה כתובה בתקנה אם
נגעו רגלי ההיא והקוף בגג יגרור הרגל ויחזור ויכתבנו ואין צריך
לגרור כל האות כי הגג כרוך נכתב. אם נגע רגל האלף בגג האלף
או פני האלף בפנים בגג שתחתיה פסול ואין תקנה בערידה
להפרידה דהוי כחם תוכות אלא יגרור כל מה שנעשה בפיוסול
ויחזור ויכתבנו: הנה וכן הדין צעדי הש"י והלדיק והע"י והפ"ל אם נגעו
גוף הלוח יותר ממקום דנוקס (צ"ה יוסף): **י** בתהלת הבתיבה (י'
יאמר בפיו אני כותב לשם קדושת תפילין מלבד זה בכל פעם
שכותב אזכרה צריך לומר שכותב לשם קדושת השם: הנה וי"א
דסגי כשנכתב שכותב האזכרות לשמן הוליל והוליל נחלת הכתיבה צ"י סגי
צכ"י (הר"ש ה"ת וס"ה וס"ה וס"ה דעה ולי"ת) ויש להקל בדיעבד וכפנל לנמס
לא יכתוב דלית כותב לו נטונה (א"י): **כ** צריך לדקדק בחסרות
ויתרות שאם חסר או יתיר אות אחת פסולים ונמצאו המניחים אותם
מברכים בכל יום ברכה לבטלה וגם שריו בכל יום בלא מצות
תפילין ונמצא עונש הסופר מרובה לכן צריך להיות מאוד ירא
שמים וחרד לדבר השם המתעסק בכתיבת הפילין ותיקונן:

כא

אות היים

צ"כ זה (צ"כ) הונח ס"י ק"י שח"י ק"י המניח הג"י משום דלחן
ועכ"ס חסד לחמ"ק צדכ' דלחן לו הנאה עיי' וגם זה ל"ע כי כונה
פעמים לית ל"י הנאה להעניס כשנצודים צ"ה נדקקי עכ"ס וקונים
ומנו העניות שנושה ישראל לשמה ולפעמים אין מן המוח עניות כאלו
שנעבדו לשמה והוא חולה למחר ע"כ חסדי לזיף גם להעיר כדי
לומר ולהעיר. וז"ל אם כאלו דהעיקר ח"י הא"י של המניח דגם שם
לא החמיר אלא צבולה דבר לחציו שיוצא העכ"ס שלא יכיר הכח
וסי' ולי' י' לחוש. רק אם ח"י כדי השלמן גצוס דחשדי לעשות
נמחון כדי להכשיל נדה ישראל ח"י כנ"י:

(י' יאמר בפיו. עיי' וזה שכתבנו בזה לעיל (ס"י ק"י) והכא כ"ש
והכא

54

אורו לשנים היה צריך לומר ששן נשאר אלא הקלף בלבד :
 י הקלף ציל מעור המעובר בעפעצים או מה כסדר וכיצא בו מדברים המכונים
 את העור ומחזיקין אותו שאל"כ מה הרי הוא נקרא דיפטרוא ואינו נקרא מה שפר
 בלשון עברי ופסול לכתוב עליו ס"ת שנקרא ספר בכמה מקומות בתורה וה"ה
 לכתוב עליו תפילין או מזוזות (שנלמדים בג"ש כתיבה כתיבה סס"ת שבמזוזה
 נאמר כתיבה בפירוש ותפילין הקשו למזוזה שנאמר וקשרתם וכתבתם שספרי
 זה צריך גם כס"ת ותפילין כתיבה תמה מהם ספרי שנאמר במזוזה וכתבתם ולמדך
 המטה לתפילין כדריקס ולס"ת בג"ש) מה צריך לזהר שיהא העור מונח כסדר
 עד שיפול השער מעליו מאילו ואם מוציא קדם לכן לא יכתוב עליו ספרי
 שלא נתעבר כל צרכו ודיפטרוא הוא :
 יא מה צריך שיהא מעובר רשמו בנח כס"ה לשם ספר תורה וכתפילין לשם
 תפילין ובמזוזה לשם מזוזה והמעובר לשם ס"ת כשר גם לת"ם שהרי
 קדשת ס"ת המורה מקדשת ת"ם והרי זה כאילו נתעבר גם לת"ם שיש
 בכלל מאתים מנה אבל המעובר לשם מזוזה פסול לתפילין כי קדשת התפילין
 נדלה מקדשת המזוזה ויטוב שיצא בשפתיו רשם ס"ת או לשם תפילין ולא
 די במחשבה :

[illegible]

כח

ס נרמחא סח
קח ע"ה
(המות י' ע')
סח רעכ'ס סח
סלכס : ר"ה סח

שם וזהו שם
קדש ולפי זהו אם
הבנים בשוה הדו נ"י תפילין
מן כבר נתבאר שצריך להיות כתיבה תמה ושלמה לפיכך צריך שלא יהיה
מ בקלף שום נקב במקום שיכתוב ואם כתב במקום נקב פסול דה פסול
שונה כתיבה תמה ושלמה אלא מופסקת ס' ואפי' אם אין הנקב מופסקת
עובי והוא מעבר אל עבר אלא הוא באמצע השבוי ידיו מקיפו מכל צד
בארו כסוס הנקב הוא מופסק חלוקי לשתי אפילו אם יש בו (ב) בשבוי
סמני צדדי הנקב כשיעור עובי הצורך לאות ו ואפי' אם בו גם יש בנדר
הוא עד הנקב כשיעור אורך הצורך לאות ו מ"ס כיון שאנו עושבים הנקב וכן לשבוי
לפיכך בנף האות א"כ אין שם היות גויל לאורך האות שער הנקב וכן לשבוי
שבצדדי הנקב אין שם היות גויל במקום הנקב והאות צריכה להיות כולה
מוקפת גויל מכל ההיחלף שלא יהיה משהו ממנה בלא היות גויל והגויל
שכסוסים העובי שמצד זה של הנקב אינו מועיל לעובי שמצד זה מפני שהנקב
שכסוסים כיוונים וחלוקים לשנים וכן הגויל שמכסוס אורך האות שבצדדי הנקב
מפסיק כיוונים וחלוקים האות שער הנקב (ומ"ס אם כן יכול לנרוד מן עובי שמצדדי
אין מועיל לאורך האות שער הנקב בין הנקב לעובי האות שבצדדי וכן אם כן
הנקב שישיאר קלף חלק מופסק בין הנקב לעובי האות שער הנקב לאות
לנרוד מאורך שלמעלה מהנקב ואפי' ישיאר כשיעור אורך אות ו ואין כזה משום
היי נרודה ו מועלת אפי' אם כבר כתב הרבה אורך אות ו ואין כזה משום
שלא כסדרו בין שאין פיסול באות ו אלא משום היות גויל כמו שיתבאר)
י' וכל זה בנקב הנעשה קודם הכתיבה ס' כשהוא הנקב נראה לעין שגורא
ו האות חלוקה לשנים במקום הנקב אבל על כל נקב שהיה עליו עובר עליו לכתוב
וסתמו ואינו נראה אלא שג נגד השמש אינו נקב כלל וכוונתו עליו לכתוב
ע ומפני זה נרדו לכתוב על עף המעובר אפי' שכולו מלא נקבים
וקים מסקם הנצחית:

[illegible]

(ב) בעשבו' כ' כ"י בשם המלך דלירי נכס המלך (מ' נוסחא כמלך שום בר (פנ'):

תקון תפילין

לא יהיה עור יבש טוב לבתים ולא קליפים טובים כלל, אם לא שישים העורות במים צלולים לכל הפחות יום או יומים. או לפי מה שהעור יבש.

ברוך שאמר

לטה לויקה, כי איוו נפוקתא יי לו בויקה זה, וסוכ לעשות דבריה המחבר, והא לך לשון הגהות של המיימוני, וכסמסמנ בנקבים במרצע כעין אותיות אע"פ שהרבה

מנחת סולת

גם התגמ מצריך לעשות הסמנים כעין אותיות, ורבינו בא להוסיף שיעשה הסימן במבנים ולא מבחוץ, ונראה שלא עיין בדבריו רבינו בפנים שפטרש מדבריו ומדברי ההנה שהגמ איו סמנים אלא סמנים בעלמא ורבינו בא להחמיר לעשות בדרך כתיבה וכגל, ומ"מ נראה דיותר נכון לסמן במרצע כעין אותיות שלא יהיו נקובים מעבר אל עבר, חזיל בתר טעמא, וכיכ בקסמים מ"ב מ"ג, אלא שהוא הבין כן בדבריו רבינו, ורבינו לא כתב כן אלא שיעשה הסמנים בכתיבה ממש. 3 ממה שהביא רבינו בסיום דבריו לדברי ההגמ נראה שהבין והתגמ מירי כשאין לו ריח ואפי"ה מצריך לעשות סמנים דוקא כעין אותיות, וכיכ בספר האכרנות וזכרן ס"ג אות ג' דלא, והנה בסמן גרידא עייש והובאו דבריו באיר סקיהו, וכן נראה שהבין במגן גבורים ס"י ל"ב באלה"ם סק"ב במה שתי' סתי' המגיא ורצו לומר דהכא איירי דלית ליה הגאה וליה לאיחלוף, אבל השך בירר ס"י רע"א סק"ז כתב דאיירי דוקא כשיש לגוי ריח בדבר עייש ומדבריו רבינו סתירה לדבריו, ובמגן גבורים הביא לדברי המהר"ם ה"א ס"י י"ב ח"ב ירד ס"י ג' דהיכא דליכא טרחא גם כשאין לו הגאה חיישינן לאיחלוף, וכתב דהכא אית לי מרחא שיצטרך לילך

תקון תפילין

וכשרשים אותם במים או יאמר, לשם קדושת תורת ישראל, לשם תפילין ומזוזות וקמיעין. (ה) אני משים אלו העורות במים, (ו) לאחר ששרו העורות במים

ברוך שאמר

נקל לגוי לויקה כי יכול לתת נקובים על שאינן נקובים וינקב במרצע ררך הנקבים שעשה הישראל, אע"פ אין חוששין לויקה כי ירא הגוי פן יבין הישראל בסביעות עין שיש לו בסמנים, או מפני שאלו נקבים נקטו מחדש יותר משלם. כן השב"ר ע"כ, ועכ"ה.

(ה) פ"י עור הבתים של תפילין.

מנחת סולת

רסגי בה' ימים, ובג"ב מהית ירד ס"י קציה כתב דהעורות שרשים במים ג' או ר' ימים, וכיכ ג"כ בתשרי רב שדירא גאון המובא בספר המנהיג האשכול להניחם במים בקיץ יום אחד ובחורף ג' ימים ואם יניחם יותר יתעכלו. 7 דברי רבינו והובאו בעט"ק ריש ס"י לב ובג"ב מול"ת ירד ס"י קציה חפס עליו וכתב דאי"צ לומר כן בשעת הנחתו למים שאינה אלא הכנה לעיבוד דוק בשעת הנחתם בסיד, אמנם כבר העירו האחרונים שדברי העט"ק נעתקו מדברי רבינו והובאו לא הריגיש בזה, עיין במלאכ"ש כלל ג בינה סק"ב ובקס"ה כלל ב לשכחם סק"ז, וכתב במק"מ ס"י רע"א סק"ז רכחנה רבינו רק למצוה גרידא ולא לעכב, ובבאר יעקב ס"י לב סק"ז הכריח כן ממש"כ רבינו לומר כן גם בשעת נתינתן לתוך הסיד וכיון דמסקינן דצריך לומר כן בתחלת העבוד ותו לא הלא סגי בזה שאומר בשעת נתינתן למים ולמאי צריך לחזור ולאמרו בשעת נתינתן לסיד וע"כ דאמירה ראשונה אינה אלא למצוה ועיקר האמירה לשמה היא בשעת הנתינה לסיד, אמנם בחורא אירח ס"י ר

שינויי נוסחאות - ב"ש

זכרים: באמצע, הנה ה - כריש ומיל וזכרים - ב"ד נוסף: במה מלא, ב"ד: כמה כר, ב"ד: חסר, ומזוזות - ב"ד: חסר, ומקיעין - ב"ד: נוסף: ולס עור לבתים של תפילין, ב"ד: חסר, ומגילות, משים - ב"ד: ויש: מעבר, במים - ב"ד: נוסף: לעבדן, ששרו העורות במים - ב"ד: חסר.

שינויי נוסחאות - ת"ת

העורות תוך המים, במים - ב"ד: וירד נוסף: צלולים, ב"ד: אלו, ב"ד: חסר, או בסיד, יאמר - ב"ד: נוסף: במה מלא, ב"ד: כמה כר, ב"ד: חסר, ומזוזות - ב"ד: חסר, ומקיעין - ב"ד: נוסף: ולס עור לבתים של תפילין, ב"ד: חסר, ומגילות, משים - ב"ד: ויש: מעבר, במים - ב"ד: נוסף: לעבדן, ששרו העורות במים - ב"ד: חסר.

שינויי נוסחאות - ת"ת

סיד, לבתים - ב"ד: לכתוב, ולא וכר כלל - ב"ד: ולא לקליפם, אותם במים - ב"ד: חסר, ב"ד: נוסף: לי נוסף: שסמו, שהרבה נקל - בכל הכתי: שיכול, במרצע - ב"ד: חסר, נוסף: לפנים במהם או במרצע, יחיה - ב"ד: נוסף: הגוי כיון שאין לו שום ריח: ולא ש"ב, וסוכ וזכר המחבר - ב"ד: ויש חסר, נקל - בכל הכתי: שיכול, במרצע - ב"ד: חסר.

כבוד שאמר

שהיווין קיימין אין לסמוך עתה כי ראיתי הרכה תפילין שהיו נראין כאילו היו חיפיוין קיימין מחמת הוקנה והשחרורית וכשדקתי אותם אז היו הבתים מלאים נקבים למעלה בראשיהם וכשהיו הפרשיות בתוכם לא היה נראה בהם שום נקב מחמת שהורויה, וגם היו האותיות כולם נדבקים מבחון מחמת זיעת הראש שכל האותיות יקמו מבהון לצד השער ונתקלקלו כל האותיות מבפנים, וגמצא שהוציאו פקטים רבותיים שמים לבטלה, ואין לסמוך על שנמצא בשם הלל הזקן שאלו תפילין של אבי אבא, כי נוכל לומר שבדוקים היו כמה פעמים ועשו להם בתים חדשים, וגם היו תפילין גדולים ביותר ולא כמו שכותבים הסופרים עתה, וסייג לדברי מצאתי בפסקי ה' יחזקיהו ז"ל וז"ל ובשטרשא רבא יש דתפילין צריך לכוון פעמים בשמיטה, וכל הנך בדיקה לאו משום חסרות ויתירות כבדיקה דשמעתי, אלא משום שםא נתקלקל הכתב או בלה הקלף, עכ"ל.

מנחת סולת

זה משובה. 54 ב"ה בהירושלמי פי' ערובין היא וכן העתיק הראש בהלקים סי' לא ובסמיג עשין בב ורמב"ם ספי' מהל תפילין, אבל במבילתא בא פ' י"ז ובלק"ם ובתר מנחות מג' אבארות חיים הל' תפילין סי' כ"ט ובעמוד הל' תפילין סוף ח"ט איתא כן על שמאי. 55 דברי רבינו תמוהין דאדרבא מכאן ראה שאין צריך לכוון כלל והיא גוסא סימא דדברי שמאי (או הלל) דמכין שיש לו התפילין של אבי אבא ועדיין לא בדקן מזמן ההוא ע"ב דאין צריך בדיקה עולמית, דאל"ה מאי חידושא איכא בזה שהיו לו תפילין ישנות ומאי שייכא הכי, וכן מפורש באשכול הל' תפילין שכתב, בלומר שאין נבדקות זמן

שינויי נוסחאות - ב"ש

בלא תפילין. עתה - בדיק ובדיקה: על זה. סאילו היו - בדיק חפר. מחמת - בבדיקה. נוסף: הוקנה. נדבקים - במיל: נקובים. פקטים - בדיק: שנים. שאלו - בבדיקה, ל:

תקון תפילין

והא לך הלכות תפילין שתקנתי

אני המהבר אברהם.

תחלה יקה עורות של עגל (ב) לעשות מהם קליפם, ועורות לרצועות, ויסמן אותם, ויכתוב בראש כפנים שם הפרשה, לאפוקי מאותם שעושים חסכן במחט או במרצע: כי הגוי מזיף, ואז ישים העורות במים צלולים לבד ולא במיד, כי

כבוד שאמר

(ד) והני מילי כשיש לגוי ריוח בדבר, אבל כשאין לגוי ריוח בדבר מותר, כי

לקוטי הגהות

(ב) מצוה ליקח עור של עגל כד' שיעור העגל בתפילין יתפר על חמאת העגל.

מנחת סולת

1 צורך הסימון נמצא בתגה"מ בשם ר"י המובא כאן בהגה, וכ"כ האשכול הל' ס"ח ובי"ב בקרית ספר להמאירי ד"ל בשם קצת חכמי צדפת והסכים לה. 2 דברי רבינו הובאו במג"א סי' ל"ב ססק"ג וכוונת דבינו הוא שאם יעשה הסמנים במחט או במרצע ואז עושה את הנקב ספולש, נקל מאד לייצר ע"י שישים הנקובים על שאינם נקובים וינקב במרצע דרך הנקבים כמ"ש בהגה בשם הגה"מ, אמנם אם יעשה את הנקבים בדרך כתיבה, ואז אין הנקבים מפולשים ותו אי אפשר לייצר, ומשי"ב רבינו בראש בפנים כתב שם המחזשיק דכוונתו דאז לא ה"י דוכן לעבר את הראש וממילא ישרא עליו הבתיבה עד אחר העיבוד, ומשי"ב לעשות בפנים משום דכוון אי אפשר לכתוב כי השער מעכב. ועוד שבפנים מתקיים יותר מבחוץ, וכן הביין במשי"ב סי' לא אמנם בלבדשי שרד מפרש דברי המג"א דכוונתו

שינויי נוסחאות - ת"ת

והא לך - בדיק חסר. המהבר אברהם - בכיל: אברהם כ"ז המהבר. שורות - בכ"ג. ל: שור. לרצועות - בכ"ג נוסף: ובתים. בראש בפנים שם - בכ"ג: על הרגל מן הראש ראש. הפרשה - בבדיקה, חיד ודש וכ"ה נוסף: של אותה שבת. הגוי - בדיק נוסף: בודא, בכ"ג: יכול, בכ"ג: נקל יוכל. ואז וכי שהעור יש - בכ"ג: וישים תחלה העור במים צלולים לבד עד שיתרכך היטב יום או יומים. ולא בסיד - בכ"ג: ודש: בלא

שינויי נוסחאות - ב"ש

רבות. בדבר - בדיק: בראש. מותר - בדיק

אדם אין להסמך עליו בלי בדיקה. אחריו בכל פעם ופעם. וכבר ידוע מה שאמר ר' ישמעאל לר' מאיר כששאל ממנו מה מלאכתך והשיב לו ר' מאיר לבלר אני, אמר לו בני הוה זהיר שטלאכתך מלאכת שמים היא שמא תחסיר אות א' או תתיר אות א' ונמצאת אתה מחריב את כל העולם כולו וסמנו לסדר לכתוב כן רבותינו האחרונים וז"ל הסור ז"ל לקוח מהראש אביו ז"ל בסי' ל"ב וצריך לדרקך בחסירות ויתרות שאם חסר או יתר א' טהן פסולין ונמצאו הבנינים ז"ל מברכין בכל יום ברכה לבטלה הונם שרין בכל יום בלא מצות תפילין ונמצא עונש המופר מרובה ולכן צריך להיות מאד ירא שמים וחרד לדבר ה' יתברך הסתעסק בכתבת תפילין ותקין וכו' ובעונותינו שרבו חסירות ויתרות וכל מיני פסולין נמצאו ונודעו ויש להפליא הפלא ופלא על סנינם וענינם. ובדרך כלל נזכיר ונתחיל מן הקודמים לצאת בקצת ידי חובתנו להיות נקיים מה' יהודיע לרבים מה שחקרנו ושענו בענינים אלו כדי שכל א' לא יסמוך על החזקות ואין צל על מי שאין לו חזקה כלל ויפסמש טוב אחרית דבר וראשיתו דעת אופן הכשרו ותקנו וכל המרבה לבדוק הרי זה משובה.

הנהגה בענין עבוד העזרות לשם קדושה אותם בני אדם שעבדים אותם ע"י כותי ומסיעין אותו כבלאכתו יש שאינן עושין כן בתחילת העבוד כשמשמש אותן בתוך הסיד אלא כמעט בסופו אחר שעיקר העבוד כבר נעשה והרין השוט הוא שצריך שיהא בתחילה ואפי' בישראל העבד אינו מועיל כי אם כשיאמר כן בתחילת העבוד. ויש שנודרין בזה האמנם שלא להטריח את עצמן אינם מסמנין העזרות כפי הדין הנמור אלא מסמנין נוסא א' או שתיים מהם. מסנין ידוע ואזכיר שיש די בזה ואין צריך עוד מיסן ואין לדבר זה עיקר ואסור לפסוק עליו כי לא נמצא כתוב בספרים גם אין הדעת נוהגת ודי לנו לומר שאין לדש שהבית יזיק את החותמות, ויחליף את העזיות הסמינים משום דמירתת שמא יזיק ישראל בטביעת עין לא להוסיף עליו קולא גדולה כזאת. וקורם שנעתיק עצמנו מדבר העבוד יש להדיע כי בקצת מקומות נהגו שלא להקפיד ברצועות התפילין שהיו מעור מעובר לשאו וזהו כנגד הדין שהרי הרמב"ם וס' התירומה ומסנין והראש ז"ל והסור כולם כתבו בששימות שצריך שיהי' העור שלהן מעובר כמיש הרב ז"ל בסי' ל"ב וכן מסקנא ליגזון נהגו ישראל קדושים ברוב המקומות. ואמנם בענין הכתיבה רבו כמו רבו פסולים הנמצאים כמו שאמרנו א' לארסם אבל בדרך כלל נאמר תחילה בדבר הדיו שכותבין בו שיש שאינם יודעים לעשותו כהונן ואינו עולה בידם שתור כראוי ולכן בעת הכתיבה עושין בו אותיות משונות מכמה גוונים נוסים לירוק ולאדום וללבן שהוכה מסראיתו ואין זה נקרא דיו שתור כדינו ולהעביר עליהם קולטוס הדעת נוטה שאינו מועיל דעד כאן לא הותר זה בשרישוטן ניכר ולא חשיב שלא כסדרן אלא באותיות שכתבו בתחילה כבשרות. ובדיו שחור ושוב נסחקו קצת א"ל בנדרן דירן לא היה ולא נראה בהם שחור העולם ולהעביר עליהם קולטוס היו ככתובין מחדש ושלא כסדרן חשיב. ומה שנמצא מדבוק האותיות למאות ולאלפים בעצמן וא' אל חברתה גם פרודות וחלוקות בעצמן כנין חתי' ועינין וצדיק ושינין ודושיהן וידוע שכל האותיות צריכות להיות גולם א' חזק מה' וקוף, ותיבה נראת כשתי תיבות ושתי תיבות נראת כתיבה א' המלא חסר וחסר מלא צורת הפרשיות משונה גם שיעור הדיוח הראוי להן קטן מהכיל כי אותיות כדינו, וכבר ראיתי תפילין שלא היה להן חלוק פרשיות כלל וכל השיטות היו מנועות עד סוף השיטה, וכאלה דברים זרים בחלוק צורת האותיות והיותר מצוי בית במקום כף כף במקום ב' וזה מן המועט ירד במקום ואין ואין במקום יורה. דליית במקום ריש ריש במקום דליית וכן על זה הדרך גם נמצאו שאית הטי שלהם לא היה לה עיקן מני הראש משוך מעט לתיכו והוא כנגד הדין הנמור והוא חסרון פוסל לביע בלי מחלוקת כלל כמיש הרב ז"ל בסי' ל"ב בשם שמה פוסקים ז"ל ורובן ככולן של האשכנזים יש בהם אסול זה ולא ידענו על מה הם סובסין גם אית הוי"ו נמצאת בהרכה בלא השני מציצת סכסכה א' מיסין וא' משמאל שלא כדברי רית וכבר כתב שם הרב בשם מהר"י קולון ז"ל שיש לחיש לדבריו ושכל הפוסקים האחרונים הביאום לפסק הלכה, וכן נוהגים רובא דרובא גם מה שכתב הרב ז"ל שנמצא בהנהגת מייסונות ז"ל שמעתי שקוף הוי"ו מעכב לרית מכל בתפילין ומוזה. אם לא עשאה לא פסל וכו' הבונה היא לא פסל כשיכתבנו מטעם שלא כסדרן כמו שפירש הרב ז"ל בסמך מה שאין בן ברנל של ימין כמו שהוא עצמו כתב דאם לא כן מה ומעכב דהן ועוד מהו תפילין ומוזה רקאמר אלא ודאי דלעולם פסול עד שיכתבנו כראשון והאמר י"ח אף בקוץ של שמאל פוסל משום כתבן שלא כסדרן

יָצַל לְשָׁמָּה. וְכֵן פָּסַט הַמֶּלֶךְ. וְכֵן כִּי הָיִיתָ [שָׁחֵן] בָּסֵס
הַסּוּר דְּרַסְרוֹס חָלַל לְשָׁמָּה. אֲדוּלִי לְסוּבְרִים דְּרִיל הַיִּסְטֵס
בָּסֵס לְשָׁמָּה. כִּי שֶׁן הוּא בְּסִמְכָם. סְהָרִיל לִל הַסְרָסוֹר
לְמַדוֹ בָּסֵס. רַק מֶלֶךְ רָשָׁע שֶׁן [רַפְשָׁמֶס כְּסִיל] וְהַסּוֹר
פִּסְתָּחָם מִלִּי רָשָׁע לְשָׁמָּה בָּסֵס מְקוֹס [בָּלִים] סֵס
בְּרִיעַ הֵכִיז בָּסֵס חָקֵן יֵשׁ מִי: וְסִים פְּכִיל לְשָׁמָּה לְפִן
וְכִי חָלַל הָרָשָׁע וּפִי בְּרָשָׁע שֶׁן הֵנֵס. אֲדוּלִי סְהָרִיל
סוֹר דְּרַסְרוֹס בָּסֵס פִּי בָּסֵס סְהָרִיל וְכִי חָלַל כִּי בְּרָשָׁע
סוֹר לְפִי בְּרָשָׁע [פִּי] בְּרִיעַ וְהָרָשָׁע שֶׁן הַחֶמֶץ וְהוּלִי
[חִיכָה] פְּכִיל דֶּסֶס מִיחִיר הָרָשָׁע חָקֵן. אֲדוּלִי כִי מִלִּי
בְּכִי הָרָשָׁע. וְהוּלִי חֵם סְכָכִיל הָשִׁיךְ לְפִן סְהָרִיל.
חֵם זָכַר אֲזִי מִי. בָּלִים חֵם חֵרֵל. מִי חוֹנוֹת לְסָרִיעַ
בְּרִיעַ הָשִׁיךְ לְפִי. וְהוּלִי חֵן לֵנו רַק מִי שֶׁחֶמֶסֶס בְּנוֹלֵס

עיי ישראל לשמה וביעבר כשר [ו] אף אב לא
נעשו אלו המלאכות לשמה. ולג' להחמיר בשרומ
אף דיעבר: כשירא שלא יהלין גוי בשביל ורגי'
למפן העורות כמרצע שע'י' נקבים כה מהדג
לעין אותיות [כנ] וסומי' עי' את שכל יכול הגוי
להניח מקום המסומן על עור אחרת ולנקוב כמרצע
כאותן הגב' וזיף הסימן. אמרי' דירא הגוי אולי
עשה ישראל הסימן בעור במקום דיו: אמר' עור
המעובר לשם מוזה לא יקה לתפילין ואפי' מעובר
לתפילין [כנ] מסול למת [ח] דקדושת ס'ת חסרה
מתפילין :

סע

כַּתִּיבָם בְּאֵימָה וּמַתִּילָה כִּי־סָה טוֹחַ בְּכַת־מֶ . סִי' תַקִּי־ס לִיבֵר שְׁמַחֵן הַקֶּלֶף לַעֲרֹחַ הַטֵּט יוֹחֵר סִכְרֵי מַכְסָחִים
מִלֵּךְ [מַנְסֵן] בְּכֵך לִיחֹד כִּי־שֶׁ לַסְּמֹל מַסּוּרֵי יִחְזֹךְ [פִּיכ־נָס סוֹחַ דְּכַי הַחֲחֹךְ לַמַּסֵּן] אֵךְ סִרִי לַסֵּחַ חֲחֹךְ [סָל
הַכִּי

[illegible][illegible]

הקדש
במקומות נ"כ מ והפסלן כולו לין פוסלן פוחה לוי שולן פדורין
כר. ולו פני רכוש" מים כעלה לין פוסלן פשוט פשוט פסלן. שיע חר
לוי מורד. והסאל"ס מ"י פים קססה כן לה"י. שיע מים ל
מפדורין פסלן לין רכושיו קדושלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן
פסלן מים פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן
ולו ימים פסלן פסלן קיו פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן
רצוי פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן
כפל פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן
פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן פסלן

הנהגה זו נחשבת לא אחת מהנחגות המרכזיות של התנועה. היא נובעת מהאמונה של חסידות סאטמאר כי כל אדם צריך לנהל את חייו על פי מצוות התורה, ללא תלות בממשלה או במערכת החינוך. חסידות סאטמאר מאמינה כי הממשלה אינה יכולה להחליט על חוקי התורה, ולכן היא מתנגדת לכל ניסיון להגביל את חופש הדת. חסידות סאטמאר מאמינה גם כי כל אדם צריך לנהל את חייו על פי מצוות התורה, ללא תלות בממשלה או במערכת החינוך. חסידות סאטמאר מאמינה כי הממשלה אינה יכולה להחליט על חוקי התורה, ולכן היא מתנגדת לכל ניסיון להגביל את חופש הדת.

מספרים אלה נחלקים על ידי המספר 100, ונמצא שהמספרים הנותרים הם 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

[illegible]

שם (ה) וקודם שיהיו פסוקי: כי הנה קרי' פסוקי נא
והנה פסוקי פסוקי לנגי חפץ ט'. וטעם

נה ואם אינו יודע ליישר השטה בלא שרטוט
והם השרטוט נשאר צבוע: הכה ויאל שגיר
כלל שרטוט וכן נהגין. (כחן שאמר ומדמי וסמך
הקלף ולא על הדוכסוסטוס ולא על הגריל.
קלף ומהו דוכסוסטוס העור בשעת עיבודו
גר נקרא קלף והפנימי הדבוק לבשר נקרא
ים בשר היינו במקום היותר קרוב לבשר
פים שלנו שאין חולקים אותם יש להם דין
ותו העליונה שבמקום שער אינו אלא כדי
לקים העור לשנים היה צריך לגרר ממנו
הקלף בלבד: ח צריך הקלף להיות
ומו טוב להוציא בשפתיו בתחלת העיבוד

ח

ך. ועמ"ש ע"כ מירושלמי פ"ד דיומא כ"ב דנזיק
אלא שא"מ ריה רע למקדש, וחז"ל מרין י"ח ב.
י"ב בספרים, ופריה י"ד סי' ס"א ס"ג ס"ל ג"כ
י"ד ממש כן ע"ש. ועי' שניה כחן מ"ש בשם
זמ"ל כחל דמשחין א"ל כקלף לאחר כשיבדו צ"כ
כן וכן דכל לנחורו אינו חולץ, ו"פ חש"ר ג"פ סי' י"ו
[כ"ל ג"כ בזה, ובשני מקומות דמבטלים אותו
פולמית לגבי כקלף לק אינו חולץ ע"ש באורן].

צריך שהיה מעובד לשמו. [עמ"ל מ"ש מהב"י
דין עינד הקלף לשם סי' דמכני לכתוב
בו חפנין וקדושה סי' חמירא, ו"פ י"ב מהב"י
י"ד סי' קפ"ד [שקטקט על כ"ב בזה, וכחן דלדעמו
קדושה סי' וקדושה חפנין שיש ע"ש באורן]. ומ"ש
מש"י הרשב"א סי' תרי"א [שכ"כ לג"ד בזה"ל:
א"ל חפנין ומחורא פסול ק"ו נס"ח שחמור], ועי'
ב"י י"ד סי' רע"ד שכתב חש"ר הרשב"א כ"ל.
ומלחמי צ"ח פ"ד דגיטין כסוגי דסי' שכתבו מין
וכי שכתב בזה"ל: דליתנייהו בקשרי מדנריבס וכ"ל
נסי' קדושה ט"ו מיינייהו ע"ש, וכ"ל כהנא וקדושה
סי' חמירא מקדושה חפנין.

ובדין אם מותר לכתוב חפנין על החיכות שנקלצו
מיריעות סי', עי' מה' משיל י"ד א. מועלן בפליס
ואין מועלן בשפיו, [ע"ש במשכר דלח מועלן בשפיו
בספרות משפס כהרם כ"ל בקורה לפי שכתבנו
לא קנו והקדשו אלא דבר הארץ לבנין, ולפי"ז גם
כ"ל אין בחיכות א"ל משום כורכ מקדושה חמורה
דלא כוקדש מתחלה לשם סי' אלא מה שצריך לסי' א],
ועי' רמב"ם פ"ב ממשיל כ"ל דדוקא שיפוי א"ל
כפליס כקטנים שחמור מקדוש מועלן, [וא"כ כ"ל
כ"ל איכא משום כורכ, דלא דמי לשפיו אלא
לפליס הקטנים], א"ל כמכדרי' מ"ח א. חמורין קחו

שהוא מעבדו לשם תפילין או לשם ספר תורה אבל אם עיבדה לשם מוזהר פסול: ט אם
עיבדו איי להרמב"ם פסול אפילו א"ל ישראל לעבד לשמו ולהרא"ש כשר אם ישראל עומד
ע"ג וסייעו: (הגה ק"א ענודה) כ"י בשם הר"ש וכן מוכחן ועיין לעיל (סימן י"א סעיף כ'):
י כשמסמנין הנקבים במרצע כעין אותיות אע"פ שנקל לא"י לזי"ף אין חוששין משום דמרתת
הא"י מן יכיר ישראל צטביעות עין: י"א עוד שעבדו שלא לשמו אם יש תקן לחזור
לשמו יתבאר בטור יורה דעה סימן רע"א: י"ב יהיה הקלף מעור בהמה וחיה ועוף
הטהורים אפילו מנבילה וטריפה שלהם אבל לא מעור בהמה וחיה ועוף הטמאים דכתיב למען
תהיה תורת ה' בפיך ממין המותר לפיך ולא מעור דג אפילו הוא טהור משום דנפיש וזהמיה:
יג יהיה הקלף שלם שלא יהא בו נקבים שאין הדיו עובר עליו דהיינו שלא תהא האות נראית

דעת תורה

ובאשכ, משא"כ בשאר מלוא דנענין לשמח ממש, כ"ו
ודלי פסול.

פעיף י': אין חוששין משום דמירתת וכו'. [עמ"ל
ב"א סוקרי' מ"ש דלס לא מהכ קי"ל
דלא חיישין לאיחלופי, ו"פ חק יפסק סי' חמ"ח
סוקרי' בזה [ש"ך ככ"ג וכתב ד"ס למשום דמונה
כעכ"ס שיחזק לו כישלאל מוכח ב"ך ע"ש].

פעיף י"ב: מעור היה ובהמה ועוף חטואורים.
[עמ"ל כלן מ"ש מחז"ל בשם ירושלמי
דאפי' שאר ספרים שיש בכם שמוח אסור לכתוב על
טור כמכ עמאל, ועמ"ל סי' חקפ"ז סק"ג מ"ש
על כ"כ [שכתב דלא קי"ל כחל דלא הוכשרו
למלאכה שמים אלא טור כמכ עכו"ם כג"ד, ולכן
מותר לקחם שופר של כמכ עמאל, דלא כהרמ"ם
שם וחמור עליו עמ"ל דלא טיין כשנח דף כ"ח],
ועי' במח"ל שם [באורן שניאר כוונה כמ"ל לכו"ח
לכתמי' כהרמ"ל לפסול כל מלאכה שחמור כמכ
עמאל]. ועי' ג"כ מהב"י א"ח סי' ג' [בדין רלווע
שמושחין אותן בשמן דג עמל, ובארי' לפלפל אי איכא
בזה משום מן כמחור כע"ך, א"ל לבלב סייס דכ"ל
משחין אינו גורם עיקר השימור בלעזות ולכן יש
לכ"ל ע"ש].

ועי' שניה בשם כ"ד שור אם מותר לכתוב על
עור של ע"ז, וסיים דמכין דליתקש למח וכו' כ"ו
כמין שאינו מותר כע"ך, ו"פ חש"ר מהב"י י"ד
סי' י"ב מ"ש בזה [לפלל באורן, ע"ש שכתב גם
מהב"י כמחור לה"ל חפנין שכתב כפ"י לפסול
וכי ולאכמ"ל], והרא"י א"ח כ"כ ר' יפסק מ"כ כמ"ס
סופרים פ"א דערוות לגבי'ן אסורין לכתוב עליהן
ספרים, והיו"ט של ע"ז [כדליתא כמ"ס ע"ז כ"ב ב.].
פעיף י"ג: שלא תהא האות נראית בו חלוקה
לשתיים. [עמ"ל מ"ש בזה בשם כ"ד
דלס אינה נראית כשחיס אפי' מלכ כקנז כג"ד
כשמש כ"ר, ו"פ חש"ר ר' חיים ס"ן י"ד סי' מ"ג
באלמנ' כחש"ר דכ"כ אם [א"ן] ניכר האות רק כג"ד

לי חפס דלא חזי לי לא חפס, [ע"ש לענין מותר
כמ"ס, חמ"ר א"י דכ"כ כמכ מילחא כ"ל, אלא דכל
דלא חזי לי לא חפס ע"ש, וא"כ גם כחל יש להחיר
לכתוב חפנין על החיכות א"ל], ועי' ע"ז סי' חרע"ב
[סק"א שפסל לבלב בשמן של גר מוכב שחן ב'
יותר מכשיפור מותר לחי' לכתוב, ממנו, ובכ"ל
ר"ל מנ"י דמכדרי' כ"ל דלא כמכ"ל שכתמי'
אם חן בשמן כסחם ולא פירש, ע"ש באורן], ו"ל
לד"א.

ומ"ש כמ"ל מחלש [דלע"ג דאסור לשנות
מקדוש חמור לקדוש קב, כחל שאינו אלא
כמכ מותר לשנות לקדוש קלף ור"ך. לאורן ח"ל
אסור], כ"כ כק"ו ע"ז מנחמה ל"ד ב'. בזה דפרי'
לא"י [דלמ"ר כמכ מילחא כ"ל, מ"ל ד"ל סי' ב'
חש"ר מ"ל ע"ז על א"ח מ"ן ומניח על ידו ע"ש,
וכ"ל דל"ך לקדוש קלף אסור לשנות], וחיל' דלמ"ד
כמכ מילחא אסור לשנות, א"ל לדין דכמכ לאו
מילחא ור"ך לגוף כקדוש כמכ מילחא, בזה מותר
לשנות [לקדוש קלף עכ"ל], ועוד ח"י דמכמכ
מותר לשנות לגוף קדוש קלף, א"ל לא להזמינ
לקדוש קלף, דכמכ ז' כ"ו כורכ לגבי כמכ
לאשכז (*). ועי' ש"ח חכ"כ שם ע"ז כסופו,
וב"ל סי' כ"ד.

מ"כ להוציא בשפתיו וכו'. עשו"ה שם א"ר
כמכמכ סי' א' דגם כחל השמי' לאזו
כ"י בזה.

פעיף ט': אם עיבדו עכרים להרמב"ם פסול. עי'
קובן שם פ"א מחפנין כ"ל אי כ"ו ודלי
[פסול], ובכ"ל מהב"י אכע"ז סי' קכ"ג [שכתב
לגבי ג"כ ככ"ג דעכ"ס אדעמל דנפשי קבני' ושחל
לא עשאו לשמח ע"ש], ובכ"ל [קובן שם] דדוקא
ג"כ כ"ו ס"ק, דכחל לא נענין לשמח רק לשם ככ"ל

י' ע"י ש"ח ע"ז י"ב סי' ר' ח' באורן ב"ד ובכ"ד ע"א
ג"ל.

נותן עורות אלו לתוך הסיד לשם קדושת ספר תורה ואני מתנה שלכשארצה אוכל לשנותו לכל דבר (יח).

יד. לא נתן העור לתוך הסיד לשמן, אף על פי שגמר עיבודו לשמו הרי הם פסולים (יט).

טו. מבחינת קדושת העיבוד, ראוי לדקדק לעבדן לכתחילה רק על ידי ישראל, אפילו אם הנכרי מעבדו יותר יפה (כ). ויש אומרים שמתוך לכתחילה לעבדם על ידי נכרים (כא). ואם לאחר שהנכרי שם את העורות לסיד, הישראל הוציאן קודם גמר עיבודן וחזר והכניסן לסיד לשמה וגמרן בעצמו אין למחות ביד המקיל (כב).

טז. אמר לנכרי בתחילת העיבוד לעבדן לשמה, ולא סייע לנכרי בעבודה, יש מכשירין בדיעבד (כג). ויש פוסלין אם לא סייע הישראל קצת בעבודה (כד). ואם הישראל סייע מעט כשנותנן לסיד ומוציא בשפתיו שמעבדן לשמה הרי זה כשר (כה). ובעת הצורך לזה נוהגים שהישראל מכניס העורות לסיד לשמה ומסמנם, ואומר לנכרי שיעבדם לשמה, ואם יש לנכרי פועלים גם הפועלים יעמדו וישמעו בעת שמצום לעבדם לשמה (כו). וציווי זה צריך להיות בזמן שמכניסים לסיד (כז). הכניסים הישראל לסיד לשמה ולא אמר לנכרי שיעבדם לשמה יש אומרים שהם כשרים (כח). ויש אומרים שהם פסולים (כט). ויש לחוש לדבריו (ל).

יז. כשמעבד קלף על ידי קטן, צריך דוקא שגדול יעמוד על גביו, ויאמר שמעבדו לשמה (לא).

יח. מותר לעבד קלף על ידי אשה (לב).

הסברים

דפוחא ולא תלי כלל כנשירת השער. (כג) דהנכרי על דעת ישראל עושה.

מקורות

(יח) משנה ברוך, לב, טו. (יט) קטת השופר, ב, ה: ה: קול יעקב, רטו, יא. (כא) ב"י, יורה דעה, רטו, (כב) משנה ברוך, לב, ג. (כג) בית, יורה דעה, רטו: (כד) אורח חיים, לב, ט. (כה) יורה דעה, רטו, א: אורח חיים, לב, ט, בשם הרא"ש. (כו) מלכות ששים, ג, ה. (כז) קטת השופר, ב, ה. (כח) כן משמע מהבית יוסף יורה דעה, רטו. (כט) משנה מהבית שם. (ל) קול יעקב, יורה דעה, רטו, י. (לא) משנה ברוך, לב, ג. (לב) משנה ברוך, לב, ג.

יט. מסייע נקרא דוקא כשהישראל עושה מעשה בעיבוד עצמו, אבל תיקון אחר או השחרת העורות של הרצועות אינו בכלל מסייע (לג).

ס. שם הישראל את העורות לתוך הסיד לשמה, יכול הנכרי לגמור עבודתם, ואין הישראל צריך עוד לעזור בעבודה, ויש אומרים שהישראל צריך גם לומר לנכרי שיעבד אותם לשמה, ואם לאו הרי זה פסול (לד). ויש לחוש לדבריו (לה). ויש אומרים שבדיעבד יש להקל (לו).

כא. כשמעבדן נכרי וישראל מסייע צריך לסמן העורות כדי שהנכרי לא יחליפם (לז), ויעשה נקבים בצורת אותיות, אבל סתם נקבים לא מהני (לח).

כב. עבדו אצל נכרי וסימן העורות כדי שהנכרי לא יחליפם, אין צריך לחשוש שמא החליפם הנכרי (לט).

כג. העור נחלק לשנים, חלק החיצון לצד השער נקרא קלף, וחלק הפנימי לצד הבשר נקרא דוכסוסטוס (מ). וקלפים שלנו אין מחלקים אותם לשנים ויש להם דין קלף.

כד. גירד את הקלף מצד השער יותר מכדי צרכו כדי לתקנו ולהחליקו, יש אומרים שעל ידי זה יצא הקלף מגדר קלף (מא). ויש אומרים שאין זה גורע (מב). וכיום גורדים הרבה מצד השער כדי לעשותן דק.

כה. צריך לגרוד הרבה מצד הבשר, ומצד השער יזהר למעט הגרידה (מג). ואם גרד הרבה לצד שער כל שיש בחלק הנגרד כדי כרום

הסברים

(לג) שאין זה מעניני העיבוד. (לט) שהנכרי מפחד להחליפם שמא יכיד הישראל.

מקורות

(לג) ס"י, יורה דעה, רטו, ג: קול יעקב, יורה דעה, רטו, ד. (לד) משנה בבבא, יורה דעה, רטו. (לה) קול יעקב אורח חיים, לב, ט: יורה דעה, רטו, ז: מדע ביהודה, קטו. (לו) משנה ברוך, לב, ג. (לז) יורה דעה, רטו, א. (לח) פרי פנדים, אשל אברהם, לב, יב. (לט) אורח חיים, לב, י. (מ) אורח חיים, לב, ז. (מא) נשמת אדם, כלל יא. (מב) חתם סופר, אורח חיים, תשובה ג: ביאור חלכה, לב, ז. (מג) אורח חיים, לב, ז: ברוך שאמר: ש"ך, יורה דעה, רטו, ה.

אומר שהוא עושה לשמה עיי"ש, אמנם עיין בספר גידולי הקדש - ס"ק ד' בסימן רע"א דכתב לבאר דהעיקר כהחכ"צ וכן סוברים הפנ"י וה"מאיר נתיבים - והוכיח את דעתם מדברי התוספות ומרדכי וסה"ת עיי"ש.

סכום סעיף ה'

א. לכתחילה צריך ישראל לעבד העורות לשמה ולכוין לשמה בכל העבודות.

ב. הא דבעינן לכתחילה ע"י ישראל היינו אפילו אם אינו מעבד ביופי כמו עכו"ם.

ג. במקום שאין שכיח עבדנים ישראלים, אם רק שייך שהישראל יכול להניח העור בתוך הסיד ויאמר להגוי שהשאר יעשה לשמה מה טוב, ואם אינו יכול מהני אם ע"ג העכו"ם ומצוהו להניח העור בתוך הסיד לשמה אפילו אם אינו מסייע כלום, ולמצוה מן המובחר יסייע אפילו בשותפות העכו"ם אם יכול.

ד. צריך לצוות אותו בפה שיניחו לתוך הסיד לשמה ולא מהני אם רק מחשב אפילו בדיעבד.

ה. אם הישראל מניחו בתוך הסיד לשמה ועכו"ם גמרו בלי אמירה אליו כלל כשר בדיעבד.

ו. האמירה מהישראל להעכו"ם צריך להיות בהרגע ממש שהעכו"ם נותן העורות לתוך הסיד ואם אמר מקודם לא מהני, נ"ב ופרמ"ג.

ז. אם הטילו ישראל או אמר לעכו"ם בשעה שעושהו דיפתרא שיניחו שם לשמה מהני בדיעבד אע"פ דלא נעשה קלף בזה, ואינו כמו הנתניה למים.

ח. אפילו אם עכו"ם אומר בפירוש בשעת העיבוד שהוא עושה לשמה לא מהני להרבה אחרונים, וכן החלכה. גידולי הקדש י"ד סימן רע"א.

סעיף ו' כשמעבדין ע"י עכ"ם יסמן העורות בנקבים במרצע

כעין אותיות, ולא חיישינן אח"כ שמא החליפם חייף את הסימנים משום דמירתת פן יכיר הישראל בטביעת עין שיש לו בסימנים, או מפני שאלו הנקבים נעשו מחדש (ודוקא נקבים כעין אותיות ולא נקבים סתם, כ"כ בפרמ"ג) ויש מי שאומר שלא יסמן במרצע אלא יחרוץ אותיות על הראש מבפנים (ברוך שאמר, ונקט כן במג"א לעיקר) עוד צריכין להשגיח מאד לאחר העיבוד

כי למעמים העכ"ם מניח מטליתים על הנקבים שהיו בעור ומטליתים אלו מסתמא מעור שלא נעבד לשמה (אולי גם מטמאים) ובקושי הם ניכרים לאחר העיבוד כ"א נגד השמש (מחה"ש סימן ל"ב ס"ק י"א).

במקום דמצוי מומרים שיכולים לזייף והתפילין נשלחים למי שאינו מכיר הכתב לא מהני סימנים, אבל אם הם נשלחים לאיש שמכיר הכתב מהני מכה מירתת אפילו במקום דמצוי מומרים, כן יוצא מדברי המג"א ס"ק י"ג עיי"ש, והא דתירץ דיש נפק"מ בין דבר מאכל לשאר דברים עיין בשו"ת חת"ם י"ד קכ"ד וב"אות חיים ושלום" בזה. במקום דיש גוים ששונאים דתי ישראל חשודים הם להחליף במזיד ומכוון ואין לסמוך בהם על סימנים, ועיין בזה באות חיים ושלום. שאר דברי המחבר פשוטים ומובאים בשאר פוסקים. במ"ב פסק דלכתחילה יש להניח סימן של הבר"ש ובדיעבד מהני הסימן של השו"ע.

סכום סעיף ו'

א. כשמעבדין ע"י עכו"ם יש לסמן העורות לכתחילה בחריצת האותיות על הראש מבפנים ואם זה אינו שייך יסמן במרצע נקבים כמין אותיות, אבל נקבים סתם לא מהני.

ב. יש להשגיח אם יש חתיכת מטלית שמניחים העכו"ם על הנקבים לאחר העיבוד במה שמביטים על הקלף כנגד השמש, ואם מוצאים חתיכות כאלו העורות פסולים.

ג. אפילו במקום דמצוי מומרים היודעים לזייף אם התפילין נשלחים למי שמכיר הכתב מהני דיש חזקה דמירתת, אם לא דיש פושעים שעושים כן להכעיס דאז אין לסמוך על הסימנים, אחר"ש.

סעיף ז' צריך שיהיו מעובדים בעפצא או בסיד וכיוצא בו

מדברים שמכוצים את העור ומחזיקין אותו, וצריך ליתר שיניח העור בסיד עד שיפלו השערות מעצמן לא ע"י גרידה ואם מוציאו קודם לכן לא יכתוב עליו משום דהוי דיפתרא. (ברוך שאמר).

דברי המחבר כאן לקוחים מסעיף ח' באו"ח סימן ל"ב בתחילת הסעיף וממהמ"א שם. במ"ב הביא שם דה"משיבת נפש בתשובה ד' חולק ע"ז

ח כשהמסיק בין האמירה לשמה ובין הנתינה לסיד ציל שנית בשעת הנתינה.

ז אם שדה בשרייתו ימים רבים אעפ"י שאין השערה נופלת מאיליהן כשר (מקדים ומירו נלעיד דאין זה הידור).

ח סופר שעבר אאיסור דאורייתא לתיאבון אין ליקח ממנו קלף לסתים כשיש חשש שהי' לו צד תועלת מה שעובד נ"י והוא לא עמד ע"ז (דעיק י"ב).

ט מותר לעשות קלייא מהקלפים הנחתכין מן העור אחר העיבוד אפילו נעבד רק לסת אבל אסור לבשל בתים ישינים לעשות מהם קלייא אפי' לבשל של יד לשל ראש אסור (אמרי שמו).

י כשני מעבדם וישראל אומר לו לעבדם לשמה יאמר גם הנגר עמו.

יא סלאי דבק הצריכין להכשר סת אינו כשר אלא מן המותר בסך (דעיק רע"א).

יב מותר העור מהמעובד לרצועות הנשאר שאינו מוכשר לרצועות אם מותר לקחם למנעלים שהוא תשמיש בזון מסופק המסיג ומנהג המוסרים להקל וכן כתבו לי גדולי הדור ונע"י בשרית לבושי מדכי ס"י קצב משיב בזה.

יג מי שמקדי שלא ליקח פישמראן לעבד הרצועות מהות מוב אבל חלב האסור מבהמה מותר (דג' מהרי"ש ססמ"ה).

יד אם הקלפים יהיו נדונים אשר הכתיבה תתמשמש (פלאסין) בהן ועל הרוב בקלפים המתוקנים בימות החורף ימשמש התב עצמי כן יעשה יקח סיד חי ויכתוש אותו במכתשת עד שיהי' דק כקמח וינפשו ומוב שינפשו דרך בגד משהן ויערב בו לובן ביצה וילוש אותה כעיסה ואח"כ ייבשו עד שיעשה כאבן וכשהקלף ימשמש אז ינדר מן האבן והה על הקלף מעט מעט דק מאד ויחליק עליו באבן פיסס ובה יחוק הדיו על הקלף ולא יתפזר האותיות והכתיבה תהי' יפה ומובה (כ"ש) ונהגין המוסרים לעשות כן בכל קלף קודם הכתיבה אחר גירית הדוכסוסמוס ומגוחן תחת הקלף מסלית מוב וחלק וראה שלא יד' תחתיו שום דבר קטן כי ינקב הקלף.

סי ד' דין הדיו והשרטוט והקולמוס ושיכתוב בימין.

א נחתו דיו על האות ולא שינה צורתו יעבד בקולמוס על הדיו השנית לשמה (מקדים ועי' שו"ת מהרי"א אשכנזי ס"ד).

ב נפל זהב או צבע אחר על האות ושינה צורתו או שנעשה כמיוספה לכמות צורת האות הגירה הי' חית.

ג נכתבו האותיות דרך שפיכת הדיו לקלף פסול (מקדים).

ד כל שלא נתרמכה משחרותה לנמרי יש להבשיר חזו מצוי לרוב (כ"ש אריה דין באמצע התשובה וכן קבלתי מסופר מבהק ומסמך)

ה אמנם בנתרמכה לנמרי לאדמדם כבר ביארנו שיש לספול (שם) ואי מהגי העבך עיי"ש בחורד ס"י קמ"ז בסופה ובמדרים שיק ומלאכיש) ומידו אם הדיו אדום בסת' חדשה או בתרם חדשים עי' בשו"ת ה"ס ובשו"ת מדרים שיק רנ"ח ועי' בסת"ס ה' סת' ס"י נ"ז ובמעות נדפס שם מ"ה.

ו לא ישרטט בדבר חד שע"ז נעשו האותיות נפרדות.

ז לשרטט איצ' ימין ומ"מ מצוה מהמכ"ח לשרטט בימין (דעיק ל"ב ו')

ח אפי' אות אחד כשמתקן בסת' צריך שרטוט לכתחילה (מהרמ"ש) רנים וע"ע בדעיק ל"ב ו').

ט לא יחת לייבש הירועה על המפה (עי' בה"ס ר"ם כ"ה) אם לא עי' המסק דבר נקי.

י אין לשרטט גם למטה מדכתב כדי לכתוב ביושר (מדרים שיק) וצ"ע.

יא נהגין שהשרטטים משיכן גם אגליונות שבין העמודים מראש הסת' ועד סופה וברעבד צ"ע (דעיק רע"א).

יב בתפילין ישרטט קודם הכתיבה גם מן הצדדין.

יג אם לא שרטים לשמה יכול לכתוב כך (מקדים רע"א כ"א) ולענין יכול לחזור ולשרטט מבחוץ ואח"כ עוד המעט מבנים אם הקלף חזק.

יד לא יסול הדיו עם הירועה בפעם אחת (ס"ה ועי' בתגינה רס"ז וברע"ב שם כ"ד).

יז גירות הנגיעות שבין האותיות צריך ניכ' ימין (דעיק).

יח אין ליקח נצה מעוף בחי' (אבה"ע"ז ס"ה עיי"ש)

יט כלים הנצרכים להספור יראה שלא יד' תחתיו שום דבר הוא. (בשם גאון וקדוש).

לשכת המופר

ע"כ : (ט) לא מחגי לעמים . דהא מחשב דה עובד
לא אחרי . הרמ"ש ק"י ל"ד : (י) יקיע לו ישראל .
בזמן ר"ב בקריית ואם בני מעבדן ישראל עומד ע"ג
המקיינו מקיע זה יש בו מחש דכבדו אדעתא דירשאל
עבד וכו' . והר"ש מציא דבריו וכחז ת"ל ויסגור העם
מחיש הר"ב כי אין עבדנין ישראלים מלויין בכל המקומות
וכן הדעת מוכרעת דבג"י אצל עבדו לא צעיקו
אלא בחלחל העבד כשישם העור לחוך הסיד שחמר
אז אפי עשה כך לשם ס"ח וזה עשה הגוי לשם ישראל
כשיחמר לו עשה כך וכו' עכ"ל . הגה מוכח מדבריו
הר"י קי"ט אינו לר"ך (ועי' ח"ש צוה צביוור מרדכי)
וה"י חמה על הר"ש וז"ל . ואפי חמה למה כתב
סגהנו כהר"ב לפי שאין עבדנין ישראל מלויין וכי אין
עבדנין ישראל מלויין מלי היו הא כון שאינו לר"ך
למה אלא בחלחל העבד יניחן ישראל חוך הסיד
למה ואח"כ יעבדו הגוי יהיו מעבדנין לשמה גם לדעה
הרמ"ש (וחיבורו דחוק ע"ש) ולפענ"ד כ"ל דק"ל להר"ש
דלא דק"י בחלחל העבד לשמה זהו רק כשה המחל
העבד נמר כל העבד צוה אחרינ דכל העבדות
באר העבדה הראשונה גרירי וכל העבדות שיה עושה
על דעת העבדה הראשונה הוא עושה . אצל אם אחד
שם חלחל עבדה אחת לשמה ואח"כ כל אדם אחד
ינמר . שאר העבדות בבתם צבא"י לא אחרינ דבאר
העבדה הראשונה גרירי הפ"ס חרות צ"ל לכל . וכונ"ש
ל"ה בק"י ד' קב"י צ"ס ש"ה צ"י בלשונה הכתיבה ע"ש :
ולפי"ן א"ל לנו בלאור דבר חדש דאם ישראל לבדו
היה אר העבדות לחוך הסיד ברע ע"י מחלל הניח
הוא לבדו . והנח"ל ב"י ל"ב ס"ק י"ב כתב צ"ס הג"ח
דאם נותנו מחלחל עבדו לשם קדושה מציא אר העבדים
להוליא לחקנו וא"ל לקיי ע"ד . וע"ש בלג"י שרד וליע
(ש"ב אח"י כי הצי"ח כתב לחוך קוש"י הג"י בנקטו
אחר ע"ש) : (יא) שלם מירות הן וכו' . כי"כ הרמ"ש
כ"ח מחלל חפלין ה' ה' ע"י ופ"י גר"י הי"ט שלם חקון
כדאחרי גר"י אפי דלא חפלין . וקל"ק נקרא ל"ד החילוק
על שם דקוהו שנקל"ק : דובוקטעות נקרא ל"ד הנשאר
כי חוך בלשון ג"י מקום כמו חוך פני . ויסקטור
בלשון יון בשר . וכוהנ"ן על שמה צמקוס דיוקוס יחד
ובקיון כבוד אלהים הקהר דגר . פ"י שחפלין והמחל
ש"ס כבוד ה' יכחצו צמקוס נקבאר דהיינו צמקוס דיוקוס

ואעפֿי שדישראל אינו מעבדו בימי כמו הגברי
(גמ' יונה) כדי לחוש לדעת הרמב"ם וסיעתי שפוסל'ן
אם עיבדן עברים אפי' ישראל עומד על גבו ואומר
לו עבד לשמה משום דנכרי אדעתא דנפשי העבדי.
אבל במקום שאין עבדן ישראל שכיח יש לסמוך
על הפוסקים שמבשרין אם ישראל עומד עג ואומר
לו עבד לי עורות אלו לכתוב עליהם סית וכו'
ואמר' דנכרי מסתמא אדעתא דישאל קעבד.
ודוקא אם מצוה בן לעבדים בפיו והוא שומע אבל
מחשבת ישראל (ט) לא מהגי לעבדים. וגם צריך
לדחות סמוך ברגע שהוא נותן את העורות לתוך
הסד ולא מהגי מה שאומר לו קודם לכן (ט"ז) סי'
קמ"ט) ואם יש להעבדים פועלי גיב עברים או צריכין
גם הפועלים הדם לעמוד שם בשדוא מצוה לעבדן
לשמה (גמ' ופ"ה) מיהו אם אפשר (י) יסיע לו
הישראל קצת בתחלת העיבוד בשנותנו לתוך הסד
ויאמר שהוא עושה לשם סית וכי' וכן נהגין. ומה
טוב אם יזבל הישראל לסייעו קצת בכל העבודות
דהיינו במתירתן וגרדתן וסריטת הדם וכדומה.
ובדיעבד אפי' לא יסייעו כלל כשר אם צוה לו מתחלה
(א"ל) אם חללה הפיגור לא היה לשם גם ציטטל לא
מהכי עוד נעסחו לשם כח"ס צמח"ק ז' :
י כשמעבדן ע"י עברים יסמן העורות בנקבים
במרצע בעין אותיות ולא חיישין אח"כ שמא
החליפם ויזיק את הסמנים משום דמירתת סן יכיר
הישראל במביעת עין שיש לו בסמנים או מפני
שאלו הנקבים נעשו מחדש. ויש מי שאומר שלא
יסמן במרצע אלא יחרוץ אותיות על הראש מבפנים
(נחוד סלמ) עוד צריכין להשיגה מאוד לאחר העיבוד
כן לפעמים העברים מנהג ממליתים על הגקבישהו
בעור וממליתים אלו מסתמי מעור שלא עבד לשמה
(ואולי גם ממחלים) ובקושי הם ניכרים לאחר העיבוד
ביא נגד השמש (מחמ"ס סי' ל"ז ס"ק א') :
י צריך שיהיו מעובדים בעפצם בסד ובזרע
בו סדרים שמכוצים את העור ומחזיקין אותו
וצריך לזהר שינה את העור בסד עד שיפול
השערות מעצמן לא ע"י גרירה ואם מציאו קודם
לכן לא יכתוב עליו משום דהוי דיפתרא (נחוד סלמ) :
י (יא) שלש עורות ה'ניגול וקלף דובכוססמוח :
כיצד העור שלם לאחר עיבודו נקרא גויל.
ת השערות מן העור קודם עיבודו היו חולקין אותן
שממול השערות ונקרא קלף : ואחד עב והוא שממול
ע שיהיו כותבין סית על הגויל במקום השערות

קסת המופר ב

קמת הסופר ב

ותפילין על הקלף במקום הבשר ומוזהו על דוכוסמות במקום השערות. ואעפ"י שכך היא הלי"ט אם כתב"ת על הקלף כשרה ולא נאמר גויל אלא (יב) למעט דוכוסמות וכן אם כתב מוזהו על הקלף או על הגויל כשרה לא נאמר דוכוסמות אלא למצוה:

מ קלפים שלט שאין חולקים אותם יש לדם דין קלה וכותבים עליהם בצד הבשר. כי מה שמגדלן קליפתו העליונה שבמקום השערות אינו אלא כדי מה שצריכת לתקנו ולהחליקו ואפי' אם היו חולקין את העור לשנים היו צריכת לגרד ממנו כך ומצד הבשר נורדים הרבה עד שלא נשאר אלא הקלה. וכלה זה מוכתר גם מגיל וכותבים עליו לבתולה מית ואין כותבין בזמנינו על הגיל. וכשר גם למזוזה. אמנם צריכים לזהר לגרוד היטב מצד הבשר שלא ישאר שם שום קליפה דקה במקום הבחיבה. דקליפה זו היא דוכוסמות ואם כתב עליו אפי' רק אות אחת בין כס"ת בין בתפילין בין במזוזה (ית' פסול. והסימן הוא מה שיכול לקלוף ולהפריש במחט אפי' קליפה כתום השערה וזהו דוכוסמות) (כ"כ זכ"י נתינת טל שמחה וזכ"י זעזון אריות):

DN

צקלץ בכהה איני יודע דהיינו ששאלו אותו צקלץ
השואלים ומתן יימר לן דהיכוה עדיפי מחנא דבי מנשה.
דחנא דבי מנשה ואוקימתא דמוקמי' לה צט"ס דילן.
נן. כי הסס לכאורה קשה רב פסא דלמר רב דלמר כ
ואיכא לאוקמה בתפילין. אבל אכתי אינו מוכרח וא
כי הסס בזה דלמר אלא לאו חספילין כחצו הסוס' ד
והסס גס סיה בכל מקום בלשון זכר הוא (עמי"ש אי
כתבה סתם. ואין לומר דקאי איריעה דהא ה' כתב יימי
צט"ס סתם שכתב מלפניו על סגויל ותקלחו על ה'
הן מירושלמי. ופי' התיבשה מושב דהו כח שני
לחרץ אלא לומר אחת משתי אלה. או לדפוס ה' חלוק
ולומר חנו כחצו (ואף דלא אחרי הכי בגמ' לה"ה כ
דיה בעד אחד) או דפליגי אירושאמי וקיל חליז על
דהוי סבר כוונתין חסילין על סגויל ואפשר לאוקימת
דליל כתבה היינו מזהה שבתפילין מיה הכי עדיף עמי
הפדשה דמי דאין כוונתין חסילין על סגויל ויכן לריבין נא
לאוקימה בתורה בלי שום דומק ודאי דהבי היל. ולא
לן לומר דפסול כפסולא קוניא דבי צירושא למימור
יכבה רבי: (ג) פסול. בתפילין השקל ס' ל' פס
קדם שיכתוב עליו חרוט מן חלה שם ל' הפשר

לשכת הסופר

יחד. עתה זקנים: (יב) לעשת דוכסו
הרמזים. והרמזין זיל בחידושי לוחסין
וכתב זיל והרמזים זיל אחר כתב עין
קסיה פקול וליחי יודע מה הוא יסא ו
עיס עיז תנא דבי ענטסרובי) בסיחבול
דנחשקנא דמזרח כשרה בקנף ובדוכסין
דסך דרייחא דמזרח (תני) דרייחא דקסיה
מזרח דמזרח דבזיל לל מפשטא להסירא ו
גמי גייל) ועוד לל פליגיין. אכן אלוסין
לה בסיח ודכשרה כבולן בלא ראי' ואפי
דנחשקנא דמזרח עכיל ועיס שר. יה
בנחשקנא דבי (דף י"ד) שאלו חר דבי
דבזיל וי פסחים בקנף איחי יודע ומדלא
מזרח כחנה עול לקח ועל הגייל ועל
ולוחקום בסיח דבי לל קיל הכי וכיחי
עדיק מחנא דבי מנשה. ועוד דרייח
בנחשקנא דבי קסיה כוחסין עלה
על הגייל דמקום שער ומדלא הדבר דו
דרייח קיל עכיל וכיחי דבי עיס. יהנה ו
מחנא דבי מנשה. כפי הנראה דנחש
ומפשט דהכל הוא מדברי רבי שהשיב
ומפסחים ובקנף איחי יודע. אלל לפסח:

ה והשיב איני יודע איך מרצו לא יבין
ה סירוס שלי ואים ללאורה איך מכריעין
א בכל מקום קנענין כשים דין: ואלו
א דני חכמה וכו'. נס דהי סבר דכחז
א שר נמי ללוקמיה בסימ דקחלי לוי
א דקחתי כחזה לשון קנזה הייתי מ
בסימ ט"ז סקינ) וקשה איך מוקמינן
א חסד על מין אחר משאר הכפר סכ
ולק פסול חלל אלו על הגוייל או חלל
רס. והוא קושיא עילמה ללאורה. ונר
א דמוקיי נח בסימ בלאום לריצין לו
מלאנו כיוולא בזה בסימ. עי כחציו
יול וחלוי על הקלף כשר. ולפיז איש
א חסתינן הוי מוקי לה הכי ואע"ג דלא
ולא קוים בסימ דהוי לריצין לדמוק ט
בוי חכש"י וללוקמיה בסימ. ולפיז ל
ללאו תנא דאלי לוי סימ כשר על דהוי
ואים לן נמי הוכחה גמורה דמורה נ
" כחז ויל לריצ' להשגיט שלי י
א חסתינן ואלא דהוי חסתינן ואלא

אז חייבי מחנך צענדל לשמו ח"כ ליחיי צקלף ודוכספסוס
 זכ"ס כמו תוקק ספרים ומעטמחיתם דחק במחנך דחייב זכ"ס
 מפני שמלכיעין אחרן לבוהן ח"כ גם סקלף צעידו לשמה ואולי
 ים לחלק וכו' :

ב כהן למחר ולדקדק וכו'. כי צצרי מה נראה צדור דדעה
 הגאון דלרעצ'ס לרד להיזה כל העיזר ע"י ישראל ולא
 מחנך מה שישאל מחנך צעידר ואח"כ גמור ככרי כי ככרי
 אדעהא דנפשי קא עזרי, ואח"כ שישאל יאמר ג"כ לעצד
 לשמה חס לא כמו שספקה הכ"י על הא"ס למס לי לתימר
 צציל שאין עזדרי מליים וכי אין עזדריס מליים כיון שאל
 לשמו כ"א חסילה העיזר יתן ישראל חוק הקיד לשמו ואח"כ
 יעצדס הגוי וראו מעיזדים לשמו גם לדעה הרעצ'ס עכ"ל,
 אמנם לפי דברי הגאון צרי יונה נראה דק"ל לשיטת ארנצ'ס
 לרד כל העיזר לשמה ע"י ישראל ולא קני החסילה העיזר.
 ורע ע"י הכתוב מה שטובין עשה שבעי. מעצד חס פסד
 אף שישאל טסק צדור הקיד ואח"כ לגי ג"כ שיעצד לסס
 ס'ת מ"ע לכתחיל ים למס לזדרי הרעצ'ס שכל העיזר לרד
 להיזה ע"י ישראל, והלא הספרים יבילים צעלון העומת
 לעצד עשה, ועכ"פ ראוי לחס על ספרים הישנים כי הנה
 נעשו ע"י עזדרי ישראל צעלון וטובין ספרים של ראשונים:
 וכתבתי פ"א ע"ד קהילה א' גדולה שדד להם ספרי חרות
 הרצס והישינים, והיו כמה וכמה צהם מעועים

מחז ישנס, וספוס ציקס הרצס שבר לחקס, ואורה להם
 דין אחד שמוחריס למכנס לישידים והמה יחקטס לעלום,
 ונמכרו כמה מהם לקהילות אחרות, וכחצתי שלא יפה הורה
 הדין הזה דלע"ג דכ' הע"א צק' קר"ג סק"ג דס'ת שיש צהס
 עשוהים דיש כחומש, וראו מריצ'ס, מ"ע אין לקהל דעות
 למכרו עשומ"ס הש"ך ציד" ס' ככ"ס דהלכה ככרי כ"ץ סס"ה
 שדך לסריח צצ'הכ הא צחקק הצעלים והיורשים, ועוד
 צלחי סקס הצעלים לא נחמס צמחנה ללדקה יא"כ פקעה
 מהס כחיצה ס'ת כמ"ס החורה חייס צקנהדרין דק כ"א
 [וכמ"ס למס צלחים דיונה פ"ד ס' צ' וצאל סמלחים] וא"כ
 ארי קי"ל המסקיד פידות אפי' הם אצדין לא יע צהס ומי
 ידע אס אז שדור זחר חכדי הקמין דלפסר צעלים לסקין
 יחלה אדס צקצ שגו, ע"י צ"מ דק מ' וצלח ס' רל"צ ס"ג
 ע"ז, ואף אס יכלו סקהל לקח אוחס העעשה ולחקן צהס
 ספרים אחרים כמו שהוגד לי מ"מ הלא זה המעשה שיד
 ליורשים שהמה עשה הצעלים, כל זה צקפרים שלא מדע אס
 צחלירק הקדישום למהל. הלא אחי ארחס שידע"י סהמדיסוס

והספיקו הצ"ח הלשכה על זה פרי חס רואים שהצ"ד נעז
 חקנס לחקן הספרים ומונשו צכל ענין המכירה, ולא עוד כהנס
 ספרי ישנים שהצעלים צוצו מומן הרצס לכתנס ע"י קופרים
 לדיקים ומסידים אשר עיזדו העיזרה צעלום ונעשו צקדושס
 וערהס, ומדוע נמכרו אלו הספרים אשר אפסר לחקנס, הלא
 טובה למכנס של ראשונים ומעשים אס יחקס אלו הספרים
 יהיו טובים מן החדשים, לכן שלא כדן הורה לפענ"ד, וראוי
 לכל קהילה לעשות אחס קופס לקצץ מעשה ולחקן הספרים
 הישנים. ע"י צמ"א ס' ל"צ סק"ג כ' צהצ"מ אס נחמו צחלילס
 צעידור וכו' ר"ל דע"ס ים כחן ואין כחן מקומה חס ל"ל לעיל
 ע"י סס"ק י"צ ועכ"פ לרד שיאמר לעכ"ס ליתן לחוק הקיד
 לשמה, כ' הגאון מנהגי וכו' :

ג השדעט וכו'. ע"י מנהג דק לג ע"צ ד"ס ואומר ר"ס
 דס"ת צעי שרעט וכו', ויש לעי' לפ"א מאי פריך הגמ' הא
 מורידן עושין וסא צעי שרעט לשני דנקיט טעמא דלחן מורידין
 משום ס'ת דהוא משרעט ואח"כ דלחפילין הוי מלי למימר
 משום שרעט אלא דצרייחא רלחה לומר טעם גם אס"ה ור"ל
 משום דלכאנס קשה אחאי אחרה הצרייח' לפי שאין מורידין
 חיסוק ל"י דצס"ת כשר שלא כקדון, וא"כ חיד יכול לעשות
 מומס יחזה דלמח הפרסס היחס כחוצה שלא כקדק חס
 פסול צמחזה, ול"ל דלס"י דלס"ת ס' יכול הצרייחא צלחה
 לומר זה הטעם אלא דצצרייחא רלס ליתן טעם לחפילין דאין
 עושין מומס והרי צחפילין פסול ג"כ שלא כקדון, וסולך
 הצרייחא לומר הטעם משום שאין מורידן, וסמחא לפ"א שפיר
 פריך וסא צעי שרעט וכ"כ דצרייחא רלס לומר טעם אס"ה
 זה אינו דלס"ת ים לומר צלח"ס משום שלא כקדון וע"כ רק
 וטוס חפילין אחרס הצרייחא טעמס שאין מורידין ואזס קשה
 חיסוק ל"י צחפילין צלח"ס דצעי שרעט דוק:

ד מ"מ מחיירא סמא ים לישראל וכו'. ע"י צמ"א סק"ג דחמה
 מהא דסקק צצ"ע יד ס' ק"ס דצנקוס סמלויים מוערים
 אין הכחצ ס', ולפענ"ד י"ל דשאי חסס דליידי צטולה על
 הדק דיש לחס דשכחי מוערים משל"כ צמחן לעצדן וידע
 דחומן איט מוער וכן פועלי ואחרים לא שכיחי חמון ככ"ל:

פרק ו'

א אומר ח"ל וכו'. צמס' שנה דק ע"ט וצגעיין דק כ"כ ע"א
 אחר ר"ח צ"א ושמ"י דעולא ג' עורות הן מלה חיסה
 ודיפסר, וצמס' מבינה רס"צ צמסנה על הכיר ועל דיפסרה
 פסולה עד שחסי כחוצה אשורית על הספר וצדרי, ואח"כ

להציא קרא דדצרי קבל' ואחאי לא הציא קרא דחורה דכחצ
 בחצ זלח זכרון צספר כמו דליף הגמ' לעיל מ"י דצעל פס
 לא ילא, ונלפענ"ד משום דלקמן איחא פלוגחא צמסנה מתיבן
 קרנא אדס חס אגוילה וילא וס"ל לר' יוסי מלחר הדצריס
 האלה וקאמר צמו' מ"ט וקאמר דטעמא משום דכחצ וחכרצ
 אסחר חס כל חוקק וקאי אסוקק דהען והפסחא לפ"א י"ל דאי
 הוי יליף ל"י מקרא דכסוב זלח ה"א דלרד לסיות דוקא על
 הספר הקפו של הען דומיא דכחצ זלח דקאי על חוקק של
 עומק לסידך יליף מקרא דויאמר צדור מפיו יקרא אלי חס
 כל הדצריס ואני כחצ על הספר דהיינו כל הדצריס שקרא
 כ' צדק ה"ס כחן וחכחוב אסחר חס כל חוקק הייט כל
 חוקק המוגל' כולם אלא דלס"ה מאל דלומר מליס יאדי ס"ל
 דעיקר הקריאה חלי' רק מליס יאדי אצל עכ"ס לריכס שחסי'
 כחוצה כולם כדליחא לעיל: ולדעתי זה פשוט צירושלמי
 פ"צ ה"ד צין כמ"ד מליס יאדי צין כמ"ד מלחרי הדצריס
 האלה וצלצד מוספר שלס דייק ככ"ל כיון דהוי ג"ס כחיצה
 כחצי' מקרא ויאמר צדור ככ"ל לרד להי' עכ"פ על הספר כולה:
 דג"ה ע"י צחוס' שנה דק ע"ט צד"ס כרי שחצו דבולא ס"ל
 כר"א דלומר עדי מקירה כרחי דלר"מ פסול גט אדיפסר'
 ואח"כ כחצו דחנס ס' צקנינערס דשיעור גט קמן מוטלס, וחמז
 מלוד ההשך דבור החוס' צזה, ונלפענ"ד משום דלכאד ים לסקש'
 אחאי לא חסיצ ל"י צמחרי' דשנה סס דחני שיעור קלף ועוד
 אחאי לא חני ג"כ שיעור מלס דהוא כרי ללור משקילה ריבעא
 דריבעא דפוטנדיחא, ודיפסרנא כרי לכחצ עלי גט וצטלחא
 אדיפסר' ים להרץ דמחרי' אחי' כר"מ דס"ל עדי חחיוה כרחי
 וא"כ פסול דיפסרנא לגט וע"כ הוי השיעור כרי לעשות קודע
 וא"כ הוי צכלל שר דחני אצל מומלס קס': אצננס רליחי' פ
 דלחאי סולך הגמ' להציא הא דלצ"י, וחי' דנלח"ס ה"א דרי
 השיעור משום דליידי עולא צמלילא לכך כמו צפי' החוס' ר"ס
 י"ג דליידי צכ"ג צמפרס צהדי' וחיפס ודיפסרנא אפי' צמפרס:
 מציא הגמ' הא דלצ"י דלומר ריבעא דריבעא צמוצדיחא דידע:
 דליידי צמפרס מ"מ כיון דלחורה דליני מעצד הוי כשיעור מע
 צשיעור קמן כמ"ס לעיל כיון דמזי כשיעור קמן ואח"כ דליס פ
 י"ל דהיינו דמשי הגמ' אס"כ חסס צצטולו וליידי צמפרס צמ
 קמן י"ל צכ"ג צצטולה דלכחי לא חזי לעיצד לא אחרין דלס
 קמן דוק. ולפ"א י"ל דעכ"פ צמחמא אפי' צמלה הוי השיעור
 כרי ללור משקילה ריבעא דד"ס כיון דמחנ' ליידי צמחמא. וס
 ליידי ג"כ צמפרס, אצל צמחמא גם דדיפסרנא הוי השיעור כרי
 קודע. ולפ"א לא ס' יכול רס"י לפרס כפי' החוס' דשיעור כד
 ההי' דהר"ל לחצו צמחרי' דיפסרנא כרי לכחצ עלי הגט ולע

המעבד ח'ט מועיל כ'א כשיאמר כן בחמילה העיבור עכ"ל.
הנה ח'ט דח'ט מועיל כ'א כשיאמר כן כבר הראיתי לדעת
דביעבד ח'ט' צלל ח'ט' רק במחשבו לנזק, גם ח'ט' שלר'ק
להיות בחמיל' העיבור ג'כ ליתא וכח'ט הער' צק' רע'א סק"ג
לח'ט' צנו המעבד וישראל ח'ט' צנוק העיבור אפי'
רק לא אחר העיבור בשמות העוונות דה לא שייך לעיבור
עכ"ל אלא לח'ט' י' לפקפק על ר'אזה סמו' דל' דמ'
שכח'א רח' ומדבר' רב בערכא' י' דח'ט' סמוך אפסק דר'
משם גאון דק"ל דלא צנוי עיבור לשמן לעיקר דכ'א ח'ט' שסיר
אמר דביעבד י' לפקפק אכ'א' משל'כ לר'ין דקיימ'ל דצנוי
עיבור לשמן י' דלא מהי' אחר דעיקר העיבור כבר נעשה,
וגם מקמו' דכ' יקיי' צשעה העיבור י' ג'כ כל עוד שטיק
העיבור לא נעשה אלא לח'ט' י' דשפיר כחצ בעור' כין
דבאמה ח'ט' לא קיי' ישראל כלל כל שאמר לו מחמילה
שיעבדו לשם ס'ת מהי' דביעבד וכח'ט' הש"ק ס'ק' ה' אצל
היכא דישאל לא אחר ל' מחמילה שיעבד לשמו ח'ט' אס'
אח"כ יקיי' ישראל כל שטיק העיבור כבר נעשה י' דלא מהי'
ופסיר' כ' הקפד הזכויות דח'ט' ח'ט' צלל אחר ל' מחמילה
שיעבד העוונות לשמו ח'ט' לא מהי' אחר שטיק העיבור
נעשה ע"י עכ"ס וחולי ח'ט' צלל העיבור נתי' לא מהי'
כיון דמחמיל העיבור נעשה שלא לשמה:

ה' ולא אפי' צוה שישאל וכו'. עיי' צללן הראש' צה' ס'ת
ס' ג' וכו' הר"ז צנוך ז'ל דאס פער'ס מעבדו וישראל
שומד ע"ג ומקיי' ח'ט' י' ע' צו ממש דער'ס עבד' על
דעמ' דישאל וכו' וכן כ' צעל העיבור דקי' צעור'ס שיעבדו
לשמן עכ"ל. הנה נרא' דדעה רציו צנוך הוא דח'ט' דמחמיל
העיבור לר'ק להיות לשמה וכח'ט' לעיל צסס ספר הזכויות
אלא דר'צ ס'ל דאס העכ"ס מעבדו וישראל ה' שומד ע"ג
מחמיל העיבור ח'ט' דלא קיי' כ'א צנוך כשר זה דייק
דצדרי דאס העכ"ס מעבדו וישראל ע"ג וקיי' דח'ט' י' צו ממש
אח"כ צלל'ע לו צנוך קיי' וקאמר לח'ט' י' צו ממש
משום דח'ט' דמחמיל לא קיי' מ"ח כיון דעומד ע"ג עשה
עכ"ס על דעה ישראל, והנה לא מלך קיי' ישראל סיסר
דודאי ס'ל דה הקי'ע גרוע כיון דמחמיל ע"ג העכ"ס
אלא ממש ס' ישראל עומד ע"ג מחמיל העיבור ועשה העכ"ס
על דעה ישראל ואח"כ מצי' דצרי הכוונ'ס דפ"ג דהי' אחר
דעבד עכ"ס ח'ט' דישאל עומד ע"ג ואמר לו לעבד לשמו לא
מהי' ואח"כ דח'ט' ק"ל דאף שטיקו אח"כ נתי' לא מהי', והנה
ר'צ לא כחצ כ'א כשנעשה כך אצל נכחמיל דעה סר'צ
שיקיי' ישראל ח'ט' צלל העיבור אלא ש' שאס נעשה

ואין הנכרי מניח לבחילה למשטם ישראל בעוונותיו ומלאכתו
לכן המוכר שישאל שומד ע"ג ואומר לו שירחם צדיק לשם
ס'ת ושבו אח"כ ח'ט' מקפיד הגוי ומניחו לקיי' צה', וכו'
דזה הדעה מוכרעת דכשר דזה דח'ט' למיל' דצנוק נעשית
ואח"כ ח'ט' דעשה על דעה ישראל ח'ט' צנוק דכיון דלא
צנוי אלא בחמילה העיבור כשיש' לחוק הס'ק ועשה על דעה
ישראל משל'כ צנוי דצנוי שיתחב' כל חוקק הגוי לשמה, והנה
מזה מוצא דדעה הראש' הוא לח'ט' צלל קיי' ישראל כלל
נתי' אפי' דביעבד דהרי כ' דהי' כמו ח'ט' וצמיל' לא עשה
ישראל שום קי'ע וע"כ משום דעל דעה ישראל הוא עושה
ומשום כן מצי' ח'ט' ג'כ דעה צעל העיבור דק"ל ג'כ דקי'
רק צעומד על ג' צשעה עיבור הגוי וס'ל לראש' ר'צ ק"ל
כן ורק להומל צעל'א אחר שטיקו צנוך לח'ט' ח'ט' מהי'
הקי'ע צנוך רק להומל צעל'א וסטיק' הוא מה שישאל
שומד על ג' מחמיל' הנחתו צדיק, וזה ש' העור מחמיל'ה
דעה הרמב"ם דלא מהי' ישראל ע"ג, ואח"כ מצי' דעה ר'צ
דכ' דאס עכ"ס מעבד וישראל ע"ג וקיי' משומד ח'ט' לצנוך
ש' ח'ט' מוצא דק"ל דע"ג למוד מהי' אלא להחומר צעל'א
צנוי שטיקו עכ"ס רק לצנוך, וע"ג הצי' דעה צע"ה ע'כ'
שכן מקנה ח'ט' ז'ל זה הוא ג'כ ח'ט' צשע' ס' ל'צ דדעה
הראש' הוא דקי' צעומד על ג' צו, וזה מיוש' כל מה שקיה'
ס' צצ'. וחולי הואל וצמיל' י' צלל'א פוקק'ס דק"ל דלא
צנוי עיבור לשמן דע' דקצון ח'ט' י' רק לענן ס'ת לכך הצי'
צה' חמיל'ן ססס דעה מורי אפי' דקי' רק צעומד ע"ג וזה'
ס'ת מצי' דעה רציו צנוך דמחמיל עכ"ס דצנוי ג'כ ומקיי'.
והנה לשמ' הראש' דביעבד הואל ולא צנוי כ'א בחמיל'ס
העיבור לשמה זה צקל נעשה צנוק ח'ט' כמו ח'ט' שפיר עשה
לדעה ישראל, אח"כ י' נתי' צמיר' הרצ' שורות צדיק זה
אחר זה ח'ט' זה דומה לבחינה הסוקק דצנוי' לשמה כל
הסוקק ח'ט' הכי הרי צנוי' לשמה כל נחית' ונחית' שור אחר
שור, אח"כ צכה'ג לא ח'ט' דעמ' דישאל עבד כ'א צנוי
הראשון וש', ואח"כ לס' צלל דצרי' לעיל צציו'ר דצרי' ר'צ
י' דלא פליגי רציו צנוך וצעל העיבור דל'צ צנוי ומקיי'
ישראל וצעל העיבור אפי' צע"ג למוד משום דר'צ ח'ט' י' ח'ט'
צעומד שורות הרצ' זה אחר זה ואח"כ דומה לחוקק דע' ואח"כ
צצ' שורות הראשונות י' דקי' צע"ג משל'כ צליק העוונות
ולפיכך כ' דיקיי' ג'כ ולזה חזיר ע"ג ומקיי' אח"כ אצל
צצ"ה ע"ג ח'ט' רק צעומד שור ח'ט' צ' כיון דהי' צנוק ח'ט'
אפי' צעומד ע"ג למוד ואח"כ לס' מיוש' ס'ת צצ' ס'ת מצי'
עומד דעה הר'צ דצנוי ומקיי' ג'כ דלס' ע"כ מעבד שורות
דעה הראש' צה' חמיל'ן הצי' רק דעה צעל העיבור וכמסקנ'

חמיל'ן דייק דוקא חמיל'ן דל' לעבד כ'א שור ח'ט' לנזק. והנה
י' נתי' לדעה הראש' דעומד לחמיל'ן צנוי דעמ' דנפס'
עבד משום דצנוי לשמה כל הסוקק ח'ט' צכצז העכ"ס רק
צ' ח'ט' ח'ט' מחוקק כשר דצנוי יכול מהר ועשה על דעה
ישראל שומד ע"ג ואח"כ ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט'
לכחינה ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט'
ק"כ סקט' דאס כחצו צ' הגוי סקול דכחצו דקרא לשון ח'ט'
הוא ואח"כ לא משכח שיתחב' ג' כ'א אחר ועיי' צצ' דכ'
דעכ"ס כן סוקק צנוך (ובחידושי' הצלח' עוד רח' מנמל'
דנטין ד' כ' דקאמר ע"ג ואמר ח'ט' שלים מחנה ומדוע אחר
הגמ' כ"ח ז' ולא אחר ח'ט' צכצכר כחצו סעל ח'ט' ג' ואמר
ללחמ'ס לבחצו המומר אלא ודאי דצ' ח'ט'ס לבחצו, ועמ'ס
לעיל ס' צ' ח'ט'). וד' נכח'ס צעיו' לומר צדעה ר'צ טעם
אחר, והוא דהחוס' צציו'ן כ'ג הקסס צלח' קוס' הכל מהא
דאמר שם נכרי דעמ' דנפס' עבד מלך דלח' דח'ט' צכצכר
כסירה לר' ח'ט' דצנוי לשמה, וח'ט' דהא דלח' דעמ' דנפס'
דכ'ק היינו כעושה סממ' וג' ג' ססס ללו לשמה כדלח'ר
צצח'ס ד' צ' דלח' ללו לגי'ר'ן קאי אצל ג' ח'ט' ססס
לשמה קאי כמו צצח'ס עכ"ל וכן כ' ג'כ החוס' צצ' ד' כ'ר
ע"א ד'ה וכו' וקיי' שם וס'ת צצ' ח'ט' לר'ק ש'אמר צצ'ר'ס
צמחיל' הכחי'ס ח'ט' כחצו לשם וכו', ססס לא נקמו דצצ'ר'ס
עיבור דהי' קודם כחי'ס דלר'ק ש'אמר צמחיל' העיבור
שומעבד לשם ס'ת כיון דקחמ'ל ללו לשמה קאי כדלח'ר שם
צנוי' גולין צסס לא עזדח'ס לשמן דזה פשע'א דלא שייך
צעיבור לומר ססס לשמה קאי דמה נראה צעיבור שסס
לס'ת, חמ'ס נכח'ס לפע"כ סיכא דסקד'ס העור קודם העיבור
לס'ת ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט'
שום קאי, אצל סיכא דלא ח'ט'ס מחמיל' ח'ט' צדל' צמחיל'
סעיבור לר'ק ש'אמר דעמ'ד לשם ס'ת ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט'
דלח'ר שם צציו'ן גולין צצו לא עזדח'ס לשמן ח'ט' ח'ט' ח'ט'
לא ח'ט'ס מחמיל'ס וגם צשעה העיבור לא אחר שומעבד לשם
ס'ת ומש'ס פקולין, אלא דהחוס' כחצו צמחיל' הכחי'ס
לר'ק ש'אמר לשם ח'ט' ישראל משום דכיון דקיי' צצ' ח'ט' ס'
ח'ט' דלח' צצ'ד לקודם ח'ט'ס ח'ט' לבחצו ע"ג כל דצ'
קודם צלל דצ' ח'ט' דלח'ר ואח"כ לא ח'ט'ס קחמ'ל לשמה
קאי כיון דיסל לבחצו ע"ג ח'ט'ס לח'ט'ס לח'ט'ס לח'ט'ס לח'ט'
קאי שם צצ' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט' ח'ט'
ואח"כ לס' דסיכא דסקד'ס מחמיל'ס העוונות ח'ט'ס צעיבור
ססס לשמן קאי י' ח'ט' קולל לפי מה שססל'ן צצ' ח'ט' ח'ט'
ס' קע"ה צממ'ס דסלל ססס'ר העוונות ע"י יסוד'ס לח'ט'
עכ"ס לעבד לשמן וס'סוד'ס נחמ'ס רק לז'ס ססס'ר' צצו

אנייה דיונה וספר מאיל המלאים

תבית

גבור אדוני אבי מורי הרב הגאון המפורסם

מורה **משה ליב ליטש ראזענבוים** ז"ל

זיין ומורה דק"ק פרעסבורג יע"א.

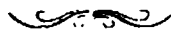
וזה חלק ראשון

במבשרו הגדול אסרות שדרות על הלכות ספר תורה הפילן ומזוזות ומגילה
והלכות כתיבת גיטין ושטרות

הנאצי לבית הדפוס

אני הקטן והצעיר לבית ה"ל" ברשון ליטש בן הרב הסתור ז"ל

בשנת רנ"י ושמחי בת ציון לפ"ק

Anija Dejona.

יותר מוכרחים מגויל וכותבין עליהם לכתחילה ללד כשר ואין כותבין עכשיו על הגויל (ר"י מינן סימן ט"ו) ואם
 שניה וכתב על קלפים שלנו במקום שער פסול (א"ז הלכות חפ"ל) מהו יס מקילין בזה: (טור וש"פ
 וענ"י) ד יכתב מקצתו על הגויל ומקצתו על הקלף פסול אבר אם עשה חציו גויל וחציו
 צבאים אעפ"י שאינה מצוה מן המוכרח כשר: (ועיין לקמן סימן ר"ל) ה ספר תורה צריך
 שרטוט ואם כתבו בלא שרטוט פסול וסדא ישרטט בעופרת וביצא בו שצובע:
 ו ספר תורה צריך שיכתבו בדיו שהעשוי בעשן השמני שריו במי עפצים:
 ולכתחילה

י סס כדרייתא
 פ"ט טור הנחלק
 לשניה חלק חילון
 ללד השער נקרא
 קלף והחלק
 הסגור ללד הכשר
 נקרא דוכסוסטוס
 [פ"י] מפני שהוא
 נגד ומחוקק
 מני הגדול והס

יותר גלים וקלים] כ טור בשם הירוש' פ"ק דמגילה וכתבו היריף והרמ"ם נה' ס"ח [פירוש של טור זכ' ובאר חיה] ל מימלא דרב אמי מגילה
 דף ע"ו ע"ב ופ"י רש"י וזכ"ר הרמ"ם נה' ס"ח והביאו הטור ב טור בשם ר"י כפרוס מסכת כופרים וש"פ נ גרייתא סנה דף ק"ג
 ע"ג ס רמב"ם נה' ס"ח מה' חפ"ל:

קול יעקב

יהיו הטעיות רבים באופן שיהיה הס"ח נמומר פסול
 וכן נוהגים פה בגדלד יע"א אם נמלא טעות בס"ח שחסר
 תיבה או שמים קולפים הגויל וכותבים על מקום הנקלק
 וצריך לזהר באופן שלא יהיה טעות:

(ג) **קלף** שאחר עיבוד מושחין אותו בלבע לבן ועי"ז
 הקלף חלק אין לפסול מטעם דמפסיק הבלבע
 מאחר שהוא רבוק ואדרבא יש מליה להתנאות במלות
 לקיים זה אלי ואנוהו, הרב פמ"א ח"ג ס' ל"ב, וזכ"ר
 הכריזי' אות ו' זכ"ל ח"ד אות ס', אחס מקום שנהגו
 כך בלבע הג"ז לריך לזהר מאד בזה שיהיה בלבע הלכן
 רק הרבה שלא יהיה בו מחשבות ע"ג הקלף שאל"כ ע"י
 הגליה והפתיחה יקפון מן הבלבע הג"ז ויהיה פרוזים
 באותיות והפסל ויהיה ברכה לבטלה ח"ו ועוד שאין
 מקיימין המלות ואנחנו ראינו כמה פעמים שקפן דיו מן
 האותיות והיו פרוזים ופסולים וז"ל כל הירא וחרד לרב
 ה' העוסק במלאכת הבלבע הג"ז לריך שישים יראת ה' לנגד
 עיניו המיד לכל יהיה מחטיא את הרבים ח"ו בביטול
 המלות ובכרכה לבטלה וישגיח מאד ע"ז בעשיית הבלבע
 שלא יהיה רע או עב ואח"כ יגרום טיקפון דיו מן האותיות
 ויהיה פסולים ופרוים ויוקר החיוב מוטל על הכ"ד שכל
 מקום ומקום להשגיח ע"ז ועליהם הנא ברכה טוב:

(ג) **סעי'** ה' ולא ישרטט ביופרה וכו' כחב הטור בשם
 ר"י דמ"ס במסכת סופרים מסדנל'ן בקנה לא
 בא לאפיקי סין אלא עופרת וכיוצא בו שצובע עכ"ל
 וכתב המרדכי בהלק"ט בשם רבינו שמה שלשון שרטוט
 הוא נמה וחרץ שהוא ניכר וקיים לעולם כגון לשרטט
 בברזל ולא סגי בשרטוט כדי שיהא ניכר לסופר שיכתוב
 בשוה יעו"ש בנ"י ש"ג אות כ"ג ועיין בדברינו לא"ח ס'
 ל"ב איה לא:

(ד) **וצריך** שרשט קודם הכתיבה אבל אחר הכתיבה
 לא מהני ואפי' אם כתב איזה טעות
 וגררו ועי"ז נמחק השרטוט לריך לשרטט מחדש ואח"כ
 יכתוב להקן הטעות. מלא"ש כלל ה' אות א' קתב הכופר
 ס'

בגדלד יע"א כשלא היו עבדין ישראל היו מסמנין העורות
 ונותנים אותם למוך הסיד הישראל בידיהם ואומרים עורות
 אלו אכתו מעבדין לשכ קדושה ס"ח וכו' ואומרים נ"כ
 לנו לעבדן לשכ קדושה ס"ח. ועיין בדברינו לא"ח ס'
 ל"ב אות ל"ז:

(ו) **וצריך** שיאמר לנכרי שיצבדנו לשמו סמוך ברגע
 שהוא נותן את העורות למוך הסיד ולא
 מהני מה שאומר לו קידם לכן ואם יש לנכרי פועלים
 נ"כ נכרים אזי נ"כ לריכס הפועלים ההם לעמוד שם
 כשהוא מליה לעבדן לשמן מלא"ש כלל ג' אות ה' קה"ס
 ס' ב' אות ה' ואע"ג דמדברי מרן ב"י משמע אם מניח
 ישראל בתחלה למוך הסיד לשמה ולא אמר לנכרי כלום
 ואח"כ מעבדן הנכרי הוי מעבדן לשמה מ"מ מב"ח משמע
 אם נותן ישראל עורות בעבוד ולא אמר לנכרי כלום אסור
 ויש לחוש בדבריו עיין פרמ"ג א"א ס' ל"ב אות י"א:
 (א) **ואם** יש עבדין ישראל לכתחלה יעבד ע"י ישראל
 ואע"ג דלדעת מרן אם ישראל מניח למוך
 הסיד מותר לעבד ע"י נוי לכתחלה ואפי' כיש עבדין
 ישראל מ"מ יש מחמירין בית חדש לבוש א"ח ס' ל"ב
 סעי' ט' מחליט השקל שם סעי' י"א רבינו זלמן שם
 סעי' י"ב מלא"ש כלל ג' אות ה' קתב הכופר ס' ב'
 כ"ה ה' מחיל המלואים באניה דיונה שרק ו' אות ב':
 (ב) **סעי'** ד' כתב מקצתו על הגויל ומקצתו על הקלף
 וכו' עיין פ"ח אות י"ב שכתב בשם ספר
 חמודי דניאל כי לבאורה נראה דוקא מקצתו על הגויל
 ומקצתו על הקלף כלומר הרבה מגויל והרבה מקלף אבל
 לעשות מעליה אחת או שמים אין קפידא וכן כחב בשמחה
 יבין ובעו ח"א סוף ס' כ"ד ס"ח של גויל חסר חיבות
 או פסוקים וגררו ממנו כמה שורות ונחללן לא קרינן
 ביה מקצתו על הגויל ומקצתו על הקלף אלא דהוי
 כמניח עי"ש והביאו בספר דניאל ס' י"ז אות י"ז וכתב
 שם אות י"ח סופרים המניחים מהנכם לגרור שטה כדי
 לכתוב תיבה או שמים שחירות ואין לערער עליהם ואם

לשמים סכ"ה סק"ה ונעשים שמה נקבים. נ"ב וע"י בתש"ו מהר"ם שיק סי' י"ח
 י"ט כי כ"ה ש"י להכשיר אך מביא שם שהנה"צ מקלאמ"י ו"ל העיד דהח"ס פסלם
 י"כ העל אמרי אש יע"ש אמנם בשו"ת דברי חיים ח"ב אורח סי' ה' העלה דכשרים
 וז"ל אם ניקב תוך הבית והקדש הולך לפנים וע"י בדעת ח"ב בסוף הספר בזה.
 לשמים סכ"ה סק"ה עוד אחד וזהו הורדה. נ"ב צ"ע כיון דלא הניחו עדיין על
 הר"ה ה"ו רק הומנה והומנה לאו מילתא היא אי"כ לא עשה איסור של הורדה כלל ועדיין
 לשמים סכ"ה סק"ה מוסתבר יותר למיגרס דרשה אחרי"ת. נ"ב ובה"י נחא
 י"ט"ט מה שמקשים להסוכרים דאיסור הורדה אינו רק דרבנן מה חשיב רבי בגדים
 שגשגתם קדושה חמורה כ"י הא אקרא קיימנן ומה"ל מותר להוריד ולדברי המחבר
 ו"ל אי"ש דעכ"פ עדיף לזרוז טרא לדבר אחר דעכ"פ הורדה כיוון ה"ו ועדיין ולפ"י
 נמצא דעכ"פ האו"ו בשם רבנו שמחה ולא נחא ליה למימר כתי' המחבר ממלא צ"כ
 סובר והורדה הוא איסור דא"י כמובן.

לשמים סכ"ה סק"ה ישנו בכתיבה וכו'. נ"ב עדין בארחת חיים סי' ל"ד שהביא
 י"ט"ט כ"י בדמות הא.

חקירה א' אות ד' כ"ה עוד צ"ע לבאורה. כ"ש דלאו מילתא הוא. נ"ב לע"ד
 דבגוף הקדושה ה"י אין כאן עוד הקדושה בעולם וע"כ הומנה לאו מילתא הוא משא"כ
 משמשי קדושה ככו בג' למת ה"י גוף הקדושה הוא בעולם דהמת הוא כאן וע"כ גם
 הומנה לאו מילתא הוא דההומנה הוא לדבר קדושה שכבר הוא בעולם ושפיר אסור ולא
 ילפי משמשי מגוף הקדושה והבן — אח"כ מצאתי בן ב"ס מלא הרועים באות הומנה.
 חקירה א' אות ט' ד"ה שם לא צריכא. כמה שהוספך את הדימוס ביטל לתנאי
 יאסור. נ"ב לע"ד צ"ע דאי"כ אמאי אם חלצו מותר ה"י ביטל את התנאי למפרע אי"כ
 ה"י אומניה יצר כ"י — אך ו"ל דאינו מבטל את התנאי רק מכאן ולהבא : וע"ד הפלפול
 ו"ל דלח"י מביא כאן כאמצע השקל"י וס"ד מילתא דר"ח אם ה"י מכירו וחלצו מותר
 לאשמעי' ולא כש"י הרמב"ן ודוק.

חקירה א' אות י' ובס' חמור"ה נדחק להשיא כחות הר"ף לדעתו. נ"ב אולי כוונתו
 דלכן הביא הר"ף הא דמשני בהתנה משום דכזה מובח דל"מ תנאי בעתיקי דאל"כ
 ה"ל למימר אפי' ח"מא בעתיקי והיינו דהשתא ל"צ עוד לומר דמיירי בחדתי רק אפי'
 בעתיקי רק דמהני תנאי או"ו דל"מ תנאי בעתיקי.

חקירה א' אות י"ב. עד שיעברו לשמה והיינו משום דס"ל הומנה מילתא הוא.
 נ"ב צ"ע דהא לשי' הרמב"ן או"ל והא לרמב"ן בסוכה גם ש"מ"ל סובר הומנה
 לאו מילתא.

חקירה א' אות ד"ה ולכן. לכתוב עליו גם תור"מ נ"ב מד' תוס' מנחות יש ראי'
 דלשמה מקדושה חמורה מהני לקלה ע"י חת"ס י"ד סי' דפ"ב אולם יש לפקפק —
 והארכתי בתשובה.

חקירה ג' ד"ה בתש"ו. ואמנם לפע"ד שפיר יש מקום לפסול. נ"ב ע"י בשו"ת רע"א
 מהר"ת סי' כ"ז שהעלה להכשיר וע"י בזה בשו"ת מהר"א הלוי ח"ב אורח סי' ט' —
 וע"י בשו"ת מהר"ם שיק י"ד סי' ר' ח"ד וע"י בשו"ת דברי חיים ח"א י"ד סי' ג"ה.
 חקירה י"א ד"ה והנה. כולפניו נכון עכ"ל. נ"ב לא הבנתי דהא התנה הש"ך שהוא

צורך תיקון וכאן בכלל ליכא צורך תיקון.
 חקירה י"ב ד"ה אבל. במ"ס טורק ה' הלכה ה' טעה וכתב. נ"ב אי"ב סי'.

ס פ ר

ב י ת א ר נ

ח"ד

הנ ק ר א

ת ו ר ת ה ב י ת

זך אחד מעשרה נחיס אשר בנה וסיכר הרב המאה"ג הגאון מהר" אהרן מירדש
 נ"י סה' אב"ד בכמה קהלות קדושי' כמדינת פ"ק בק"ק הענמשין והגליל קראקא ובק"ק
 אורוב והק"ק קארבא וכעת איתן מושבו בק"ק וורעשנא מקום אבותיו הרב הגאון
 הפסיד המנוח מ"ד צבי הירש מירדש מלונדן סה' אב"ד בק"ק שווערין ומנחתו כבוד בק"ק
 וורעשנא ללמד בני ישראל כל דיני ספרי' ותפילין ומזוזות וכל כתבי קדש
 ודיני שמות הקדושי' והשות מחלוקת הפוסקי' וזאת אותיות וסודת המכתב ולשוניו לשון הקדש ושמות
 הקדש כאשר יבואר בהקדמות המחבר וכעתיקה שמנה פרקי' הקרא הדרת הבית' וזה לא ש'
 עדיין בעולם ע"פ חקירת אמתות פירוש עד ס' צירה

ואשר שילם המחבר כדרי' ולדפוס כמה שאלות ותשובות ולקוסי' על ארבע ש"ע אשר היו בגוויס אלל א"י
 המחבר הגאון ז"ל כתיבת יד מהגאון רבן של בני העולם כד"ז מהורר צבי אשכנזי ז"ל
 סמפורס בשמו הקדוש ככל העולם חכם צבי וגם כמה שו"ת מהרב המחבר מספרו פני
 הבית ומיתר באוני ומני אשר השיבו לגאון המחבר יי'

בערלין שנת נא גדול יהיה כבוד הבית הזה לפ"ה

ירושלים תרע"א

תשל"ב

הרכות

סימן לא לב

תפילין

ובמחשבת משה"ק שם שולחן אף בהפלה רק שחל קטור
לאביו ואף שגם וטוב לומר למה לאביו האחרונה חתום. והא
לכמה הרכות אשר לאביו. מ"מ בן נחמה ל' הנהגה.
וכן פסק ה"ח דגלה החפז ימים ויבדל. ובהפלה יפה
וזה יבדל:

ולא תש נדמה ו'. אינא מתקן לה כ"ס לעיל ס' י"ח אה
ה' ע"ס דברי ה"ח ב"ס דנלתי ביון דעיקר זמנה היא
תשעה עשר השנה. מתקן זמנה עד לאח הכתובים. אבל
כמה נדחה ל' יותר מתקן. והם מ' שולחן היט דלף אף
התפלה היא עדינית ימים. והוא דבר ה' דס' ק"ל

סימן לא

אח דעתיק יקשה לפי מ"ס ה"ח ו'ג בסבה שם ובסוף
פסחים וכו' ה"ח ע"כ ו'ג בסבה. עו הא דמברין ב"ט
שני על ספירת העומר ולא חשיבין לזנוול ובשמי חן מברין
על הסבה משום זלוול דקין דרשין בקציע דהא א"כ הי
במז ודא ומספיק לא מוללין ב'. ולכן חן מברין. אבל
ב"ט שני דמי ודא חל לא חשיבין לזנוול דר'. עיין מע"א
ס' הפ"ט ס"ח א'. וא"כ יקשה ב"ט אחרון למה חן מניחין
תפילין. וכן יקשה על ו'ט שני למחל דאמר דמחל ח"ב
בתפילין. ו'ט עיין חש' הרשב"ה ו'ג ס' ס"א שכתב ח"ב
ובין דב"ט דאריהא א"כ משום ב"ה. ב"ט דרבנן אשר
ה'ל מח דחקין ממן דאריהא חקט דא לא א"ל לזנוול
בה ובכ ואל העשה הוא ע"כ:

סימן לב

דיו על הובד דכתב החתמן הי כח. ועליון ל"ח לן דהי
כח. ומטור להדיא כה"ל. והתנ"ך על הבה שלמה הנס
שכתב השני הש' הג' קדם שדא' חס' התשנ"ך אבל
א"כ שדא' חס' התשנ"ך כמחבר שם ובח"מ ו' למה
לא חקן ואל כנסתו. ובט' שהפס'ס נון פשוט להעניינים.
וגם מ"ס הגרע כשפיר דאליה דר' אחא בר יעקב לא
חיסתקא לן כעדים שאינם יודעים לחסות אף דמחקן ככתב
החתמן. ור"לכ' במחקן גם לדבן הי כתב השני כתב אלא
דלא הי אלא כתב החתמן. ואין זה חתמת יד העדים.
(והביא זה ב"ס הח"ו וכן הן דברי הגה"מ יד' העדים.
זה כפחית ס"ח דמי ככתב החתמן דיו ע"ג סידקא הי
כתב. וכבר נחנאל דמחשנ' מטור להדיא וכן פסק הח"ס
שם ויהי נקדיק לעד'. וזה שדא' ע"ח מ"ס התנ"ך
ס"ק ל"ה בשם ספר הכרעות מטור שם כח"ס:

אם שרעט בעשרה דעת הל"ח להכשיר דעבד עיין
ח"מ ס"ק י"ג. ולכאורה לשיטת דריו ע"ג סידקא
פסל כס"ח. אך מביא כהלך בדעבד. אלא לכאורה יקשה
יותר הא דכתב בשם ל"ג דאם שרעט בדרו כשר דעבד. הא

הרכות

סימן לב

תפילין

מ"ז

דיו ע"ג דיו פשוט דלא הי כח. וזה י' לתקן דנס
הקדשט נעשה לשמה. וע"כ י' לתקן דברי ה"ח ס"ק ח'
דמחשבת דשרעט בשפית פסול ובדיו כשר. ועיין פ"ט מקדש
אח כ"ד. אבל בלמה בלא זה ל"ס דשרעט בדרו הא לא
הי מתקן גור. ולר"ך לתקן דמחשבת שגגה חס' הדבוקה
וטלח דמחשבת. הי האמרי דכ"א מיידי ששט טבט על
הקדשט אלא אלא הקדשט עיין ח"מ ס' קב"ה ספיק י"ב
בהנה ובג"ס ס"ק ל"ד ובכ"ה ס"ק ע"ג. ובהי ידעב מה
שכתב הג"ל בשרעט דיו. ובכ"ה ס' קב"ה מטור בשם
כה"ג דפסול אלא דההם מיידי בטבט על השרעט ו'ג:

ג במה שכתב הג"ל הובא בתנ"ך דעבוד לקדשה
מחורה. מהי לקלה. בן הדין ה"ח ח"א ח"א
דאחרין במחמה ל"ב ע"כ דפ"ט שכל א' מדרין מקדשה
מחורה לקלה. עשין מהם מחורה. ואמרי הא לא עבד לשם
מחורה. ש"מ דמחמה לקל מקדש עיבוד לשמה. אבל אכ"ו
א"כ לתמר מ"ס הע"ג ס' ס"ה מין דלוקה הקדשה
המנה מלחא היא. א"כ אשר לאריר לקדשה קלה. וז"ל
הא דהא שדרין עשין. והכ"ה הש"ח א"כ כעדים דלוק
עין דברי ה"ח לדברי הע"ג. אבל בלמה דברי הע"ג
נפלים. דלעשה הא דאחרין במחמה ל"ד ע"כ. ולמחן
דאמר המנה מלחא היא דלאמי על' עשיקא קל לפסק
הלכה. וז"ל הוא היק' פסק הרמב"ם ו'ג ס"ג הלכה י"ז
והסוד והסוד כס' מ"ב ספיק א'. דמחשים מותר אף בלא
אמי. **ד** ויותר י' לחתמה על הגליון הג' דפ"א כס"ה
ס' ב' וס' י' אך נעלם מחליו כ"ל. ומטור דנכדיו דמסק
להלכה דלעשות מחל ראש של י' כדמשים חן היק' רק
בדאמי והוא פלג:

ד דעת הרא"ש ו'ג דנעבד ח"כ רק כשקן העד לתקן
הבד שחטג לשמ. ולכן הקשה הג"ל ב"י ד'
ס' רע"א דמקום שחטג ישראל מנין מה הי'.
יחסם השדאל לתקן הסד לשמ וד' גם לדבר הרמב"ם
ו'ג. והיק' שחל לא הי' מניחן לישראל להניח לתקן הסד.
ולר"ך לפסק רק על סברה הרא"ש ו'ג. דבמחלה ישמע או
בגורף הסוד. וע"כ לא מסתקן רק כמקום שחטג עבדים
מנין. אבל הכ"ה כתב שם דדוקא כששדאל הוא מעבד
מחלה ועד סוף כפי כשחמה במחלה העיבוד וזה לא לר"ך
לא דבר ולא מחשבה לשמה. אבל בגמרה גכ"ו איכא
לדמר ולמח כשגמרה הגכ"ה מעבדה שאל לשמה במחשבה.
הלך למחלה חן לעמוד ע"י נכדו ודכ' נקדיק דלא כתב'
דמקל אשלי בלכא עבדים ישראל ע"כ. ונראה בדרו
טעם דקין דמחלה העיבוד לשמה. או א"כ סתמא
לשמה. ובי היכא דרי ס"ד דס"ה ס' ק"ג. מין דנחבנד

לשמה או הכתיבה סתמא לשמה. אבל כשגמרה גכ"ו או
למחלה לא הי' סתמא דחשיבין לשלם לשמה. ולכן לא חשיב
למחלה. וזהו זה נראה דחשיב דוקא כשחמה ל' ישראל
לעמוד לשמה. אבל כשלא אחר ל' או פשיטא דלא הי' סתמא.
וזהו למדור דלוק דנעבד לא חשיב דק סתמא מותר בגמרא
העיבוד. אבל לא שאל לשמה. וכן משמע דמחלה אשט של
הכ"ה דכתב ואמרי דהגכ"ה גמרא כל העיבוד. דאשטא ישראל
ס' עשה ק' כמחלה העיבוד. ופי' הגרלה הענימין כן דנכדיו
הרא"ש ו'ג ע"כ א"כ ס"ק י"א. אבל בהגמ' פ"א ח' הענין כתב
ובשדאל נחט מחלה בעיבוד לשם קדשה. מניחה לעבד לקדשה
ולאליה וז"ל עד לעמוד ע"י ולפישט ע"כ. משמע להדיא דלא
בעינן כלל שדאל להכריז ששעה וסעה ודעה כ"ל:

ה ר"א ידענא מדוע לא השמטנו בעלי ה"ס ע"כ. וז"ל
להמדיין בשדאל עמוד ע"כ א"כ אלא נחמקס
שחן עבדים ישראלים מליט. ולדעת הג"ל דוקא שחן הגכ"ה
מניח לישראל להניח בדרו הסד. והכ"ה ו'ג כתב הא דמקום
שחן עבדים ישראלים מליט. ובשמי דעת הג"ל. ונדלח
י' לשמח ככ"ה:

ו בא"ה ס"ק י"ד הביא המדעט ח"ח ס"ק י"ס.
והוא מטור בתנ"ך ס"ק י' לענין כח"ס. וכן
הביא שם הגכ"ה ו'ג ס' י"ז. ולא ידענא למה לא כח"ס ככ"ה.
ובכ"ה מטור דקדא על כתיבה. גם לא ידענא למה לא
כתב שדאל הידי' השלל ככ"ה וסד"ה קל על כתיבה:
ז מ"ש המ"א בס"ג ג' בשם דד"ך. א"כ האות גדול
ודקדק כשפ. כזאפן שחט עכ"ר מה שדוק
מ"מ יסאר טרם האות כשר. וע"כ כתב המ"א ו'ג דש
להמחר. והנה הד"ך כתב זאת רק לעשה הרא"ה ו'ג
שדא' הש' ס"ק י"ח. והמ"א ס' קמ"ז ס"ק י' ולכאורה
כיון דעיקר פסע הרשב"ה ו'ג הוא דנעבדקו למשה א"כ
אחר שגמרה טרם האות הוא שגדקה. ומחילהה כשירה
היתה. ואם ב"ה עכשיו לעורר חן זה כתב חס"ה. והלך
אשט א"כ גור. כל שדא' יטל לגמור כשר ע"כ. הובא ככ"ה
ד"ה כתב בסמ"ח והוא כס"ה הרא"ה ו'ג ס' תרל"ז. (ועיין
ס' ש"ס בן דברי הירושלמי תעלה פ"א ח' ס' תרל"ז) **ח**
עדה כש"ה הרא"ה לעשות לכסוב על רבן של כל ישראל
שלא ראה הירושלמי וישמעקע (הכ"ה) ולפי זה לכאורה כש"כ
באחרות שגדקו אחר הכתיבה דמחלהה כשירה הי'. וא"כ
כל שדא' יטל לגמור כשירה אשט א"כ גור. ואשט
דבוקי כשירה. ולפי"ל למה שפסק המחבר ככ"ה י"ח דרבנן
א"כ לאו א"כ שגמרא פסול. לא ק"ל קד' דד"ך. אבל
בלמה מטור כד"ך חדר כ"כ דנדקח חל לאו אחר
הכתיבה. גם להרשב"ה ו'ג לר"ך לעמוד א"כ דנדקח כדלפן.
דכל

ספר תהלה לדוד

כולל

חדושים בדברי השוע מח' אורח חיים

אשר ינעתי ומצאתי חל בקוצר שכל ודלות הבנתי דינים מחדשים
ומפיקות וציע בלשונות חפסקים ראשונים ואחרונים אשר מימיהם
אנו שותים ומפדים אנו חיים:

ס ס נ י

דוד בד ישראל צבי זל אורטינבערג.

והסאיר לשלם כל יאיר עינינו באור תורתו וק' אר צח ומצויצח אור אמת ל"ק

ברדימשוב

ברפוס של יעקב שעפטיל נ"י

מהדורה מוגהת
ומתוקנת

נרפס מחדש

בעיה"ק ירושלים תובב"א
תשל"ז